

# PROGRAM REFORME UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA 2022-2026.

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU  
AKCIONOG PLANA ZA 2023. GODINU

MINISTARSTVO  
FINANSIJA

PODGORICA, 2024





## SKRAĆENICE

AEO	Program ovlašćenih privrednih subjekata
AES	Automatizovani izvozni sistem
AFCOS	Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara
AFCOS	Sistem za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima
AMS	Upravljanje postupkom revizije
AZZK	Agencija za zaštitu konkurencije
BDP	Bruto domaći proizvod
BMIS	Budžetski informacioni sistem
BND	Bruto nacionalni dohotak
CBCG	Centralna banka Crne Gore
CEFTA	Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CG	Crna Gora
CHU	Direktorat za centralnu harmonizaciju
CIS	Carinski informacioni sistem
COZ	Centralizovani obračun zarada
CRPS	Centralni registar privrednih subjekata
DEU	Delegacija EU u Crnoj Gori
DG NEAR	Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju
DG TAXUD	Generalna uprava za poreze i carinsku uniju
DRI	Državna revizorska institucija
DWH	Skladište podataka
EC	Evropska komisija
EDMS	Elektronski sistem upravljanja dokumentima
EOIR	Razmjena informacija na zahtjev
ERI	Aplikacija baze podataka o rizicima
ESA 2010	Europski sistem nacionalnih i regionalnih računa
ESTP	Evropski statistički program obuke
EU	Evropska Unija
EUIF	Instrument za integraciju Evropske unije
EURATOM	Evropska zajednica za atomsku energiju
Eurostat	Zavod za statistiku Evropske unije
GFS	Statistika državnih finansija
GFSM	Pripručnik za statistiku državnih finansija
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju
GSV	Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore
INTOSAI	Međunarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucija
IPA	Instrument pretpristupne podrške
IRMS	Integrisano informacioni sistem
IT	Informaciona tehnologija
ITMS	Informacioni sistem za planiranje i izvještavanje
JPP	Javno-privatno partnerstvo
MEP	Ministarstvo evropskih poslova
MF	Ministarstvo finansija
MIS	Upravljački informacioni sistem
MJU	Ministarstvo javne uprave
MMF	Međunarodni monetarni fond
MONSTAT	Uprava za statistiku
NCTS	Novi kompjuterizovani tranzitni sistem

NTA	Nacionalne tranzitne aplikacije
NVO	Nevladina organizacija
OEBS	Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
OECD	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
OLAF	Evropska kancelarija za borbu protiv prevara
PAR	Strategija reforme javne uprave
PDV	Porez na dodatnu vrijednost
PEMPAL	Mreža „upravljanje javnom potrošnjom – učenje uz međusobnu podršku“
PER	Program ekonomskih reformi
PFM RP	Program reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026
PG RJU	Posebna grupa za reformu javne uprave
PIFC	Unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru
PIMA	Procjena upravljanja javnim investicijama
RT	Revizorsko tijelo
RUR	Registar upravljanja rizicima
SAP	Sistem za izvršenje budžeta
SDMX	Statistical Data and Metadata eXchange
SIGMA	Podrška unaprijeđenju političkog upravljanja i rukovođenja
SOE HCT	Alat za procjenu ekonomskog stanja preduzeća u državnom vlasništvu
SRBO	Srednjoročni budžetski okvir
TADAT	Instrument za dijagnostičku procjenu poreske uprave
TAIEX	Tehnička pomoć i razmjena informacija
UFEU	Ugovor o funkcionisanju Evropske unije
UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
UPC	Uprava prihoda, Uprava carina
UzKiDI	Uprava za nekretnine, Uprava za državnu imovinu
ZBFO	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

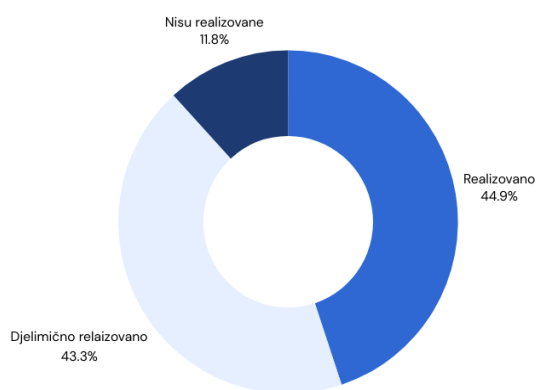
# SADRŽAJ

<b>I UVODNI REZIME</b> .....	<b>6</b>
<b>II UVOD</b> .....	<b>11</b>
<b>III INFORMACIJA O NAPRETKU U DOSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA</b> .....	<b>12</b>
STEPEN REALIZACIJE .....	12
IZVJEŠTAJ O TRANSPARENTNOSTI BUDŽETA.....	14
STRATEŠKI CILJ 1: OJAČANI FISKALNI OKVIR I PLANIRANJE BUDŽETA .....	14
1.1 Makroekonomska analiza i fiskalna politika .....	15
1.2 Srednjoročno planiranje budžeta .....	18
1.3 Dalji razvoj programskog budžetiranja .....	20
1.4 Upravljanje javnim investicijama .....	23
1.5 Upravljanje javnim dugom.....	24
1.6 Razvoj sistema sopstvenih sredstava EU .....	25
1.7 Poboljšanje zvanične statistike .....	29
STRATEŠKI CILJ 2: IZVRŠENJE BUDŽETA .....	31
2.1 Poboljšanje efikasnosti u prikupljanju prihoda .....	31
2.2 Javne nabavke .....	40
2.3 Reforma državne pomoći .....	43
2.4 Sistem obračuna zarada .....	46
STRATEŠKI CILJ 3: RAČUNOVODSTVO, PRAĆENJE I FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE .....	49
3.1 Prelazak na obračunsko računovodstvo .....	50
3.2 Upravljanje (nefinansijskom) državnom imovinom i katastrom .....	51
3.3 Izvještavanje o izvršenju budžeta .....	56
3.4 Uspostavljanje MIS-a za upravljanje fondovima EU.....	58
STRATEŠKI CILJ 4: FINANSIJSKA KONTROLA .....	59
4.1 Unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru (PIFC) .....	59
4.2 Eksterna revizija.....	62
4.3 Koordinacija borbe protiv prevara (AFCOS).....	64
4.4 Poboljšanje efikasnosti Revizorskog tijela .....	66
4.5 Operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije .....	68
<b>IV BUDŽET</b> .....	<b>71</b>
EU podrška reformi javne uprave – IPA III (Sektorska budžetska podrška).....	71
<b>V Preporuke za naredni period</b> .....	<b>71</b>
<b>VI TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE</b> .....	<b>72</b>

# I UVODNI REZIME

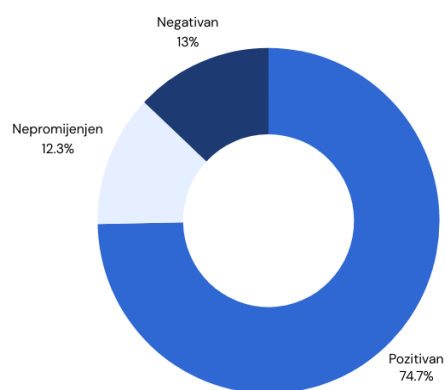
Reformom upravljanja javnim finansijama unapređuju se transparentnosti, odgovornosti i efikasnosti u korišćenju javnih sredstava, s ciljem podrške održivom ekonomskom rastu i razvoju. Ministarstvo finansija (MF) je izradilo Izvještaj o implementaciji Akcionog plana za period 2022-2026, za 2023. godinu, koji sadrži podatke o sprovedenim aktivnostima. Glavni nalazi monitoringa za 2023. godinu, koji obuhvataju 145 aktivnosti i 38 indikatora, prikazani su u donjim grafikonima i pokazuju da se aktivnosti u većini realizuju planiranom dinamikom.

## AKTIVNOSTI U 2023



- U potpunosti realizovane
- Djelimično relaizovano
- Nisu realizovane

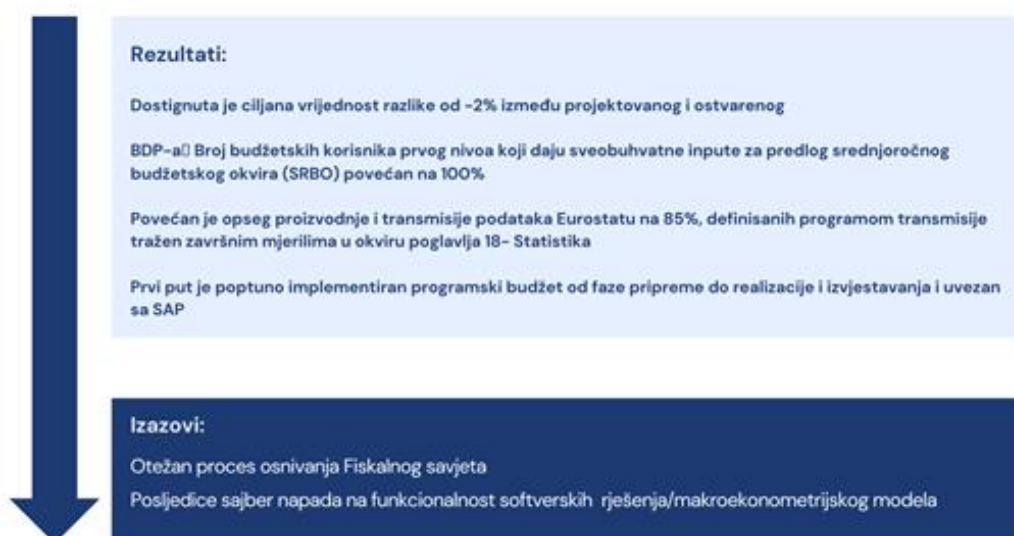
## TREND INDIKATORA U 2023



- Pozitivan
- Nepromijenjen
- Negativan

Najvažniji ostvareni rezultati kao i izazovi u implementaciji Programa za 2023. godinu su sljedeći:

### SC 1 OJAČANI FISKALNI OKVIR I PLANIRANJE BUDŽETA



## SC 2 Izvršenje budžeta

### Rezultati:

Povećana naplata bužetskih prihoda za 24.7 %.

89% podnijetih prijava poreza na dobit i 85% na PDV.

Poboljšan nivo izvještavanja i kontrola zarada uvođenjem 10 novih subjekata u sistem.

### Izazovi:

Informacioni sistem i kadrovski kapaciteti Poreske uprave

Uključivanje subjekata u IT sistem naplate i dalje izazovne usljed sajber napada je posebna procedura za nove korisnike putem posebnog kanala

## SC 3 Računovodstvo, praćenje i finansijsko izvještavanje

### Rezultati:

Prvi put dobijen nacionalni setifikat u javnom sektoru (23 sertifikovane računovo.)

Komplementirana elektronska evidencija državne imovine koja javno dostupna na portal ekatastar.me

Prvi put uspostavljen jednak tretman zaštite EU i nacionalnih sredstava kroz uvođenje koncepta zaštite EU sredstava izmjenama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

### Izazovi:

Neostatak računovostveni IT sistema za samoanaliziranje računovodstvenih procesa

Nesredjeni katastarski podaci o izazov u procjeni nepokretnosti,

Nepostojanje softwera za vođenje evidencije imovine (ARS)

Ograničeno dosavljanja podataka od nadležnih državnih organa zbog stepena tajnostiodela

## SC 4 Finansijska kontrola



### Rezultati:

Unaprijedjeni su kapaciteti kroz obuke i metodološka uputstva za upravljanje unutrašnjim kontrolama

Budžetska inspekcija unaprijeđena u hijerarhiji Ministarstva finansija

### Izazovi:

Finansiranje aktivnosti, nisu odobreni budžeti iz nacionalnih sredstava

Nedostatak analize o upravljanje unutrašnjim kontrolama

Niska informisanost i razumijevanje unutrašnjih kontrolama

Pozicija budžetskog inspekcije nije atraktivan posao

Nedostajuci kapaciteti Budžetske inspekcije o IT sistem za unutrašnje kontrole

Niska informisanost i razumijevanje unutrašnjih kontrolama



## Izazovi u implementaciji reforme upravljanja javnim finansijama

- Reorganizacija rada Vlade CG je uslovila organizacione i kadrovske promjene u sistemu javne uprave.
- Ambiciozno postavljeni rokovi prilikom izrade Akcionog plana
- Nedostatak kapaciteta, resursa i tehničkih kapaciteta unutar institucija otežavaju efikas realizaciju reformi.
- Nedovoljna efikasna koordinacija i komunikacij, usljed kadrovskih fluktuacija, između različitih institucija u cilju postizanja rezultata planiranih

## Preporuke za naredni period

- Intezivirati normativne aktivnosti o zakonskim rješenjima u oblasti poboljšanja fiskalne transparentnosti, upravljanja javnim sredstvima i budžetskog planiranja.
- Intenzivirati aktivnosti u vezi sa upravljanjem javnim prihodima i rashodima kroz razvoj novih i unapređenje postojećih mehanizama kontrole, uz maksimiziranje korišćenja raspoloživih sredstava iz fondova EU, posebno kroz Plan rasta za Zapadni Balkan.
- Nastaviti aktivnosti u pravcu proaktivnog objavljivanja finansijskih informacija, uključujući redovno objavljivanje budžetskih izveštaja i fiskalnih analiza, u cilju daljeg povećanja transparentnosti i odgovornosti javnog sektora.
- Unaprijediti rad koordinacionih timova za praćenje sprovođenja Programa po ključnim ciljevima
- Osigurati obuke i razvoj kapaciteta službenika zaduženih za upravljanje javnim finansijama, kako bi se povećala njihova stručnost i sposobnost za sprovođenje reformi.
- Unaprijediti saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama iskoristiti raspoložive tehničke i finansijske podrške za sprovođenje reformi.
- Osigurati veću transparentnost i odgovornost u upravljanju javnim finansijama.
- Na osnovu dinamike realizacije i relevantnosti, razmotriti i po potrebi revidirati planirane aktivnosti u okviru Programa i Akcionog plana

## EU budžetska podrška



Program Sektorske budžetske podrške (SBP) iznosi 16.6 miliona €  
Od čega je 13.1 miliona € direktne finansijske podrške budžetu Crne Gore, dok je 3.5 miliona € komplementarna podrška, kroz tri projekta podrške RJU i PFM

## II UVOD

Efikasno upravljanje javnim finansijama je ključni aspekt održivosti ekonomskog rasta i doprinosi makroekonomskoj stabilnosti zemlje, osnažujući pravni, strateški i institucionalni okvir u skladu s evropskim i međunarodnim standardima.

Ministarstvo finansija Crne Gore, kao ključno tijelo za reformu javnih finansija, u saradnji s relevantnim institucijama, pripremio je Godišnji izvještaj za Akcioni plan za 2023. godinu. Glavni nosioci Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026 (PFM RP) su Ministarstvo finansija, Ministarstvo javne uprave, Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore, Uprava za statistiku, Centralna banka Crne Gore, Uprava prihoda, Uprava carina, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, Agencija za zaštitu konkurencije, Uprava za nekretnine, Uprava za državnu imovinu, Ministarstvo evropskih poslova, Ministarstvom javne uprave, Državna revizorska institucija (DRI) i Revizorsko tijelo. Bitno je napomenuti da se Program odnosi i na sve direktna korisnička tijela u javnom sektoru i ostale upravljačke strukture.

Godišnji izvještaj o Programu reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026 omogućuje kvalitetno praćenje i izvještavanje o stepenu implementacije aktivnosti kao i ispunjavanju indikatora učinka za 2023. godinu, sve u skladu s Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata i Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja dokumenata. Strateški okvir za reformu javne uprave Crne Gore realizuje dvije krovne strategije, Startegija reforme javne uprave (PAR) za period 2022-2026 i Program reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022- 2026, s tim u vezi ostvarena je puna saradnja sa Ministarstvom javne uprave, kroz učešće u radu Posebne grupe za reformu javne uprave. Godišnji izvještaj, prije dostavljanja Vladi Crne Gore, prethodno je usvojen uz pozitivno mišljenje Generalnog Sekretarijata Vlade Crne Gore.

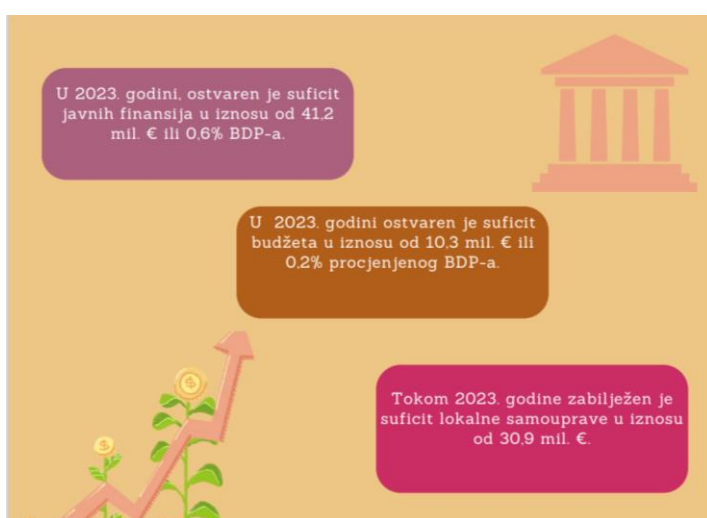
Implementacija ciljeva Programa je od značaja i kada je riječ o koordinaciji napora za ispunjenje mjerila za otvaranje ili zatvaranje pristupnih pregovora u određenom broju pregovaračkih poglavlja, pri čemu posebno u pregovaračkim poglavljima: 5 - Javne nabavke; 16 – Oprezivanje; 17 - Ekonomska i monetarna politika, 29 – Carinska Unija, 32 - Finansijska kontrola, 33 - Finansijske i budžetske odredbe.

Ovaj Godišnji izvještaj predstavlja drugo izvješće nakon usvajanja PFM RP 2022-2026, te da pruža pregled postignutog napretka u realizaciji aktivnosti na nivou cjelokupnog Programa, s posebnim naglaskom na 2023. godinu. Takođe, ističe prednosti i nedostatke sistema javnih finansija, izazove i preporuke za dalji razvoj i unapređenje.

Na temelju situacione analize reformskih prioriteta u oblasti upravljanja javnim finansijama, definisane su četiri (4) glavne reformske oblasti za postizanje strateških ciljeva i to: Ojačani fiskalni okvir i planiranje budžeta, Izvršenje budžeta, Računovodstvo, praćenje i finansijsko izvještavanje i Finansijska kontrola. Sredstva neophodna za implementaciju pojedinačnih aktivnosti Programa će biti obezbijedena kroz više finansijskih modaliteta i to tekućim budžetom države, odobrenim kreditima, donacijama međunarodnih finansijskih institucija i IPA instrumentima.

Godišnji izvještaj za 2023. godinu je pripremljen od strane Ministarstva finansija, koje je takođe nadležno za koordinaciju sprovođenja implementacije, praćenja i izvještavanja o realizaciji Programa i pratećeg Akcionog plana.

Vlada Crne Gore redovno održava Dijalog o Programu reforme upravljanja javnim finansijama u saradnji s Generalnim direktoratom za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) kako bi promovisala zdravo finansijsko upravljanje i podržala učinkovito sprovođenje vladinih politika. Godišnji i naknadni sastanak Posebne grupe za reformu javne uprave (PG RJU), su održani 08. juna i 16. novembra 2023. godine tokom kojeg su i dogovoreno je inteziviranje aktivnosti u cilju ostvarivanja zacrtanih planova u okviru navedenog Programa. Prepoznat je napredak ostvaren od prošlog dijaloga o upravljanju javnim finansijama, ali i dalje postoje izazovi, uključujući kašnjenja u zakonodavnom procesu i potrebu za poboljšanjem javnog pristupa informacijama.



Vlada Crne Gore pokazuje snažnu predanost reformama u dijelu javnih finansija, posebno putem podrške Programu reforme upravljanja javnim finansijama (PFM RP). Uprkos prepoznatom napretku, izazovi uključuju kašnjenja u zakonodavnom procesu i potrebu za jačanjem ljudskih resursa. Ključne reforme obuhvaćaju usklađivanje s EU i OECD standardima, poboljšanje modela prognoza i analiza, te jačanje rodno odgovornog budžetiranja, poboljšanju

transparentnosti i održivosti projekata, te inteziviranju integracije u evropske strukture uz podršku međunarodnih partnera, što ukazuje na predanost dugoročnom održivom ekonomskom rastu u skladu s evropskim standardima.

## III INFORMACIJA O NAPRETKU U DOSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

### STEPEN REALIZACIJE

U okviru Programa reformi javnih finansija za period 2022-2026., predviđena je realizacija četiri (4) ključna strateška cilja koja obuhvataju 20 podsistemskih ciljeva. Reformski ciljevi sadrže ukupno 38 Indikatora učinka koji predstavljaju važne kriterijume kojima se može mjeriti ostvareni napredak u okviru definisanih pravaca razvoja. Takođe, Program obuhvata i Akcioni plan kojim je definisano ukupno 145 pojedinačnih aktivnosti, koje su od krucijalnog značaja za postizanje definisanih reformskih ciljeva i što ovaj program čini izuzetno sveobuhvatnim.

Važno je istaknuti da se analiza ispunjenosti postavljenih indikatora učinka radila na nivou podsistema i prvi put je moguće mjeriti na godišnjem nivou, imajući u obzir da su ciljne vrijednosti za indikatore učinka definisane isključivo za 2023. godinu i 2026. godinu.

Stoga, u Godišnjem izvještaju za 2023. godinu reformski ciljevi obuhvataju ukupno 38 Indikatora učinka, od kojih 29 indikatora učinka bilježe pozitivan trend, a 9 indikatora učinka nije postiglo ciljnu vrijednost. Važno je napomenuti da većina indikatora učinka bilježi pozitivan trend, no krajnji rezultati još uvijek nisu u potpunosti ostvareni, imajući u vidu da program traje do 2026. godine i da se odvija prema planiranoj dinamici.

Dodatno, u izvještajnom periodu od ukupno 145 aktivnosti, obuhvaćenih Akcionim planom za implementaciju Programa, dok je u toku implementacija 127 aktivnosti, što procentualno predstavlja stepen realizacije:

- 45% aktivnosti je u potpunosti realizovano (57);
- 43% je djelimično realizovano (55);
- 12 % nije implementirano (15);

Istovremeno, na nivou cjelokupnih 145 aktivnosti u okviru PFM RP za period 2022-2026 stepen implementacije je sljedeći:

- 42% aktivnosti je u potpunosti realizovano (61);
- 39% djelimično realizovano (56);
- 10 % nije implementirano (15);
- 9%, odnosno 13 aktivnosti planirana je implementacija u budućem periodu.

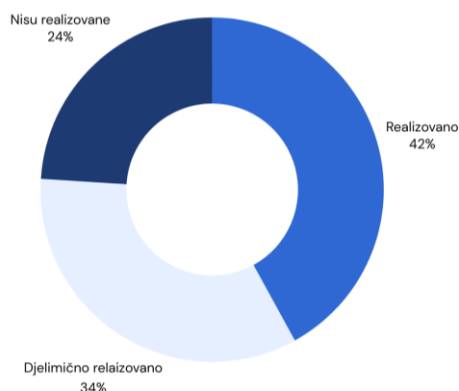
Stoga, njihov napredak biće praćen u narednim godišnjim izvještajima, kako bi se osigurala transparentnost i praćenje procesa implementacije svih planiranih aktivnosti.

Implementacija PFM RP tokom izvještajnog perioda odvijala se u veoma specifičnom političkom kontekstu, obilježenom dvostrukom reorganizacijom Vlade. Ove promjene su značajno uticale na strukturu javne uprave, što je rezultiralo brojnim kadrovskim promjenama koje su usporile dinamiku realizacije planiranih aktivnosti, dovodeći do nižeg stepena realizacije od očekivanog. Uprkos ovim izazovima, uloženi su dodatni naponi kako bi se aktivnosti dosljedno sprovodile u skladu sa strateškim dokumentom. Analiza podataka pokazuje kašnjenja u realizaciji određenog broja aktivnosti, uzrokovana ne samo identifikovanim izazovima već i ambiciozno postavljenim rokovima. Bitno je istaći da za određeni broj indikatora učinka i aktivnosti potrebno je da se u narednom periodu prilagode trenutno relevantnim informacijama. Stoga, možemo konstatovati da neke aktivnosti imaju za rezultat nedostatak napretka u pojedinim oblastima, što je dovelo do potrebe za redefinisanjem rokova odnosno ponovnim razmatranjem Akcionog plana u narednom periodu.

Prateći napredak u implementaciji aktivnosti u različitim institucijama, možemo uočiti sljedeće: Ministarstvo finansija se ističe kao glavna institucija koja samostalno sprovodi 87 aktivnosti iz akcionog plana. Pored navedenog, dodatne 24 aktivnosti se ostvaruju putem koordinacije s drugim relevantnim institucijama, uključujući Ministarstvo javne uprave i Generalni Sekretarijat Vlade Crne Gore (3), Upravu za statistiku i Centralnu Banku Crne Gore (5), Upravu prihoda i carina (4), Upravu za katastar i imovinu (7), Ministarstvo evropskih poslova (3), Agenciju za zaštitu konkurencije (1), kao i Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara (1). Preostale 34

aktivnosti koje se sprovode nezavisno, obuhvaćaju aktivnosti Uprave prihoda i carina (9), Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (1), Agencije za zaštitu konkurencije (5), Uprave za katastar i državnu imovinu (6), Tijela koja će koristiti MIS sistem (3), Državne revizorske institucije (8), kao i Revizorskog tijela Crne Gore (2).

## STEPEN REALIZACIJE AKTIVNOSTI STRATEŠKI CILJ 1



## **IZVJEŠTAJ O TRANSPARENTNOSTI BUDŽETA**

Vlada Crne Gore nastavlja da sistematski objavljuje budžetsku dokumentaciju. S tim u vezi, u 2023. objavljeni su sljedeći budžetski dokumenti:

1. Zakon o budžetu za 2024. godinu, koji je usvojen u Skupštini 30.12.2023. godine i koji je objavljen i dostupan na sajtu Skupštine, Vlade i Ministarstva finansija.

2. Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta Crne Gore za 2022. godinu objavljen je na internet stranici Ministarstva finansija 31.01.2023. Izvještaj sadrži narativni dio, obrazloženja kao i pregled fiskalnih agregata.

3. Godišnji izvještaji o izvršenju programskog budžeta dostupni su javnosti, a pripremaju ih potrošačke jedinice budžeta, državni fondovi, jedinice lokalne samouprave i druge potrošačke jedinice, u skladu sa budžetskim klasifikacijama.

4. Mjesečni izvještaji o izvršenju centralnog nivoa države, kao i kvartalni izvještaji o izvršenju opšteg nivoa države (uključujući centralni i lokalni nivo države).

Dodatno, poboljšanja u budžetskoj transparentnosti se materijalizuju implementacijom nove klasifikacije programskog budžeta, sa programskim ciljevima i indikatorima učinka, te objavljivanja srednjoročnog budžetskog okvira u okviru Smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

Budžet za građane je urađen i objavljen od strane Budžetske parlamenarne kancelarije. Ministarstvo finansija je uradilo Nacrt budžeta za građane koji će u narednom periodu, uz podršku EU-a i UNDP-a, biti razrađen i najvećem mogućem stepenu automatizovan kroz integraciju u informacionom sistemu za upravljanje budžetom – BMIS.

## **STRATEŠKI CILJ 1: OJAČANI FISKALNI OKVIR I PLANIRANJE BUDŽETA**

U ovom strateškom cilju prepoznata su 24 operativna cilja, i ključni indikatori koji prate sprovođenje aktivnosti pokazuju ostvarenje indiktora učinka koje je na nivou od 50%. Stoga, možemo konstatovati da tokom 2023. godine od ukupno 18 indikatora učinka, 9 indikatora

učinka imaju pozitivan trend u odnosu na polaznu vrijednost, a 9 indikatora učinka imaju negativan trend.

U okviru ovog strateškog cilja prepoznata je ukupno 41 aktivnost, od kojih je 31 aktivnost dospjela na realizaciju. Tokom izvještajnog perioda 17 aktivnosti (41%) su realizovane, 14 aktivnosti (34%) je djelimično realizovano, dok je 10 aktivnosti (24%) ostalo nerealizovano.

### **1.1 Makroekonomska analiza i fiskalna politika**

U okviru ostvarivanja operativnog cilja „Formiranje Fiskalnog savjeta za jačanje nadzora nad sprovođenjem fiskalne politike i izgradnju njegovih kapaciteta“, sprovode se nekoliko aktivnosti koje će dodatno jačati nadzor nad sprovođenjem fiskalne politike, uz istovremenu izgradnju kapaciteta ovog savjeta.

Aktivnost se odnosi na Izradu zakonskih izmjena/novih zakona i podzakonskih akata u cilju formiranja Fiskalnog savjeta. Sa aspekta zakonskih i podzakonskih akata koji za cilj imaju formiranje Fiskalnog savjeta utvrđeno je da je najcjelishodnije da se izvrše izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti gdje bi bile prepoznate norme koje za cilj imaju formiranje Fiskalnog savjeta.

Imajući u vidu navedeno 16. marta 2023. godine, stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji, pored brojnih izmjena i dopuna kao i regulisanja više oblasti od značaja za finansijski sistem, reguliše i pruža pravne pretpostavke za uspostavljanje Fiskalnog savjeta čime se po prvi put u Crnoj Gori kreira institucija koja će davati nezavisna mišljenja, ocjene, analize i preporuke, u pogledu dosljednosti, usklađenosti i održivosti fiskalne politike sa kriterijumima fiskalne odgovornosti.

Takođe, imajući u vidu predsjedničke i parlamentarne izborne proces u toku 2023. godine, nisu se stvorile pretpostavke za ispunjavanja zakonskih rokova za izbor članova Savjeta, te formiranje Fiskalnog zaključno sa 2023. godinom nije realizovano. Formiranje Savjeta, očekuje se u toku 2024. godine.

Treća aktivnost koja je posvećena izradi nacрта procedura/pravilnika za optimalno funkcionisanje Fiskalnog Savjeta, u izvještajnom periodu. U cilju ispunjavanja ove aktivnosti predviđena je ekstenzivna podrška Svjetske banke, koja će biti efektivirana formiranjem Fiskalnog savjeta.

U sklopu operativnog cilja Poboljšanje identifikacije i praćenja fiskalnih rizika, tokom 2023. godine predviđena je realizacija dvije aktivnosti čiji je rezultat izrada metodologije o fiskalnim rizicima i Smjernica za makroekonomsku i fiskalnu politiku, uz dodatak poglavlja koje se bavi fiskalnim rizicima.

Ministarstvo finansija tj. Direkcija za fiskalne rizike javnih preduzeća u okviru Direktorata za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je u periodu 2022-2023. obezbijedilo tehničku pomoć i sa MMF-om pokrenulo inicijativu „Snaženje nadzora nad preduzećima u državnom vlasništvu“. Zaključno sa novembrom 2023. godine, održane su tri misije na daljinu, koje su bile od neprocjenjivog značaja za dalju gradnju ekonomsko analitičkih kapaciteta Ministarstva finansija. Razvijen je Alat za procjenu ekonomskog stanja preduzeća u državnom vlasništvu (SOE HCT) sa jasno utvrđenom Metodologijom MMF-a za sprovođenje ocjene

fiskalnog rizika. Međutim, pomenutu metodologiju je neophodno dalje unaprjeđivati tj. prilagođavati kontekstu crnogorske ekonomije i u tom kontekstu jedna od planiranih aktivnosti Ministarstva finansija za 2024. godinu jeste donošenje Metodologije za procjenu i praćenje fiskalnih rizika u privrednim društvima u većinskom državnom vlasništvu.

Direkcija za fiskalne rizike javnih preduzeća, kao odgovorna cjelina za monitoring i izvještavanje o fiskalnim rizicima preduzeća u državnom vlasništvu, je pripremila prvu preliminarnu agregatnu ekonomsko finansijsku analizu poslovanja sa Izjavom o fiskalnim rizicima na osnovu finansijskih iskaza za 48 privrednih društava koje ima u svojoj evidenciji registrovanih sa preko 50% vlasništva, i to na osnovu rezultata poslovanja zaključno sa 2022.godine. Međutim, ovaj dokument je još uvijek internog karaktera tj. nije publikovan niti je sastavni dio Zakona o budžetu za 2024. godinu. Intencija je da u narednim godinama bude sastavni dio budžetske dokumentacije.

Imajući u vidu izazove na geo-političkom i makroekonomskom i fiskalnom planu, fiskalni rizici su u kontinuitetu prisutni. U tom smislu osnovni rizici ostvarivanja fiskalnih projekcija čine posebno poglavlje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike. S tim u vezi rizici se prate periodično, uglavnom prilikom ažuriranja projekcija i izrade strateških dokumenata, ali i u skladu sa impulsima iz makroekonomskog okruženja.

Direkcija za makroekonomske analize i projekcije je u 2023. godini sprovela niz aktivnosti koje se odnose na edukaciju zaposlenih putem online obuka, posebno ističući važnost obuke Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) o finansijskom programiranju i politikama. Navedena obuka ima za cilj da zaposlenima u Direkciji da unaprijede procese rada u boljem razumijevanju ekonomskih kretanja i trendova, te kompleksnih međurelacija koje postoje u ekonomiji, što je bio fokus pomenute obuke MMF-a. U izvještajnom periodu su održane su dvije od planiranih tri obuka za službenike ovog direktorata. Sa druge strane, unaprijeđenje makroekonomskog modela koji se koristi za finansijsko programiranje u Direkciji, bilo je ograničeno i uslovljeno je visokim znanjem informatičkih komponenti koje čine softversku pozadinu modela, što je navođeno i u prethodnim izvještajima. Ipak, model je redovno ažuriran, tokom izrade proljećnih makroekonomskih prognoza, što je u skladu sa kalendarom objavljivanja dokumenata Vlade shodno zakonskim normama. Napredak u korišćenju modela u pogledu indikatora uticaja, jeste mala razlika između projektovane stope rasta ekonomije u 2022. godini, u odnosu na ostvarenu stopu, koja je objavljena u septembru 2023, od strane nadležnog organa zvanične statistike. Time je ispunjena ciljna vrijednost, da je projektovana stopa rasta bruto domaćeg proizvoda unutar predviđenog raspona odstupanja, u odnosu na realizovanu vrijednost.



Što se tiče trenutnih izazova u dijelu makroekonomskog modeliranja, uočene su potrebe za unapređenjem znanja zaposlenih putem ciljanih obuka u specifičnim područjima Direkcije. Dodatni izazovi uključuju nedostatak zaposlenih za obavljanje složenih zadataka makroekonomskog programiranja, kao i nedostatak tehničkog znanja za upravljanje postojećim modelom. Ovi problemi su prepoznati kroz potrebu za novim projektnim ciklusom kako bi se poboljšao rad na novom makroekonomskom modelu za projekcije, usklađen s preporukama eksperata.





U 2023. godini su se pojavili dodatni izazovi izazvani sajber napadima u vezi s funkcionisanjem baze podataka, hardvera i softvera. Tokom 2023. godine nije bilo zapošljavanja novih zaposlenih niti realizacije projekta ekspertske podrške obuci. Uprkos tim izazovima, zaposleni u Direkciji su učestvovali u nekoliko online i on-spot obuka o makroekonomiji i modeliranju.

Organizacione izmjene iz 2022. godine dodatno su uticale na funkcionalnost zajedničkog makroekonometrijskog modela koji se koristi u dvije direkcije, dok je nova organizacija radnih procesa olakšala razmjenu podataka i informacija i efikasniji rad na makroekonometrijskom modelu. Nedostatak zaposlenih za obavljanje složenih zadataka makroekonomskog programiranja i tehničkog znanja za upravljanje modelom predstavljaju i dalje izazove, što je potvrđeno potrebom za novim projektnim ciklusom. Takođe, formiranje Direktorata za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije, zajedno s promjenama u organizaciji, stvorilo je dodatne izazove. Sajber napadi iz 2022. godine i dalje utiču na funkcionalnost baze podataka, hardvera i softvera, stvarajući dodatne poteškoće. Ove promjene u organizaciji istaknule su potrebu za dodatnim kadrovima i tehničkim znanjem kako bi se održala funkcionalnost zajedničkog makroekonometrijskog modela.

Preliminarni prihodi budžeta (podaci će biti konačni nakon usvajanja Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu) u 2023. godini iznosili su 2.565.3 mil. € ili 38,7% procijenjenog BDP-a i veći su za 142,6 mil. € ili 5,9% u odnosu na planirane rebalansom, dok su u odnosu na uporedni period 2022. godine veći za 569.9 mil. € ili 28.6%. Najznačajnija pozitivna odstupanja zabilježena su kod Prihoda po osnovu poreza na dodatu vrijednost, Prihoda po osnovu poreza na dobit pravnih lica, Doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Ostalih prihoda i Donacija i transfera. Sa druge strane, preliminarni izdaci budžeta u 2023. godini iznosili su 2.556,1 mil. € ili 37,3% preliminarnog BDP-a i u odnosu na planirane niži su za 83,0 mil. € ili 3,1% dok su u odnosu na isti period 2022. godine veći za 310,3 mil. € ili 13,8%.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Razlika između projektovanog i ostvarenog BDP-a	- 2%	- 2%	-2%		- 2%
Odstupanje između gornjih granica rashoda utvrđenih u SRBO-u i godišnjeg proračuna [Cilj: < 2% ]	- 2%	- 2%	-2%BDP		- 2%

Odstupanje između planiranih budžetskih izdataka u SRBO/godišnjem planu i izvršenja budžeta za prošlu godinu	- 2%	- 2%	-3,1		- 2%
Odstupanje između planiranih budžetskih prihoda u SRBO/godišnjeg plana i stvarne naplate prošle godine	- 2%	- 2%	5,9		- 2%

## 1.2 Srednjoročno planiranje budžeta

U okviru operativnog cilja, koji se odnosi na izmjenu zakonskog i regulatornog okvira kako bi odražavao reformu budžeta, sprovedena je aktivnost usmjerena ka izradi Nacrta podzakonskih akata za implementaciju Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (ZBFO), nakon usvajanja predloženih izmjena istog. Ova inicijativa se fokusira na definisanje institucionalnih nadležnosti, procesa koordinacije i sadržaja Srednjoročnog budžetskog okvira (SRBO). Usvajanje izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, zajedno sa relevantnim podzakonskim aktima predstavlja ključni korak u pravcu usklađivanja zakonodavnog okvira sa reformskim ciljevima, čime će se ojačati osnov za efikasno upravljanje javnih finansija u Crnoj Gori.

Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u prethodnom periodu je, u nekoliko iteracija, pretrpio određen stepen i to:

- Dana 16. marta 2023. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, čime je postignuto usklađivanje sa međunarodnim računovodstvenim standardom IPSAS 2 - Izvještaj o novčanim tokovima. Ovaj korak je preduzet kako bi se ispoštovali zahtjevi direktiva Savjeta EU, uključujući Uredbu (EU, EURATOM) br. 883/2013 EP i Savjet od 11. septembra 2013. godine koji se odnosi na istrage sprovedene od strane Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF).

Osim toga, implementacijom ovog zakona stvorene su pravne pretpostavke za uspostavljanje strukture IPA III, čime se stremi ka efikasnijem i bržem korišćenju sredstava pomoći EU. Takođe, stvorene su pravne pretpostavke za formiranje Fiskalnog savjeta, čime se dodatno unapređuje upravljanje fiskalnim pitanjima.

- Unarednom periodu, tokom januara 2024. godine predviđeno je usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim će biti utvrđeni precizniji kriterijumi za upotrebu rezervi, kao i usklađivanje vremenskog okvira za prenos dokumentacije, softverskih rješenja i drugih akata relevantnih za procjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti. Ovaj zakon će omogućiti prenos nadležnosti za ocjenu primjene fiskalnih odgovornosti sa Državne revizorske institucije na Fiskalni savjet.

U okviru Srednjoročnog programa rada Vlade Crne Gore za period 2024-2027, predviđeno je usvajanje predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti do kraja drugog kvartala 2024.godine. Ovaj zakon će, pored širokog spektra oblasti koje reguliše, takođe detaljno definisati institucionalne nadležnosti, proces koordinacije i sadržaj Srednjoročnog budžetskog okvira (SRBO).

Aktivnost vezano za izradu Nacrta metodologije za procjenu fiskalnog uticaja inicijativa politika i raspoloživog fiskalnog prostora nije realizovana u predviđenom roku. Nacrt Metodologije je urađen i izrada i procjena fiskalnog uticaja novih politika, u skladu sa ovom metodologijom, je već u primjeni. Nakon usvajanja izmjena Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, biće donešena i dodatno razrađena predmetna Metodologija




U sklopu aktivnosti vezanih za razvoj procedura za identifikaciju, određivanje prioriteta, utvrđivanje troškova i odabir novih predloga javnih politika/kapitalnih projekata, u aprilu 2021. godine donesen je Priručnik za srednjoročni budžetski okvir. Paralelno s tim, finalizovan je i Cirkular za pripremu srednjoročnog budžetskog okvira za period 2023. do 2025. godine. Nakon finalizacije, ovaj dokument je dostavljen svim budžetskim korisnicima radi postupanja u skladu s njegovim preporukama.

U sklopu operativnog cilja usmjerenog na sprovođenje obuka o srednjoročnom budžetskom okviru, napredak je evidentan kroz unaprijeđene kapacitete jedinica lokalne samouprave koje su prošle obuke o ovom pitanju. U toku 2021. godine, u okviru projekta "Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori" koji su zajednički realizovali Ministarstvo finansija Crne Gore i UNDP, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke, izrađen je Priručnik o srednjoročnom budžetskom okviru namijenjen crnogorskim opštinama. Kroz četiri obuke, predstavnici jedinica lokalne samouprave iz Sjevernog, Središnjeg i Primorskog regiona su osnaženi i obučeni za implementaciju srednjoročnog budžetskog okvira. U narednom periodu, nastavit će se kontinuirani rad na unapređenju kapaciteta jedinica lokalne samouprave koje su prošle obuke o srednjoročnom budžetskom okviru, kako bi se osigurala održivost postignutih rezultata i bolje upravljanje javnim finansijama na lokalnom nivou.

U cilju Povezivanja SRBO-a sa sistemom strateškog planiranja i srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore tokom 2024. godine inteziviraće se implementacija aktivnosti od strane strane Ministarstva finansija i Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore (GSV), s obzirom da u toku 2023. nije postignut pomak po ovom pitanju. Početkom marta 2024. je formirana manja radna grupa od predstavnika GSV, MF, MEP i Uprave za ljudske resurse, sa ciljem finalizacije Metodologije za srednjoročno planiranje rada Vlade i ministarstava i Liste standardnih troškova za izradu strateških dokumenata. Predmetna Metodologija će procesno i sadržinski urediti srednjoročno planiranje rada Vlade i ministarstava, što podrazumijeva usklađivanje procesa srednjoročnog planiranja sa procesom pripreme budžeta, kao i usklađivanje sadržine planova sa sadržajem programskog budžeta. Sa druge strane, Lista će kreirati osnovu za jednobrazno i transparentno planiranje finansijskog aspekta strateških dokumenata i srednjoročnih planova, na osnovu unaprijed definisanih obračunskih vrijednosti i postupka zaračunavanja troškova aktivnosti.

Naime, pored planiranog formiranja radne grupe, koja će za cilj imati utvrđivanje sistema i sam proces Povezivanja SRBO-a sa sistemom strateškog planiranja i srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore, tokom 2024. godine planirano je potpisivanje tehničke podrške koju će u cjelosti finansirati Delegacija EU u Crnoj Gori koja će pored ostalog podržati Ministarstvo finansija i GSV tokom procesa povezivanja SRBO-a sa sistemom strateškog planiranja i srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore.

U cilju Povezivanja strateških dokumenata sa programskim budžetom tokom 2024. godine inteziviraće se implementacija aktivnosti od strane Ministarstva finansija i Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore (GSV). Tokom 2024. godine planirano je potpisivanje tehničke podrške koju će u cjelosti finansirati Delegacija EU u Crnoj Gori koja će pored ostalog podržati Ministarstvo finansija i GSV tokom procesa povezivanja SRBO-a sa sistemom strateškog planiranja i srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Broj budžetskih korisnika prvog nivoa koji daju sveobuhvatne inpute za predlog srednjoročnog budžetskog okvira (SRBO)	0	50%	100%		90%
Broj zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave obučeni za Srednjoročni budžetski okvir	0	30	0		60
Broj strateških reformi pripremljenih u skladu sa novom metodologijom izrade strateških dokumenata povezanih sa programskim budžetom	0	0%	0%		40%

### 1.3 Dalji razvoj programskog budžetiranja

Kroz operativni cilj Poboljšanje strukture programa i informacija o učinku, implementiraju se dvije ključne aktivnosti. Prva aktivnost koja se odnosi na usklađivanje i unaprijeđenje kvaliteta programske strukture potrošačkih jedinica se realizuje u kontinuitetu. Cilj ove aktivnosti je postavljanje rodno orijentisanih ciljeva i indikatora, koji su zatim integrisani u budžetski dokument. Kroz ovaj pristup, postići će se povećanje učešća budžetskih korisnika koji su unaprijedili informacije o učinku, u skladu sa njihovim godišnjim budžetskim zahtjevima. S tim u vezi ministarstva su prošla obuke koje je organizovalo Ministarstvo finansija u saradnji sa OEBS-om: kako izvršiti rodnu analizu i definisati rodno osjetljive ciljeve i indikatore i njihovo evidentiranje kroz informacioni sistem za planiranje budžeta (BMIS), u sklopu programskog budžeta, zatim obuke za procjenu uticaja budžetskih programa na rodnu ravnopravnost, prikupljanje i vođenje podataka razvrstanih po polu i vođenje rodne statistike. Takođe su prošli obuku za praćenje i izvještavanje o realizaciji rodno odgovornih budžeta. Kontinuirano se radi na unaprijeđenju uvođenja rodno odgovornog budžeta kroz implementaciju rodno odgovorne budžetske izjave, kao i praćenje izvršenja rodno osjetljivih programa i aktivnosti i kreiranje izvještaja o realizaciji rodno odgovornih programa u skladu sa Smjernicama za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta koje su uključene u BMIS. Pored Smjernica, izrađen je i Priručnik o rodno odgovornom programskom budžetiranju i od strane OEBS-a održana obuka trenera za rodno odgovorno budžetiranje u train-the-trainers formatu (17

trenera iz budžetskih institucija je dobilo sertifikat). Očekuje se izmjena Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (drugi kvartal 2024. godine) kako bi se uspostavio zakonski okvir za dalju primjenu rodno odgovornog programskog budžeta.

Druga aktivnost obuhvatala je analizu postojećih ciljeva i indikatora, uz eventualno unaprijeđenje njihovog kvaliteta. Posebna pažnja posvećena je uključivanju rodne dimenzije u ovaj proces, sa ciljem postizanja povećanja procenta ukupnih budžetskih korisnika koji su unaprijedili informacije o učinku u skladu sa svojim godišnjim budžetskim zahtjevima. S tim u vezi, tokom 2023. godini 24 budžetska korisnika uključila su rodno osjetljive informacije o učinku (rodno osjetljive ciljeve, indikatore, ciljne vrijednosti) u programski budžet. Broj potrošačkih jedinica koje su svoje programe, kroz postavljene ciljeve i indikatore učinaka, označile kao rodno osjetljive, uvećan je za 16% u odnosu na 2022. godinu, dok je ostvarenje u odnosu na plan veće za 10%.

Uvećanje broja budžetskih korisnika koji su izradili rodno odgovornu budžetsku izjavu, produkt je implementiranih obuka na temu rodno odgovornog budžetiranja i dostavljenih instrukcija. U narednom periodu (2024. godine) će se unaprijediti kvalitet rodno osjetljivih informacija o učinku, kao i praćenje izvršenja rodno osjetljivih programa/aktivnosti i ostvarenja postavljenih rodno osjetljivih indikatora. Unaprijedit će se izvještavanje o realizaciji rodno osjetljivih programa od strane budžetskih korisnika prema Ministarstvu finansija, a i Ministarstvo finansija će izraditi prvi konsolidovani izvještaj o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta potrošačkih jedinica. Implementacija navedenih aktivnosti predstavlja korak ka ostvarivanju postavljenih ciljeva u domenu reforme javnih finansija, sa fokusom na rodnoj ravnopravnosti i poboljšanju informacija o učinku budžetskih korisnika.

U sklopu postavljenog operativnog cilja usmerenog ka uspostavljanju sistema izveštavanja i praćenja informacija o učinku, kontinuirano se sprovode aktivnosti. Vezano za unapređenje informacija o učinku u odnosu na pripremu budžeta za 2022. godinu šest pilot ministarstava, koja su prošla obuku za pripremu rodno odgovorne analize pripremile su istu i dostavile kroz zahtjev za budžetskim sredstvima za 2023. godinu. Iako je procenat uvećanja samo 6,6% sa aspekta unapređenja informacija posmatramo ga značajnim zbog kvaliteta dostavljenih podataka. Bitno je naglasiti da je koncept rodno odgovornog budžetiranja kompleksan i zahtjeva vrijeme za obuku kadrova koji će u budućnosti definisati rodno osjetljive aktivnosti.

U sklopu istog operativnog cilja, realizovana je aktivnost usmjerena na razvoj procedura za praćenje i izvještavanje o programskom budžetu. Glavni fokus ove inicijative bio je na implementaciji interfejsa između Budžetskog informacionog sistema (BMIS) i Sistema za izvršenje budžeta (SAP). Interfejs je razvijen, i trenutno funkcioniše u testnom režimu, dok je planirano stavljanje u produkciju pomjereno za naredni period, do finalizacije sveobuhvatnog testiranja web servisa, imajući u obzir kompleksnost pomenute funkcionalnosti i značajnost iste, kao i planirane aktivnosti na olju rayvoja i održavanja SAP sistema. Ova mjera doprinosi olakšavanom i ubrzanom radu svakodnevnih budžetskih operacija (preusmjeravanje sredstava, proces otpuštanja, povrat sredstava i praćenje izvršenja budžeta). Napominjemo da uvođenje ove funkcionalnosti značajno unapređuje sistem kontrole nad sprovođenjem budžetskih

operacija. Ovim korakom ostvaren je značajan napredak u efikasnosti i transparentnosti finansijskih procesa, što dodatno podržava ciljeve reforme.

Takođe, uspješno je sprovedena aktivnost unapređenja BMIS-a, koja obuhvata implementaciju nove strukture programskog budžetiranja i unaprijeđenih informacija o učinku. Ovom nadogradnjom postignuto je poboljšanje funkcionalnosti BMIS-a. Odnosno, Informacioni sistem za pripremu budžeta korišten je za pripremu budžeta na 4. nivou programske strukture. Tokom 2023. godine ostvaren je značajan napredak u o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.



U skladu s unesenim podacima u sistem, omogućena je izrada Izvještaja o Izvršenju Budžeta s početnim vrijednostima ciljeva i učinaka indikatora. Ovi izvještaji pružaju informacije o postavljenim ciljevima i indikatorima na svim nivoima programske strukture, uključujući nivoe programa, potprograma i aktivnosti.

U sklopu ostvarivanja operativnog cilja vezanog za primjenu programskog budžetiranja na lokalnom nivou tokom izvještajnog perioda, potrebno je definisati i donijeti propise na osnovu kojih bi lokalne samouprave implementirale i programsko budžetiranje, imajući u vidu da je Odlukom o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica definisan obuhvat samo na centralnom nivou. Uporedne aktivnosti na skeniranju stanja opština i njihovih kadrovskih i tehničkih mogućnosti koje su različite u svakoj od 25 opština, za početak implementacije aktivnosti, odnosno razvijenosti svijesti službenika o navedenim aktivnostima i svrsi njihovog uvođenja. Takođe treba imati u vidu način funkcionisanja u jedinicama lokalne samouprave i ustavno parvo opština na autonomiju.

U sklopu sprovođenja navedenog cilja postignuti su određeni ciljevi. Izrađeni su priručnici i sprovedene predviđene obuke. Specifično, ostvaren je napredak se može uočiti kroz kreiranje Mape puta i priručnika za sprovođenje programskog budžetiranja na lokalnom nivou. Takođe, značajan doprinos ostvaren je i putem obuke službenika jedinica lokalne samouprave tokom 2021. godine u okviru projekta "Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori", koji je realizovalo Ministarstvo finansija Crne Gore i UNDP, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke izrađen je Priručnik o programskom budžetu lokalnih samouprava u Crnoj Gori.

U cilju ostvarivanja operativnog cilja "Vrednovanje učinka programa" tokom 2023. godine, pokrenuta je inicijativa za razvoj procedura i priručnika namijenjenih evaluaciji učinka programa i projekata. Glavni fokus ove aktivnosti je na razvoju relevantnih procedura, a postavljeni cilj je uspješno definisanje i implementacija tih procedura. U decembru 2023. godine je uz podršku OEBS-a izrađen Nacrt priručnika za evaluaciju rodno odgovornih programa, koji je trenutno u proceduri revidiranja i komentarisanja od strane relevantnih aktera. Očekuje se da će priručnik biti finalizovan u drugom kvartalu 2024. godine.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
------------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------	-------	-----------------------------

Broj implementiranih rodno orjentisanih politika i ciljeva politike u programskom budžetu	0%	10%	26%		45%
% jedinica lokalnih samouprava koje su implementirale informacijski sistem koji podržava programsko budžetiranje	0%	40%	0%		90%

#### 1.4 Upravljanje javnim investicijama

Predviđene izmjene Odluke o izradi kapitalnog budžeta i utvrđivanju i vrednovanju kriterijuma za izbor kapitalnih projekata ("Službeni list Crne Gore", br. 057/18 od 10.08.2018, 067/21 od 22.06.2021), kao i Izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u dijelu unaprjeđenja stanja u oblasti planiranja kapitalnog budžeta, nijesu sprovedene u 2023. godini iz objektivnih razloga. Naime, zbog izbora nove Vlade tek u četvrtom kvartalu, kao i organizacionih promjena u Ministarstvu finansija, iste su prolongirane za 2024. godinu, za čiju implementaciju će biti nadležan Direktor za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki.

U vezi s tim, već krajem trećeg kvartala 2023. godine započete su aktivnosti za razvoj funkcionalnosti za upravljanje javnim investicijama", koje će biti integrisani u postojeću sistemsku aplikaciju za upravljanje budžetom (BMIS). Navedenim će se postići veća transparentnost u praćenju i koncipiranju politika podsticanja javnih investicija, omogućujući istovremeno učinkovitiji nadzor i izvještavanje o implementaciji kapitalnih i drugih investiciono razvojnih projekata. Cilj je osigurati djelotvorno i efikasno upravljanje javnim sredstvima srednjoročno. Takođe, u sklopu istog je planirana izrada "Registra javnih investicija", koji će omogućiti pregled statusa realizacije svih kapitalnih projekata koji se finansiraju iz javnih sredstava, kako onih prepoznatih kroz usvojeni Zakon o budžetu Crne Gore tako i kapitalne projekte koje sprovode lokalne samouprave i privredna društva u većinskom vlasništvu države, ali i ostale javne institucije i potrošačke jedinice prvog i drugog reda.

Takođe, krajem 2023. godine je pokrenuta procedura osnivanja "Savjeta za javne investicije" čija će prevashodna uloga biti stvaranje novih institucionalnih okvira za unapređenje javnih investicija, efikasnija koordinacija i realizacija aktivnosti u dijelu kapitalnih projekata i drugih projekata infratrakturnog razvoja, posebno u sektoru saobraćaj, čime će se stvoriti novi preduslovi za ekonomski razvoj Crne Gore.

Dodatno, u intezivnoj komunikaciji sa MMF-om definisani su ključni prioriteti u daljem unaprijeđenju upravljanja javnim investicijama koje će se kroz izmjene regulatornog okvira, a u skladu sa preporukama iz PIMA izvještaja i akcionim planom, implementirati u 2024. godini,

ponajprije u dijelu formiranja Savjeta, unapređenja informatičkog sistema za upravljanje kapitalnim projektima i uspostavljanje Registra javnih investicija.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Izrada Akcionog plana za unaprijeđenje Sistema upravljanja javnim investicijama	Nije donešen Akcioni plan	Akcioni Plan usvojen	Nije donešen Akcioni plan		Akcioni plan implementiran
Donošenje Dugoročnog plana ulaganja u infrastrukturu	Nije donešen plan	Formiranje radne grupe i otpočinjanje aktivnosti na izradi dokumenta	Nije formirana radna grupa		Dugoročni plan ulaganja donešen

## 1.5 Upravljanje javnim dugom

U izvještajnom periodu ističe se kontinuirana realizacija aktivnosti u području obučavanja zaposlenih. Ministarstvo finansija je u više navrata angažovalo tehničku i stručnu podršku Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) za potrebe izrade Srednjoročne strategije upravljanja dugom. Početkom maja 2023. godine, eksperti MMF-a su održali obuku pod nazivom "Strategija upravljanja dugom, upravljanje rizicima i razvoj domaćeg tržišta" u prostorijama Ministarstva finansija. Navedene aktivnosti su rezultirale povećanim brojem obučanih zaposlenih, što predstavlja evidentan napredak u ostvarenju ciljeva propisanih akcionim planom.

S obzirom na potrebu za izradom nove strategije upravljanja dugom, Ministarstvo finansija se suočava s izazovima izazvanim trenutnom složenom situacijom na domaćem i međunarodnom tržištu. Dodatno, na odlaganje izrade nove strategije uticala je i činjenica da su u junu 2023. godine održani vanredni parlamentarni izbori, nakon čeka je u oktobru 2023. godine uspostavljena nova Vlada Crne Gore. Imajući u vidu da je shodno tome donijet i novi plan i program rada Vlade Crne Gore, izrada nove strategije upravljanja dugom odložena je za naredni period i planirano je da strategija bude usvojena do kraja 2024. godine.

Uvođenje sistema za praćenje implementacije strategije upravljanja dugom još nije započelo zbog odlaganja izrade nove strategije upravljanja dugom. Ipak, redovno se izvještava o ovim aktivnostima putem Izvještaja o državnom i javnom dugu, kao i kroz PER.

U svrhu unapređenja softverskog sistema za praćenje i upravljanje javnim dugom, nastavljene su aktivnosti usmjerene ka integraciji modula za upravljanje dugom unutar BMIS-a. Kontinuirani nedeljni sastanci sa ekspertima koji aktivno rade na implementaciji softvera se i dalje održavaju. Pored testne verzije sofvera postavljena je i produkcija i proces migracije podataka iz postojećeg SAP sistema je završen. Međutim, i dalje se radi na funkcionalnostima softvera i očekuje se da će do kraja godine softver biti operativan i paralelno se koristiti sa





postojećim SAP sistemom. Cilj ovog napretka je poboljšanje procesa izvještavanja, uključujući integraciju modela za upravljanje rizikom javnog duga i analizu scenarija, te osiguranje interoperabilnosti sa SAP sistemom.

Kada je u pitanju kvalitet postojećeg duga, Ministarstvo finansija se uprkos otežanim trenutnim tržišnim uslovima, trudi da poboljša parametre kvaliteta duga.

Usljed smanjene potrebe za zaduživanjem u periodu tokom 2020-2022. godine, tokom kojih se realizovala redovna otplata duga koja je skraćivala ročnost duga za po jednu godinu, kao i povećanje kamatnih stopa usled poremećaja na finansijskom tržištu, došlo je do skraćanja prosječne ročnosti duga. Na kraju 2022. godine, prosječna ročnost duga iznosila je 4,9 godina, dok je prema preliminarnim podacima, na kraju 2023. godine prosječna ročnost iznosila 4,03 godina.

Struktura državnog duga na kraju 2022. godine ima realnu ponderisanu prosječnu kamatnu stopu od 2,3%, što znači da je trošak zaduživanja povećan za 0,1% u odnosu na kraj 2021. Uzimajući u obzir poremećaje na finansijskom tržištu koje su uslovili povećanje kamatnih stopa (prije svega euribora koji je praktično do kraja 2022. godine imao negativnu vrijednost), prema preliminarnim podacima, na kraju 2023. godine, došlo je povećanje prosječne ponderisane kamatne stope i ona iznosi 3,28%, što predstavlja povećanje od 0,98% u odnosu na kraj 2022. godine.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Kretanje prosječne ročnosti duga	5.6 godina	Prosječna ročnost stabilna ili poboljšana u odnosu na 2021. godinu	4,03 godina		Prosječna ročnost stabilna ili poboljšana u odnosu na 2021. godinu
Kretanje prosječne ponderisane kamatne stope	2.2%	Prosječna ponderisana kamatna stopa stabilna u skladu sa uslovima na tržištu	2022: 2,3%, 2023: 3,28%		Prosječna ponderisana kamatna stopa stabilna u skladu sa uslovima na tržištu

## 1.6 Razvoj sistema sopstvenih sredstava EU

U skladu sa objavljivanjem Izvještaja o napretku za 2023. godinu, među četiri poglavlja koja su ostvarila značajan napredak u odnosu na prethodnu godinu, istaknuto i poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe. Ovaj izvještaj pruža korisne uvide u naše napore za dalje približavanje Evropskoj uniji. U protekloj godini, zabilježen je pomak sa prethodnog "limited" na "some" nivo napretka u oblasti finansijskih i budžetskih odredbi. Posvećenost procesu pridruživanja EU ostaje snažna, pri čemu se opšta spremnost za članstvo održava na stabilnom nivou, što odražava određeni stepen pripremljenosti za buduće izazove. Postignut je napredak kroz unaprijeđenu koordinaciju i upravljanje sopstvenim resursima.

Ministarstvo finansija i Delegacija EU u Crnoj Gori uspješno su realizovali projekt „Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori“<sup>1</sup>. Finalna prezentacija projekta održana 26. maja 2023. godine potvrdila je značajan napredak u ispunjenju kriterijuma za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 33. Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava realizovano je kroz tri paralelne komponente:

- Razvoj kapaciteta u svim institucijama nosiocima aktivnosti za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori
- Uspostavljanje procedura i jačanje institucionalnog okvira,
- Usklađivanje zakonodavstva u oblasti sopstvenih sredstava koje se ogleda u analizi postojećeg zakonodavstva u dijelu prepoznavanja prostora i davanje preporuka za unaprjeđenje zakonodavnog okvira.

Jačanje koordinacije i upravljanja resursima unutar Ministarstva finansija i relevantnih institucija EU doprinosi pozitivnim promjenama. Radi poboljšanja administrativnih kapaciteta, održana je radionica o funkcionisanju sistema sopstvenih sredstava EU, namijenjena predstavnicima institucija zaduženih za planiranje, plaćanje i izvještavanje. Cilj radionice bio je pružiti detaljan uvid u zahtjeve Evropske komisije u vezi sa informacijama, procedurama, odgovornostima, kao i uslovima izvještavanja i plaćanja. Takođe, predstavljen je upravljački okvir za upravljanje sopstvenim sredstvima, sa ciljem usklađenog upravljanja resursima. Dodatno, organizovana je trodnevna studijska posjeta Hrvatskoj, gdje su predstavnici Ministarstva finansija i drugih institucija razmijenili iskustva o upravljanju i izvještavanju sopstvenih sredstava, kao i komunikaciji sa Evropskom komisijom. Posjeta je bila prilika za sticanje znanja o implementaciji propisa i očekivanjima Evropske komisije, uz preporuke za period nakon pristupanja EU. Takođe su organizovane obuke, uključujući direktnu saradnju s crnogorskim institucijama, s ciljem predstavljanja i usklađivanja sa zakonodavstvom Evropske Unije. U narednom periodu je bitno raditi na unaprjeđenju administrativnih kapaciteta u svim institucijama uključenim u proces planiranja sopstvenih sredstava EU, sa posebnim osvrtom na unaprjeđenje zaposlenih u oblasti IT u cilju pružanja kompetentne podrške resornim odjeljenjima.

Crna Gora pokazuje određeni nivo pripremljenosti u vezi sa finansijskim i budžetskim odredbama EU. Poseban fokus je stavljen na ispunjavanje prethodnih preporuka, posebno kroz usklađivanje pravne osnove za oblasti politike koje utiču na sistem sopstvenih resursa, kao što je domen oporezivanja.

U cilju unaprjeđenja performansi u implementaciji daljnjih aktivnosti za poboljšanje IT sistema Uprave prihoda i carina, posebno u generisanju izvještaja o A i B računima sa cjelokupnim revizorskim tragom od identifikacije potraživanja do isplate, naknadnih provjera, administrativnih procedura i svih drugih radnji vezanih za prikupljanje carinskih prihoda u ime EK, izrađena je detaljna Funkcionalna specifikacija za unaprjeđenje softverskog rješenja. Očekuje se da će navedena funkcionalnost biti operativna za testiranje tokom 2024. godine.

---

<sup>1</sup> Projekat „Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori“ sa periodom implementacije maj 2022. - maj 2023. Vrijednost projekta iznosila je 225.000,00€.

Pripremljen je nacrt podzakonskih akata neophodnih za adekvatno evidentiranje i obračun A i B računa:

- Nacrt Smjernica za tradicionalni sistem sopstvenih sredstava za A i B račune, uz analizu svih procedura, procesa, IT sistema, pravnog okvira, odgovornosti i obaveza svih zainteresovanih subjekata koji su prethodili otvaranju A i B računa. Identifikovani su nedostaci i dati su odgovarajući prijedlozi.
- Nacrt Uputstva o priznavanju i otpisu nenaplativih carina, posebnih, antidampinških, kompenzacionih dažbina, kamata i kazni.
- Nacrt Smjernica za registraciju, računovodstvena pravila i izvještavanje.
- Nacrt Smjernica za naknadnu kontrolu sredstava koja nemaju obezbjeđenje ili drugu garanciju za plaćanje carinskog duga i koja treba evidentirati na računu B.
- Simulacija izvještaja o otpisu otkrivenih slučajeva prijevara i nepravilnosti vezanih za tradicionalna sredstva u iznosu većem od 10.000€.

U okviru uspostavljanja procedura za implementaciju sistema sopstvenih sredstava EU, razvijen je Model za obračun prosječne ponderisane PDV stope. Pri kreiranju ovog modela, korišćene su eksperimentalne procjene potrošnje domaćinstava na detaljnom nivou potrošnje koju procjenjuje Monstat. Radi verifikacije modela, korišćene su i uporedne informacije iz Slovenije, kao i određene pretpostavke zasnovane na relevantnim izvorima. Takođe, iznjete su preporuke za prikupljanje dodatnih informacija za kategorije koje nisu bile direktno dostupne iz postojećih izvora, poput Tabela ponude i upotrebe. Na osnovu ovih analiza, razvijen je Model za obračun prosječne ponderisane PDV stope za 2016. godinu i preporuke za prikupljanje preostalih informacija.

Paralelno sa ovim aktivnostima, izrađen je Simulacioni Izvještaj o PDV-u. Prosječno ponderisana PDV stopa korišćena je kao osnov za generisanje Izvještaja o sopstvenim sredstvima zasnovanim na PDV-u za 2021. godinu. Ovaj izvještaj pruža detaljan uvid u efekte primenjenih strategija na prihode od PDV-a i omogućava procenu performansi sistema sopstvenih sredstava u skladu sa postavljenim ciljevima reforme javne uprave

Proces uspostavljanja sistema finansiranja zasnovanog na bruto nacionalnom dohotku (BND) regulisan je Smjernicama za planiranje sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori<sup>2</sup>. Ove smjernice obuhvataju pravila i određuju odgovorne institucije, među kojima je Uprava za statistiku (Monstat) ključna za obračunavanje, izvještavanje i osiguranje kvaliteta podataka o BND. Procedura obuhvata pripremu i dostavu izvještaja o finansijama zasnovanim na BND-u, pri čemu se kalkulacije vrše u skladu s Uredbom 516/2019. Ova uredba usklađuje obračun BND-a po tržišnim cijenama, stavljajući van snage prethodne direktive i uredbe. Zahtjevi koji se postavljaju pred podatke o BND-u uključuju njihovu uporedivost, pouzdanost i sveobuhvatnost, u skladu s Uredbom 549/2013 o „ESA 2010“. Stim u vezi, Uprava za statistiku u septembru 2022. godine objavila je BND Crne Gore za 2021. godinu u skladu sa ESA 2010 metodologijom, što ukazuje da je raspoloživa vremenska serija BND-a za period 2010 – 2021. godine, kao i podatke o BDP-u za I kvartal 2023. godine, u junu 2023. godine. Uprava za statistiku u skladu

---

<sup>2</sup> Smjernice za planiranje sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori : <https://www.gov.me/dokumenta/9ef5a6f4-d60c-42f8-b17b-f72eed169fc4>

sa Godišnjim planom statističkih istraživanja proizvodi i publikuje godišnje podatke za 2022.godinu u septembru 2023.godine, kao i kvartalne podatke BDP-a za II kv. 2023. godine.

U okviru realizacije operativnog cilja „Usklađivanje regulatornog okvira sa legislativom EU“, ostvarila se aktivnost koja je obuhvatila izradu analize postojećeg regulatornog okvira, koja je istovremeno bila prepoznata kao jedna od aktivnosti u okviru navedenog projekta. Stoga je pripremljen dokument pod nazivom "Analiza nedostataka i preporuka za usklađivanje regulatornog okvira za uspostavljanje sistema upravljanja sopstvenim sredstvima". Ovaj dokument sadrži temeljnu analizu zahtjeva EU i stepen usklađenosti nacionalnog pravnog okvira, uključujući propise o procedurama i procesima, neophodnih za uspostavljanje adekvatnog sistema upravljanja sopstvenim sredstvima EU.

U izvještajnom periodu ostvaren je značajan napredak u ostvarivanju operativnog cilja Usklađivanje regulatornog okvira sa legislativom EU. Konkretno, pripremljene su izmjene regulatornog okvira u skladu s evropskom legislativom. U tom smislu, Skupština Crne Gore je 28. februara 2023. godine usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (Službeni list Crne Gore, broj 27/23). Ovim zakonom definisano je poglavlje koje se odnosi na sopstvena sredstva Evropske unije, pružajući zakonski osnov za uplatu sredstava koja se planiraju i uplaćuju u budžet Evropske unije u skladu sa propisima EU o sistemu sopstvenih sredstava.

U cilju efikasnog sprovođenja ovih odredbi, Vlada Crne Gore je u julu 2023. godine usvojila Uredbu o bližem postupku planiranja sredstava koje Crna Gore uplaćuje u budžet EU. Ova uredba precizira postupak planiranja, obračuna, plaćanja i izvještavanja o sredstvima koja se uplaćuju u budžet Evropske unije. Prema uredbi, nadležni organi dostavljaju Ministarstvu finansija plan sopstvenih sredstava EU za svaku vrstu sredstava u skladu sa svojim nadležnostima.

Pored toga, usvojene su Smjernice za upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske Unije u Crnoj Gori<sup>3</sup>. Ove smjernice detaljno opisuju obaveze, procedure, odgovorne institucije, relevantnu regulativu EU i forme izvještaja koje treba dostaviti Evropskoj komisiji tokom procesa izvještavanja. Sve ove aktivnosti predstavljaju važan korak ka usklađivanju crnogorskog pravnog sistema sa standardima EU i jačanju saradnje između Crne Gore i Evropske unije. U narednom periodu se nastavlja sa usvajanjem ostalih dokumenata u cilju uspostavljanja i usklađivanja sa EU acquis.


Vlada Crne Gore je, na predlog Ministarstva finansija, u avgustu 2023. godine usvojila Završni izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori sa ključnim preporukama za naredni period.

U narednoj godini, Crna Gora će se fokusirati na jačanje administrativnih kapaciteta institucija, poput Direkcije za koordinaciju i upravljanje EU sredstvima i Uprave carina, radi efikasnijeg vođenja evidencije i izvještavanja o carinskim taksama. Napredak u pregovaračkim poglavljima

---

<sup>3</sup>Smjernice za upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske Unije u Crnoj Gori, (Službeni list CG broj 74/23 od 24.07.2023): <https://www.gov.me/clanak/smjernice-za-planiranje-sopstvenih-sredstava-evropske-unije-u-crnoj-gori>

će biti ključan za pravilan obračun sopstvenih sredstava EU, dok će nastavak napora doprinijeti jačanju pozicije u pridruživanju EU i izgradnji stabilne budućnosti za građane Crne Gore.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 33 (Finansijske i budžetske odredbe) su privremeno zatvoreni	Otvoreno poglavlje 33	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Prema Izvještaju o napretku za 2023. god Poglavlje 33 ostvarila bolju ocjenu napretka: Napredak je postignut kroz poboljšanu koordinaciju i upravljanje sopstvenim resursima.		Poglavlje 33 privremeno zatvoreno/zatvoreno

### 1.7 Poboljšanje zvanične statistike

U cilju ispunjavanja definisanih mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika, Crna Gora je u obavezi da obezbijedi proizvodnju i prenos podataka statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom Evropski sistem računa 2010 (ESA 2010) kao i Pripručnikom za statistiku državnih finansija (GFSM), Eurostat-u.

U skladu sa trenutno aktuelnim Zakonom o statistici i sistemu zvanične statistike (Sl. list 018/12) potpisan je Sporazum o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika, između Uprave za statistiku (MONSTAT), Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija, u maju 2016. godine. U skladu sa navedenim Sporazumom, Ministarstvo finansija (MF) je nadležna institucija za proizvodnju i dostavljanje podataka i informacija statistike državnih finansija.

Uzimajući u vidu važnost navedene statistike ali i organizacione promjene u Ministarstvu finansija, u prethodnom periodu započet je proces transfera nadležnosti za proizvodnju statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom ESA 2010, sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku (MONSTAT). S tim u vezi, u toku 2022. godine definisane su pretpostavke za transfer nadležnosti za proizvodnju ove statistike sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku. U prilog navedenom, Ministarstvo finansija je 06.04.2022. godine formiralo Radnu grupu (Odluka br. 12-078/22-9779/1) koju pored predstavnika Uprave za statistiku, čine predstavnici Ministarstva finansija, Centralne banke, predstavnik NVO, a sve u cilju izmjene Zakona o statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore, kako bi se obezbijedili preduslovi za implementaciju ESA 2010 metodologije u statistici državnih finansija u skladu sa najboljom evropskom praksom.

Radna grupa je razgovarala o uspostavljanju zakonskog preduslova za prenos statistike GFS-a sa Ministarstva finansija na MONSTAT i u skladu sa tim radila na zakonskim izmjenama. U toku su aktivnosti na pripremi izmjena i dopuna postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike sa ciljem da se isti usvoji u drugom kvartalu 2024. godine. Dodatno, izmjenama i dopunama Zakona, obezbijediće se uslovi za izmijene sporazuma i aneksa sporazuma o saradnji.

Tokom prethodnog perioda kao odraz dobre saradnje između Uprave za statistiku i Ministarstva finansija, organizovana je praksa osoblja Uprave za statistiku prostorijama MF, a u cilju dijeljenja raspoloživih ili potencijalnih informacija u vezi sa izradom statistike primitika i izdataka koju vodi direktorat za budžet a koja se tiče statistike državnih finansija. Takođe, shvatajući važnost ove aktivnosti, osoblju Uprave za statistiku je bilo obezbijeđeno prisustvo obuci u okviru ESTP kursa.


U narednom periodu nastaviće sa predano sa radom na ovoj aktivnosti u saradnji sa Ministarstvom finansija, kako u dijelu obezbjeđivanja neophodnih pretpostavki, prije svega zakonskih, za transfer nadležnosti, tako i u dijelu definisanja daljih aktivnosti na implementaciji predmetne statistike.


Iz gore navedenih razloga i pojašnjenja dosadašnjih napora i preduzetih koraka ka ispunjenju aktivnosti definisanih PFM, status realizacije aktivnosti „Statistika državnih finansija usklađena sa ESA 2010 metodologijom“ koja se odnosi na proizvodnju statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom ESA2010 i Priručnikom za statistiku državnih finansija (GFSM) zahtijeva poboljšanje procedura prikupljanja podataka.

Aktivnost „Unaprijeđena pretpristupna fiskalna obavještenja, izvještavanje o EDP proceduri“ oslanja se na prethodno navedenu aktivnost, još uvijek „nije započeto“ a između ostalog odnosi na izgradnju kapaciteta za profesionalizaciju sistema finansijskog izvještavanja, posebno fiskalnih obavještenja za pretpristupne zahtjeve u skladu sa ESA 2010 metodologijom.

Kako je normativni okvir planiran da će se realizovati u prvoj polovini 2024.godine, dalji izazov ka započinjanju realizacije aktivnosti definisanih PFM u vezi sa GFS/EDP predstavlja obezbjeđenje ostalih pretpostavki za transfer nadležnosti u proizvodnji GFS/EDP statistike na Monstat, tj. prostornih, tehničkih i ljudskih kapaciteta.

Do kraja 2023.godine, razvojem IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike, unaprijeđen je način prikupljanja podataka za istraživanja iz oblasti socijalne statistike i povećan je broj setova podataka za koje se SDMX fajlovi kreiraju korišćenjem SDMX RI alata. Za narednu godinu planirana je Analiza digitalne spremnosti Uprave za statistiku, definisanje „Mape puta digitalne transformacije Uprave za statistiku“ i Izrađen tehnički plan uspostavljanja komunikacije između Uprave za statistiku i organa i organizacija koje upravljaju administrativnim izvorima podataka.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 17 (Ekonomska i monetarna politika) su privremeno zatvoreni	Otvoreno pregovaračko poglavlje 17	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 18	Pripremljene su izmjene i dopune postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike		Poglavlje 17 je privremeno zatvoreno/zatvoreno

Pregovori o poglavlju 18 (Ekonomska i monetarna politika) su privremeno zatvoreni	Otvoreno pregovaračko poglavlje 18	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 17	Povećan je opseg proizvodnje i transmisije podataka Eurostatu definisanih programom transmisije u cilju ispunjenja mjerila za zatvaranje poglavlja 18.		Poglavlje 18 je privremeno zatvoreno/zatvoreno
---	------------------------------------	---	--	---	--

## STRATEŠKI CILJ 2: IZVRŠENJE BUDŽETA

U ovom strateškom cilju prepoznato je 16 operativnih ciljeva, i ključni indikatori koji prate sprovođenje aktivnosti pokazuju u većini **pozitivan trend**, što ukazuje na napredak unutar ovog Strateškog cilja II. Stoga, možemo konstatovati da tokom 2023. godine od ukupno 11 indikatora učinka, 10 indikatora učinka imaju pozitivan trend u odnosu na polaznu vrijednost dok samo 1 indikator učinka nije ostvaren za izvještajni period.

U okviru ovog strateškog cilja prepoznate su ukupno 33 aktivnosti, od kojih je 31 aktivnost dospjela na realizaciju. Tokom izvještajnog perioda 17 aktivnosti (52%) su realizovane, 14 aktivnosti (42%) je djelimično realizovano, dok su 2 aktivnosti (6,0%) ostale nerealizovane.



### 2.1 Poboljšanje efikasnosti u prikupljanju prihoda

#### PORESKA UPRAVA

U toku izvještajnog perioda, postignut je napredak u ostvarivanju operativnog cilja usklađivanja sa pravnim normama EU u oblasti oporezivanja. Tokom ovog perioda, usvojeni su novi poreski propisi, a istovremeno je nastavljen proces daljeg usklađivanja domaćeg zakonodavstva s direktivama EU, i to:

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list CG“, broj 152/22). Glavne promjene se odnose na propisivanje novog izvora prihoda (druga primanja) koja se oporezuju po stopi od 15%, preciznije definisanje prihoda od samostalne djelatnosti, te detaljnije opisivanje oslobađanja od plaćanja poreza za korisnika podsticajnih mjera za razvoj istraživanja i inovacija i digitalnog nomada. U cilju izbjegavanja plaćanja poreza propisano je da ukoliko je prodajna vrijednost udjela u pravnom licu niža od tržišne, u tom slučaju prodajnu vrijednost utvrđuje nadležni poreski organ u skladu sa zakonom kojim se uređuje poreski postupak.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama („Sl. list CG“, broj 27/13), kojim je, u cilju usklađivanja ovog zakona sa Direktivom Savjeta 2011/64/EU od 21. juna 2011. godine o strukturi i stopama akcize koje se primjenjuju na prerađeni duhan, izvršeno postepeno

povećanje visine specifične akcize na cigarete kao i zadržavanje iznosa proporcionalne na istom nivou. Takođe, u cilju obezbjeđenja stabilnih budžetskih prihoda i predvidljivost poreske politike ovim zakonom se uvodi akcizni kalendar minimalne akciza na cigarete, izražene u apsolutnom iznosu za 1000 komada cigareta gdje je propisano da će od 1. januara 2025. godine ukupna minimalna akciza za cigarete iznositi 91,50 eura za 1000 komada cigareta.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG“, broj 152/22), kojim je korigovana definicija osnovice za obračun i plaćanje doprinosa, unaprijeđeno zakonsko rješenje koje propisuje povraćaj više plaćenog doprinosa, te detaljnije opisano oslobađanje od plaćanja doprinosa za korisnika podsticajnih mjera za razvoj istraživanja i inovacija i digitalnog nomada.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list CG“, broj 3/23). Ovim zakonom se predviđa dodatno usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2006/112 o zajedničkom sistemu PDV i propisuje poresko oslobođenje pri uvozu prirodnog gasa, električne energije ili energije za grijanje ili hlađenje preko prenosne, transportne ili distributivne mreža ili bilo koje mreže priključene na takav sistem kao i uvoz prirodnog gasa koji se puni iz nekog plovila za prevoz prirodnog gasa u sistem za prirodni gas ili u mrežu proizvodnih gasovoda. U cilju daljeg usklađivanja Zakona sa predmetnom direktivom navedenim zakonom se uvodi poseban postupak oporezivanja prometa investicionog zlata. Ovim zakonom se predviđa i uvođenje novog zakonskog rješenja kojim se na drugačiji način uređuje oporezivanje poreskih obveznika (strano pravno i fizičko lice) koji nemaju sjedište ili stalnu poslovnu jedinicu, prebivalište ili boravište u Crnu Goru i obavljaju isključivo povremeni međunarodni drumski prevoz putnika u Crnoj Gori, odnosno na dio usluge prevoza putnika koji se obavlja u Crnoj Gori.

Zakon o izmjeni i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list Crne Gore“, broj 28/23), kojim se uvodi poseban poreski status određenih transakcija koje se odvijaju između poreskih obveznika poreza na dobit na osnovu ovog Zakona i nerezidentnih pravnih lica sa teritorija sa poreskim suverenitetom:

a) na kojoj se primjenjuje zakonodavstvo koje ima manje poresko opterećenje na dobiti pravnih lica i na isplatu dividendi u odnosu na ovaj zakon i zakon koji uređuje oporezivanje dohotka fizičkih lica

b) koje ne razmjenjuju podatke sa nadležnim poreskim organom radi utvrđivanja:

- stvarnih vlasnika pravnih lica
- poreskih obaveza u skladu sa zakonom

Navedenim zakonskim izmjenama propisano je da se, izuzetno od primjene poreske stope poreza po odbitku od 15%, na prihode koje ostvari nerezidentno pravno lice, plaća porez po odbitku po stopi od 30%, ako je to lice iz prethodno definisanih teritorija.

Pored navedenog novog poreskog režima, ovim zakonskim tekstom se vrši dodatno pojašnjenje odredbe koja se odnosi na oporezivanje pozajmica privrednog društva prema fizičkom licu. Naime, propisuje se da obveznik poreza po odbitku neće biti dužan da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku na isplate izvršene po osnovu zajma, odnosno pozajmice sa ili bez kamate fizičkim licima za pozajmice do 5.000 eura na godišnjem nivou, a koja nemaju status



povezanog lica iz člana 38 ovog zakona. Takođe, navedenim zakonskim izmjenama uvodi se upućujuća norma na Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija, odnosno pravo na oslobođenje od plaćanja poreza na dobit pravnih lica ostvaruje korisnik podsticajnih mjera za razvoj istraživanja i inovacija u skladu sa zakonom kojim se uređuju podsticajne mjere za razvoj.

U izvještajnom periodu se radilo i na dopuni Zakona o dopuni Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja („Sl. list CG“, broj 27/23), koji ima za cilj uvođenje, odnosno proširivanje obima zabrane poslovanja za poreske obveznike koji imaju neizmirene poreske obaveze, a koji su do sada vršili pozajmice drugim privrednim društvima, fizičkim licima ili preduzetnicima i na taj način izbjegavali da izmiruju poreske obaveze. Takođe, uvedena je zabrana priređivanja igara na sreću u ugostiteljskom objektu u kojem se služe hrana i piće, kao i u bilo kom drugom objektu koji nije registrovan za obavljanje privredne djelatnosti priređivanja igara na sreću. Pored navedenog, u kaznenim odredbama predviđena je novčana kazna za pravna i fizička lica za nepoštovanje navedenih odredbi predviđenih dopunama ovog zakona.

Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na promet nepokretnosti („Sl. list CG“, broj 28/23), kojim se izvršilo uvođenje progresivnog oporezivanja prometa nepokretnosti. Naime, stope poreza iznose 3% za promet nepokretnosti čija vrijednost ne prelazi iznos od 150.000,00 eura. Sa druge strane, u slučaju nepokretnosti vrijednosti preko 150.000,01 eura poreska obaveza iznosi 4.500,00 eura + 5% na iznos preko 150.000,01 eura, dok preko 500.000,01 eura poreska obaveza iznosi 22.000,00 eura + 6% na iznos preko 500.000,01 eura. Cilj ovog sistema oporezivanja je pravednija raspodjela poreskog tereta u skladu sa ekonomskim kapacitetom poreskog obveznika – kupca nepokretnosti, odnosno da poreski obveznici koji imaju veću ekonomsku moć treba da snose veći poreski teret.

U okviru projekta „Reforma Poreske administracije“ koji se finansira putem kredita Svjetske banke, a koji podrazumijeva aktivnosti usmjerene ka implementaciji IRMS (Integrisanog informacionog sistema) aktivnosti usmjerene ka implementaciji IRMS (Integrisanog informacionog sistema) i modernizaciji poslovnih procesa u skladu s aktuelnim trendovima digitalizacije usluga za poreske obveznike. Projekt obuhvata ukupno ulaganje od 18.8 miliona eura, pri čemu osnovno finansiranje iznosi 14 miliona eura, a dodatno finansiranje iznosi 4.8 miliona eura. Uprkos primjetnom zakašnjenju u realizaciji i nemogućnosti završetka do marta 2023. godine, proces restrukturiranja projekta je uspješno zaključen, čime je postignuto produženje trajanja do septembra 2025. godine.

**DWH-skladište podataka.** Nakon odabrane firme za realizaciju projekta “Platforme za analitiku podataka – DWH/BI” (SAGA DOO) kao i završenih faza 0, 1, 2 i 3 u prethodnom periodu, započete su aktivnosti na realizaciji faze 4. Realizovana nabavka hardvera za DWH u vrijednosti od 1.759.000 eura. Ugovor s izvođačem produžen je do septembra 2024. godine. Završena je nabavka, montaža i konfiguracija opreme, kao i sprovedene su obuke za III fazu naprednih korisnika sistema elektronske fiskalizacije. Testiranje, prihvaćanje korisnika (UAT) je dovršeno. Izvršen je operativni prijem hardverske infrastrukture i funkcionalnosti kontinuiteta poslovanja (migracija s primarne na DR lokaciju, u slučaju incidenta), a dostavljeni su dokumenti o tehničkoj arhitekturi i izvedenom stanju. Faza III - izvješćivanje stavlja se u proizvodni rad.

U sklopu operativnog cilja unapređenja procedura, razvoja i implementacije IT sistema u poreskoj oblasti, kontinuirana je aktivnost razvoja integrisanog sistema upravljanja prihodima (IRMS). Kako je već navдено, projekat je prošao kroz značajnu rekonstrukciju, produžavajući trajanje do septembra 2025. godine. Istovremeno, odabrani su partneri za implementaciju IRM sistema, uz primjenu bankarskih garancija i avansno plaćanje od 10% - konzorcijum OWL- Osa Srbija , Lanako-Banja Luka i WEDoIT-Austrija. Dokumentacija za fazu 0 projekta IRMS je usvojena, dok implementacija je započeta u skladu s postavljenim strateškim dokumentima. Trenutno je u toku faza 1, fokusirana na izradu koncepata dizajna, obuhvatajući i infrastrukturu sistema i migraciju podataka. Pripremljena je specifikacija za nabavku hardvera za IRM sistem.

U toku realizacije projekta (Faza 0 i Faza1 ) kod izrade konceptualnog dizajna ućeni su problemi sa vendorom u implementaciji, uključujući nepoštovanje ugovora i plana realizacije u dijelu uključivanja WEDoIT-a u implementaciju u skladu s ugovorom. S obzirom na navedene izazove, planira se verifikacija celokupnog projekta od strane odabrane firme kako bi se osigurao integritet i kvalitet implementacije, te rešili problemi u vezi s administrativnim kapacitetima i saradnjom s vendorom.

**Globalni forum.** Imajući u obzir da u septembru 2020. godine započeo proces procjene ispunjavanja uslova UPC kako bi se omogućila implementacija automatske razmjene informacija do septembra 2023. godine, tokom 2023. godine održan je niz online sastanaka sa predstavnicima Globalnog foruma vezano za dopunu upitnika, pri ćemu izmjene su nastupile u odnosu na prethodnu verziju R1. Formirana je radna grupa koja obuhvaća predstavnike Centralne banke, CRPS-a, Ministarstva finansija i UPC-a. Tokom decembra 2023. godine, OECD je izvršio peer review Crne Gore u području Razmjene informacija na zahtjev (EOIR).

Navedena revizija obuhvata pravni i regulatorni okvir Crne Gore u pogledu transparentnosti i razmjene informacija na zahtjev u poreske svrhe. Takođe uključuje praktićnu primjenu ovog okvira. Predmetna provjera odnosi se na razdoblje od 1. januara 2020. do 31. decembra 2022. Na osnovu nalaza ove provjere bit će sastavljen izvještaj koji će razmatrati Sekretarijat Globalnog foruma za transparentnost i razmjenu Informacija za poreske svrhe u junu 2024.godine.

Tokom ovog peer review-a , predstavnici OECD-a imali su sastanak s Ministarstvom finansija, Poreskom upravom. U tom kontekstu se spominje angažman s različitim institucijama i organizacijama u Crnoj Gori, uključujući Centralni registar privrednih subjekata, Udruženje banaka, Notarsku komoru, Advokatsku komoru. Predstavnici udruženja računovođa, revizora i poreskih savjetnika, kao i druge relevantne institucije značajne za implementaciju navedenog standarda. Poseban fokus ovog peer review-a stavljen je na rad CLO-a-Kancelarije za vezu.

Tenderska ponuda za odabir komercijalnog softverskog rješenja je dostavljena i odobrena od strane Ministarstva finansija. Trenutno se ćeka mišljenje predstavnika Globalnog foruma za transparentnost i razmjenu informacija u poreske svrhe, oćekujući njihovu podršku u finalizaciji dokumenta.

**Višekorisnićka IPA.** U cilju poboljšanja efikasnosti naplate, sprovedene su aktivnosti jaćanja upravljanja poreskim rizikom, uključujući profilisanje rizika, evidentiranje rezultata poreske revizije i prikupljanje informacija od trećih lica. Poseban naglasak stavljen je na analizu rizika u

vezi s kontrolom i obradom povrata PDV-a. Prema preporukama konsultanata MMF-a, izvršena je centralizacija poreske kontrole i povrata PDV-a, zasnovana na analizi rizika. Stopa blagovremeno podnetih prijava iznosi 89% za dobit i 85% za PDV. Nastavljena je podrška kroz projekat tehničke pomoći sredstvima Višekorisničke IPA-e koju pružaju eksperti MMF-a, na osnovu TADAT procjene odrađene na kraju 2015. godine. Organizovane su radionice posvećene upravljanju dugom i poreskoj kontroli, uz održavanje Godišnje misije Međunarodnog monetarnog fonda Crnoj Gori koja je održana 10. septembra 2023. godine, nakon čega su dostavili Izvještaj sa preporukama a čija će realizacija biti praćena kvartalno. Preporuke se fokusiraju na strateška dokumenta, posebno metodologiju izrade, ulogu menadžmenta u upravljanju, te centralizaciju poslovnih procesa u domenu poreske kontrole i povrata PDV-a.

U okviru postizanja Operativnog cilja koji se odnosi na poboljšanje dobrovoljne poreske discipline i poštovanja poreskih obaveza, sprovedene su aktivnosti s ciljem jačanja vanjske i interne komunikacije. Ova inicijativa usmjerena je na podizanje svijesti javnosti i provođenje programa edukacije poreskih obveznika. U tu svrhu, Uprava prihoda i carina je u saradnji s Privrednom komorom i Unijom poslodavaca Crne Gore organizovala edukativnu kampanju pod nazivom "Poreski karavan", u partnerstvu s tradicionalnim saveznicima UPC i ključnim tačkama saradnje s Poreskim kalendarom.

Kao dio ovog napora, razvijen je edukativni materijal poznat kao "Poreski kalendar", koji sadrži ključne informacije iz poreskih propisa vezanih za rokove podnošenja zahtjeva, poreskih prijava i ostalih dokumenata. Kalendar je objavljen na internet stranici u junu 2023. godine i distribuiran strukovnim udruženjima, s ciljem educiranja poreskih obveznika o njihovim obavezama prema poreskim propisima.

"Poreski karavan" za tekuću godinu realizovan je tokom drugog kvartala 2023. godine kroz organizaciju četiri tribine u različitim gradovima. Tribine su održane u Baru (za obveznike iz Bara i Ulcinja) 30. maja 2023. godine, Budvi (za obveznike iz Budve, Tivta i Kotora) 1. juna 2023. godine, Herceg Novom (za obveznike iz Herceg Novog) 6. juna 2023. godine i Kolašinu (za obveznike iz sjeverne regije) 8. juna 2023. godine. Organizacija ove edukativne kampanje finansirana je sredstvima budžeta Uprave prihoda i carina, a prisustvovalo je oko 200 učesnika.

Uz to, Uprava prihoda i carina je realizovala dodatne aktivnosti u pripremi i izdavanju edukativnih materijala, brošura, publikacija, i internetskih stranica, uključujući Informator za ljetnju turističku sezonu Poreski kalendar. Ovaj informativni materijal pruža važne informacije o rokovima podnošenja zahtjeva, poreskih prijava i drugih relevantnih dokumenata, te je dostupan putem internetskog portala od juna 2023. godine. Istovremeno, distribucija ovih materijala strukovnim udruženjima odvijala se s ciljem obrazovanja poreskih obveznika o njihovim poreskim obavezama.

## **UPRAVA CARINA**

U okviru strateškog cilja II Izvršenje budžeta, podsistem cilj 2.1. Poboljšanje efikasnosti u prikupljanju prihoda, gdje su indikatori Usklađeno zakonodastvo u Poglavlju 29- Carinska unija sa pravnom tekovinom EU i jačanje kapaciteta i razvoj ljudskih resursa Uprave prihoda i carina u oblasti informacionih tehnologija dostavljamo sledeće inpute:

U okviru Operativnog cilja "Usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU u oblastima oporezivanja i carina", i u 2023. godini nastavljene su aktivnosti na usklađivanju carinskog zakonodavstva Crne Gore sa EU pravnom tekovinom.

Skupština Crne Gore je 30. VII 2022. usvojila novi Carinski zakon („Sl. list CG “broj 86/22), čija primjena je započela 11. II 2023. Novim Carinskim zakonom postignut je visok stepen usklađenosti s Carinskim zakonodavstvom EU.

Takođe, Vlada Crne Gore je 24. II 2023 usvojila Uredbu o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti čija primjena je počela 7.III 2023.godine. Ovom uredbom se detaljnije uređuju odredbe Carinskog zakona i u najvećoj mjeri je usaglašena sa odredbama Delegirane regulative br. 2015/2446 i Implementacione regulative br. 2015/2447 EU.

Vlada je takođe, 15. XII 2022., donijela Uredbu o carinskoj tarifi za 2023. godinu, koja je rezultirala usklađivanjem nacionalne nomenklature carinske tarife s Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2023. godinu (Regulativa Komisije br. 2022/1998 od 20. septembra 2022. godine).

Takođe, nastavljene su aktivnosti na pripremi Nacrta Zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku i Nacrta Zakona o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju trgovine robom, koje su veoma značajne za ispunjavanje jednog od mjerila u Poglavlju 29 Carinska unija. U skladu sa sugestijama Evropske komisije ove konvencije je potrebno ratifikovati nakon što Crna Gora ispuni određene uslove za njihovu primjenu. Tek nakon ispunjenja tih uslova, Crna Gora će dobiti poziv za pristupanje konvencijama, kako bi se osiguralo da sve eventualne izmjene budu ratifikovane u trenutku pridruživanja. Redovni sastanci sa DG TAXUD-om se održavaju radi praćenja aktivnosti usmerenih ka uspostavljanju NCTS-a (New computerized transit system) i ispunjavanju uslova za pristupanje Crne Gore navedenim konvencijama. Takođe, ova saradnja ima za cilj obezbeđivanje podrške Evropske komisije u daljem radu na implementaciji NCTS-a.

U okviru operativnog cilja "Unapređenje procedure, razvoj i implementacija IT sistema u carinskoj i poreskoj oblasti", tokom 2023.godine nastavljene su aktivnosti na razvoju carinskih IT sistema koji predstavljaju treće mjerilo u Poglavlju 29 Carinska unija.

Projekat „Podrška Upravi carina” koji je imao za cilj implementaciju NCTS-a, prilagođavanje zakonodavstva EU zakonodavstvu u oblasti tranzita i jačanje administrativnih kapaciteta je okončan je 10.XII 2022.godine. U okviru trajanja projekta realizovane su brojne aktivnosti, koje su nastavljene i nakon okončanja istog. Ugovarači su dostavili finalne verzije aplikacija u decembru 2022. koje su nakon toga ponovo testirane. U dijelu testiranja usaglašenosti Nacionalne tranzitne aplikacije (NTA) sa EK realizovano je testiranje aplikacije Mode 3 sa drugim državama. Rezultate navedenog testiranja je analizirala i pratila EK. Takođe, tokom 2023.godine vrši se testiranje aplikacija za privredne subjekte. Korigovana su obavještenja za carinske službenike i privredu u skladu sa Uredbom o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti čija primjena je počela 7.III 2023.godine. Sastanci sa DG TAXUD-om se održavaju redovno u cilju praćenja aktivnosti uspostavljanja NCTS-a i ispunjavanja uslova za pristupanje Crne Gore Konvenciji o zajedničkom tranzitu, kao i obezbeđivanju podrške EK u daljem radu na uspostavljanju NCTS-a. Pilot primjena NCTS na

nacionalnom nivou je nastavljena, uz postepeno uključivanje carinskih ispostava i privrednih subjekata, pa su od dana 18.VIII 2023. uključene sve carinske ispostave koje sprovode carinski tranzitni postupak. U okviru Odsjeka za carinske postupke, Grupa za tranzit je od oktobra 2023. god. u potpunosti kadrovski popunjena dok je Grupa za pomoć korisnicima djelimično kadrovski popunjena. Postupak javne nabavke za uslugu održavanja i nadogradnje aplikativnog softvera u NCTS sistemu je okončan i, s odabranim ponuđačem, je u 2023. zaključen ugovor o nabavci. U toku su aktivnosti na pripremi sistema za nacionalnu primjenu NCTS. Na portalu ecarina.me objavljeno je Obavještenje o načinu, postupku i uslovima za izdavanje odobrenja za sprovođenje formalnosti u tranzitnom postupku putem elektronske obrade podataka. i očekuje se blagovremeno podnošenje zahtjeva privrednih subjekata kako bi svi učesnici u tranzitu mogli učestvovati u nacionalnoj primjeni NCTS-a. Takođe, na sjednici Odbora udruženja špedicije Privredne komore Crne Gore, održanoj 16. VI 2023, u cilju pripreme za nacionalnu primjenu NCTS-a, predstavljena je procedura za odobravanje elektronske razmjene podataka, kao i web client- ext NTA i aplikacija Tiketing. Početak nacionalne primjene NCTS-a je odložen zbog odlaganja primjene migriranog CIS-a, koji je umjesto u septembru 2023 implementiran u novembru 2023.godine. Naime, povezanost NCTS -a sa CIS-om je izrađena na migrirani CIS. "

Očekuje se da Crna Gora ratifikuje Konvencije i nakon nacionalne primjene NCTS-a koja se očekuje u 2024.godini započne primjenu NCTS a na međunarodnom nivou u 2025. godini što će doprinijeti pojednostavljenju procedura i olakšanju trgovine.

Takođe, nastavljene su aktivnosti i na implementaciji carinskih IT sistema (2.1.2.4) neophodnih za međusobno povezivanje i elektronsku razmenu podataka sa EU kao i smanjenju administrativnih barijera kroz dalju implementaciju mjera za olakšavanje trgovine u skladu sa strategijom trgovinskih olakšica 2018-2022 i PERom (2.1.2.5)

UPC je u 2023.godini nastavila sa realizacijom aktivnosti u okviru Projekta "Implementacija sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou ", koji je finansiran iz sredstava EUIF. Projekat je započeo 8. XII 2021. i trajaće 26 mjeseci, sa finalizacijom 08. februara 2024. godine. Sistem će sadržati 22 EU carinske odluke prilagođene potrebama i mogućnostima UPC, kao i 7 carinskih odluka na nacionalnom nivou. Treći sastanak upravnog odbora održan je 28. jula 2023. godine. Na sastanku je konstatovano da projekat dobro napreduje i utvrđene su neophodne aktivnosti koje trebaju da se sprovedu do završetka projekta. Konstatovana je potreba paralelnog razvijanja ovog Projekta sa projektom NCTS, posebno u dijelu definisanja i konekcija odluka za tranzit, te da je za implementaciju neophodna komunikacija sa drugim izvođačima u informacionom sistemu. Takođe je neophodno povezivanje Sistema carinskih odluka sa CIS-om i ostalim carinskim sistemima do kraja projekta.

Nastavljene su aktivnosti u okviru Projekta „Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore na unapređenju Carinskog informacionog sistema (CIS)”, čija realizacija je otpočela 30. XI 2022.godine iz sredstava IPA 2018. Projekat će trajati 26 mjeseci. Projekat ima za cilj obezbjeđivanje servisno orjentisane Uprave primjenom funkcionalnosti za podršku elektronskom podnošenju deklaracija i pratećih dokumenata (e-documents), kreiranjem aplikacije za čuvanje pomenutih dokumenata (e-archive) i nadogradnjom funkcionalnosti u Registru upravljanja rizicima (RUR) i aplikacijama baze podataka o rizicima (ERI) u sistemu za

upravljanja rizikom (RMS).UPC je u okviru pripreme strateškog odgovora Crne Gore za IPA III zatražila podršku za realizaciju projekata iz IPA 2023, međutim kako je zbog energetske krize došlo do pomjeranja raspoloživih sredstava i nakon što smo u februaru 2023.godine obaviješteni od DEU da za sve odobrene projekte iz IPA 2024 u okviru prozora 2, za sve organe može biti alocirano ukupno 8 miliona eura, a od toga za UPC najviše 3 miliona, UPC je krajem marta 2023 nadležnoj jedinici Ministarstva finansija dostavila Nacrte Action fiche-eva za Projekte koji bi se realizovali iz IPA 2024: 1. Podrška Upravi prihoda i carina u ustanovljavanju automatizovanog izvoznog sistema (AES) i uvoznog kontrolnog sistema (ICS2) u iznosu od 3 miliona eura; 2. Podrška Upravi prihoda i carina u razvoju Sistema za kontrolu kretanja akciznih proizvoda-EMCS”u iznosu od milion eura. Očekuje se da bi početak realizacije projekata mogao otpočeti krajem 2024. godine ili početkom 2025.godine. ITMS projekat je odložen za realizaciju iz IPA 2025 ukoliko bude sredstava, a takođe prilikom ažuriranja Strateškog dokumenta. Takođe, shodno sugestiji EK odložena je i implementacija projekta NCTS -faza 6.

Nastavljena je implementacija projekta „Podrška digitalizaciji trgovinskih procedura – uspostavljanje elektronskog sistema obrade podataka prije prispjeća robe za pošiljke u pomorskom i poštanskom saobraćaju” koji se realizuje pod pokroviteljstvom Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (GIZ). Predviđeno je da projekat traje 3 godine, odnosno do 2024.godine. U projektu sarađujemo sa našim dugogodišnjem partnerima, prvenstveno sa Lukom Bar, Port of Adria, Poštom Crne Gore. Aktivnosti u projektu se odvijaju dobrom dinamikom. Realizovane su brojne aktivnosti koje se odnose na analizu propisa, izradu projektne dokumentacije, ispunjavanje odgovora na upitnike i dr. Izrađena je konačna verzija PAP specifikacije za poštanski promet, tj. tehnička specifikacija za pripremu softverskog rješenja za razmjenu informacija između Pošte CG i Uprave prihoda i carina. Navedeni dokument sastavni je dio tenderske dokumentacije za koju je tenderski postupak u završnoj fazi. Zaključen je Sporazum o saradnji između Uprave prihoda i carina i Pošte Crne Gore 20. septembra 2023.godine kojim je bliže uređena saradnja i način razmjene informacija, posebno u elektronskoj razmjeni podataka prije prispjeća poštanskih pošiljki. Uprava prihoda i carina je u 2023. godine nastavila sa implementacijom pojednostavljenih postupaka i tokom iste je izdato 1 odobrenje za ovlašćenog primaoca, 1 odobrenje za špeditera uvoz, 1 odobrenje za špeditera izvoz i 2 odobrenja za pojednostavljeni postupak na osnovu trgovačke isprave, odnosno fakture. Takođe, stupanjem na snagu Carinskog zakona ("Sl. list CG", br. 86/22) i Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti ("Sl. list CG", br. 26/23), te imajući u vidu da je došlo do promjena propisa, Uprava prihoda i carina je započela sa procjenjivanjem dosadašnjih odobrenja shodno novom zakonodavstvu.




Nastavljene su aktivnosti u okviru Projekta, Podrška regionalnoj ekonomskoj integraciji” čiji je cilj unapređenje Dodatnog protokola 5, uz učešće privatnog sektora i promociju benefita koje donosi protokol. Projekat uključuje podršku kroz tri reformske mjere Uzajamno priznavanje AEO programa; Uzajamno priznavanje graničnih procedura i dokumentacije i integrisano upravljanje rizikom. U toku 2023. godine izdato je 1 odobrenje za status ovlašćenog privrednog subjekta. Takođe, nastavljene su i aktivnosti na promociji AEO programa među privrednim subjektima u Crnoj Gori i obuka carinika uključenih u pripremu odobrenja i učinka prethodne i naknadne kontrole, budući da trenutno u Crnoj Gori četiri kompanije imaju AEO status. Obuka

carinika je održana u maju 2023. godine. U toku je postupak po zahtjevu četiri privredna subjekta za dobijanje statusa AEO. Uprava prihoda i carina je uspješno završila pilot validacionu misiju koja se održala od 18-20. septembra 2023. godine i u novembru 2023 je podnijet zahtjev CEFTA Sekretarijatu za validaciju našeg AEO Programa, kako bi privredni subjekti sa ovim statusom uživali benefite i u državama članicama CEFTA-e. U cilju implementacije Dodatnog Protokola 5 CEFTA, U završnoj fazi je zaključivanje Tehničkog Protokola za razmjenu podataka putem SEED sistema između carinskih službi Crne Gore i Republike Sjeverne Makedonije. U okviru kredita Crne Gore od Svjetske banke očekuje se da započne implementacija projekta Single window u Crnoj Gori. Takođe, u okviru pomenutog kredita uključena je realizacija predloženog projekta UPC za pripremu kompletne tehničke i tenderske dokumentacije za projekat izgradnje objekta za detaljni pregled u Slobodnoj zoni Bar i opremanje istog.

Tokom 2023. godine u okviru 45 realizovanih obuka obučeno je 486 carinskih službenika po raznim oblastima carinskog djelovanja.

Takođe, Uprava carina je u periodu od 01. januara 2023. godine do 31. decembra 2023.godine ostvarila bruto naplatu carinskih prihoda u iznosu od 1.178.100.488,23 EUR što je u odnosu na prethodnu godinu više za 18% ili 178.417.948,45 EUR. Ostvarena bruto naplata veća je za 12% u odnosu na planiranu za 2023. godinu.

S obzirom na potrebu za daljnjim razvojem i unapređenjem ljudskih resursa, treba istaknuti da aktivnost koja je predviđena da osigura nastavak zapošljavanja službenika za IT odsjek nije otpočela sa realizacijom u datom roku. Stim u vezi možemo reći da tokom 2023. godine nije bilo novih zapošljavanja u Sektoru za informacione sisteme.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Usklađeno zakonodavstvo u poglavlju 16 – Oporezivanje sa pravnom tekovinom EU	Otvoreno poglavlje 16	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 16	Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost		Poglavlje 16 je privremeno zatvoreno/zatvoreno
Usklađeno zakonodavstvo u Poglavlju 29 – Carinska unija sa pravnom tekovinom EU	Otvoreno poglavlje 29	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 29	Skupština Crne Gore je 30. VII 2022. usvojila novi Carinski zakon („Sl. list CG “broj 86/22), čija primjena je počela 11. II 2023.		Poglavlje 29 je privremeno zatvoreno/zatvoreno
Jačanje kapaciteta i razvoj ljudskih resursa Uprave prihoda i carina u oblasti informacionih tehnologija	Službenici nisu obučeni	150 carinskih i 200 poreskih službenika obučeno	486 carinskih i 200 poreskih službenika obučeno		200 carinskih i 350 poreskih službenika obučeno

## 2.2 Javne nabavke

Operativni cilj koji se odnosi na uspostavljanje kapaciteta za implementaciju novog zakonskog okvira za Javne Nabavke i JPP, ima za cilj razvoj sistema obuke za potrebe sistema javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva (JPP), i izradu potrebne tehničke literature.

S obzirom na to da je nova legislativa u oblasti javnih nabavki usvojena početkom 2023. godine, fokus aktivnosti Direktorata za politiku javnih nabavki u izvještajnom periodu bio je usmjeren na stručno usavršavanje i osposobljavanje učesnika u sistemu javnih nabavki. Radi jačanja administrativnih kapaciteta i podizanja nivoa profesionalizacije zaposlenih u javnim nabavkama, Ministarstvo finansija je kontinuirano sprovodilo obuke, obuhvatajući teme regulatornog okvira i korišćenja sistema elektronskih nabavki. U izvještajnom periodu, Direktorat je organizovao pet obuka koju je prošao 241 polaznik. U saradnji sa Upravom za ljudske resurse, održane su četiri obuke sa 97 obučanih polaznika. Uz kontinuiranu podršku SIGMA-e, Direktorat je organizovao dvije specijalističke obuke na teme centralizovanih nabavki i nabavki u oblasti energetike, sa ukupno 52 polaznika. Takođe, u okviru TAIEX instrumenta, održana je dvodnevna obuka o zelenim i održivim nabavkama za zaposlene u Direktoratu i predstavnike naručilaca. Ovoj značajnoj obuci, koja doprinosi ispunjenju strateških ciljeva Vladine politike, prisustvovalo je 30 učesnika. U izvještajnom periodu ukupno je bilo obučeno 430 službenika i 15 trenera. Direktorat za politiku javnih nabavki u okviru svojih nadležnosti kontinuirano sprovodi stručno usavršavanje i osposobljavanje službenika a takođe u saradnji sa međunarodnim partnerima i obuke za različite ciljne grupe.



Aktivnost koja obuhvata unapređenje priručnika i uputstava o korišćenju sistema e-nabavke, realizovana je tokom izvještajnog perioda. Direktorat za politiku javnih nabavki priprema i objavljuje podzakonsku regulativu/stručna uputstva a sve u cilju daljeg olakšanja i unapređenja rada kako naručilaca tako i ponuđača. Izrađena su 4 stručna uputstva: Uputstvo za naručioca za podnošenja zahtjeva Upravi prihoda i carina; Uputstvo za ponuđače; Objavljivanje jednostavnih nabavki u skladu sa izmijenjenim pravilnikom; i Uputstvo za unos postupaka.

Operativni cilj koji ima za svrhu unapređenje funkcionalnosti sistema e-nabavki i obuku korisnika radi postizanja vrijednosti za novac u javnim nabavkama i JPP, ostvaruje se putem realizacije aktivnosti koja se odnosi na povećanje broja privrednih subjekata registrovanih u sistemu e-nabavki. Tokom perioda od početka implementacije elektronskog sistema javnih nabavki, primjetan je kontinuirani rast broja registriranih ponuđača. Upoređivajući broj ponuđača od početka korišćenja elektronskog sistema, koji je iznosio 2.484, sa situacijom na kraju 2023. godine, primjećuje se značajan porast na 3.573, što ukazuje na stabilan rast broja aktivnih ponuđača.

Tokom primjene elektronskog sistema javnih nabavki, Direktorat za politiku javnih nabavki kontinuirano organizuje i sprovodi obuke kako bi osposobio korisnike za efikasno korišćenje ovog sistema. U partnerstvu sa Upravom za ljudske resurse, održane su tri obuke posvećene upotrebi elektronskog sistema javnih nabavki, odgovarajući na izraženo interesovanje službenika za javne nabavke. Uz to, Direktorat je razvio četiri stručna uputstva za korišćenje e-sistema namenjena privrednim subjektima, dok je help desk operativan svakog dana kako bi pružio savjetodavnu podršku ponuđačima.

Ministarstvo finansija je nakon završenog otvorenog postupka potpisalo ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem u januaru 2023. godine radi održavanja i unapređivanja elektronskog sistema javnih nabavki. Dinamika realizacije ide planiranim tokom. U sklopu ovog ugovora, ostvarena je uspješna integracija e-sistema sa sistemom Uprave prihoda i carina. Takođe, implementirani su novi mehanizmi podnošenja žalbe, pružajući veću efikasnost i transparentnost u procesima javnih nabavki. Nadalje, tokom izvještajne godine, razvijeno je niz novih analitičkih izvještaja koji su kreirani u sistemu radi boljeg praćenja i evaluacije sistema. Rezultati tokom izvještajnog perioda su izuzetno zadovoljavajući. E-sistem je uspješno povezan i operativan sa sistemom Uprave prihoda i carina, što je doprinijelo većoj efikasnosti i integritetu procesa. Takođe, unaprijeđen je žalbeni sistem, pružajući korisnicima bolju podršku i osiguravajući poštovanje propisa u procesima javnih nabavki. Ovi napori Ministarstva finansija imaju za cilj unapređenje sistema javnih nabavki, osiguravajući transparentnost, efikasnost i poštovanje propisa u svim fazama procesa.

Aktivnost pod nazivom "Uspostaviti interoperabilnost sistema e-nabavki sa pripadajućim IT sistemima i registrima u Crnoj Gori radi stvaranja interfejsa između e-nabavki i povezanih IT sistema" uspješno se realizuje. Tokom 2023. godine, Ministarstvo finansija je uspješno finaliziralo integraciju sa sistemom Uprave prihoda i carina, što je rezultiralo operativnim funkcionisanjem istog. Takođe, Elektronski sistem javnih nabavki je uspostavio povezanost sa sistemom Uprave prihoda i carina, ostvarujući dnevno između 7 i 10 upita ka navedenom sistemu. Međutim, iako su ostvareni značajni napretci, potencijalni izazovi se mogu pojaviti u

vezi sa povjerljivošću podataka i njihovom dostupnošću korisnicima Cejn-a. Ovi aspekti zahtijevaju dodatnu pažnju i rješavanje kako bi se osigurala integritet i efikasnost sistema.

U sklopu aktivnosti usmjerenih na poboljšanje sistema monitoringa e-nabavki, fokus je bio na razvoju analitičkog okvira za mjerenje ekonomičnosti sistema. Direktor za politiku javnih nabavki predano je radio na unapređenju i praćenju potreba u vezi sa monitoringom sistema. U skladu s tim, na dnevnoj bazi kreira nove analitičke izvještaje kako bi se osigurala relevantnost i efikasnost sistema. U izvještajnom periodu, Direktor je uspješno kreirao 9 novih analitičkih izvještaja, što jasno demonstruje predanost i aktivnu ulogu u poboljšanju sistema.

Kroz svakodnevno praćenje e-sistema i osluškivanje potreba korisnika, Direktor je identifikovao ključne aspekte za kreiranje analitičkih izvještaja. U cilju pružanja relevantnih informacija u realnom vremenu, kreirani su sljedeći analitički izvještaji:

- Izvještaj o postupcima sa žalbom
- Ukupan broj ponuda po postupcima - partijama
- Naručioci bez objavljenog plana za izabranu godinu
- Metrika sistema
- Izvještaj o zaključenim okvirnim sporazumima (za sve naručioce)
- Procijenjena/ugovorena vrijednost svih postupaka za sve naručioce
- Broj ponuda za svaku fazu postupka
- Izvještaj o raskinutim ugovorima
- Izvještaj o izmijenjenim ugovorima


Ovi analitički izvještaji pružaju detaljne uvide koji su ključni za efikasno vođenje sistema e-nabavki, omogućavajući donositeljima odluka da informisano djeluju u cilju optimizacije procesa nabavke. Trenutno je dostupno 22 analitičkih izvještaja iz e-sistema, predstavljajući povećanje u odnosu na prethodnu godinu kada ih je bilo 19. Potreba za kreiranjem novih vrsta izvještaja zavisiće od indikatora povezanih s praćenjem uspješnosti sistema javnih nabavki, a Direktor ih prati i uključuje u svoje godišnje i polugodišnje izvještaje o javnim nabavkama, kao i u izvještavanje prema međunarodnim institucijama i partnerima.

Budžetom za 2023.g. Komisiji za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki su odobrena sredstva za održavanje Regionalne konferencije „Pravna zaštita učesnika u postupcima javnih nabavki“, koja je bila planirana sa ciljem razmjene stručnih mišljenja i profesionalnih iskustava radi unaprijeđenja rada u oblasti zaštite prava učesnika u postupcima javnih nabavki. U 2023.g. ista nije organizovana, iz razloga jer je Komisija u toku 2023.g. radila u nepotpunom sastavu, odnosno u sastavu od pet članova, od kojih je jedan član Komisije za zaštitu prava, obavljao i poslove zamjenika predsjednika Komisije za zaštitu prava. Kako Komisija za zaštitu prava nije bila u punom kapacitetu to većina aktivnosti koje su planirane, nisu realizovane, zbog velikog obima posla tj. broja predmeta koji su bili u radu. Navedena odobrena sredstva za konferenciju su vraćena dana 31.12.2023.g. u Budžet Crne Gore.

Komisija za zaštitu prava je dostavila prijedlog politika za formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira 2024.g.-2026.g., kojim je planirala da se u toku 2025.g. održi Regionalna konferencija „Pravna zaštita učesnika u postupcima javnih nabavki“, za koju je potrebno

obezbijediti sredstva u iznosu od 50.000,00 eura ( 42.000,00 budžetska sredstva i 8.000,00 eura donacije) Konferencija je planirana da traje tri dana.

U narednom periodu, aktivnosti usmjerene ka realizaciji edukativnog programa za mala i srednja preduzeća (MSP) s fokusom na podsticanje njihovog uključivanja u postupke javnih nabavki, posebno jednostavnih nabavki, bit će sprovedene u partnerstvu s Privrednom komorom Crne Gore i Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma. Imajući u vidu da većina privrednih subjekata u Crnoj Gori čine MSP, značajan broj istih je prisustvovao obukama koje su se organizovale tokom protekle godine. Ove obuke će biti nastavljene u kontinuitetu kako bismo pružili podršku MSP sektoru u sticanju relevantnih znanja i vještina za uspješno učešće u javnim nabavkama.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Stvarno vrijeme obrade prigovora u javnim nabavkama	23	20	41		18
Udio ugovora koji podliježu formalnoj naknadnoj evaluaciji	0	0	0		0
Udio žalbi na javne nabavke koje su osporene sudovima	14,28%	13,20%	7,5%		11,10%
Broj žalbi na javne nabavke u odnosu na broj objavljenih obavještenja o tenderu	0	0	6.77		0
Prosječan broj ponuđača po postupku nabavke	2.82	2.8	3.16		3.00
Udio ugovora dodijeljenih po konkurentnim procedurama	96.4	97	97.52		97

### 2.3 Reforma državne pomoći

U okviru operativnog cilja „Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU“ realizuju se aktivnosti koje se odnose na izradu i donošenje propisa. Naime, u sklopu kontinuiranih napora ka unapređenju koordinacije izrade strateških dokumenata, akcionih planova, analiza, informacija, praćenje i izvještavanje Vlade Crne Gore o realizaciji aktivnosti, kao i pripremu

zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći, Direkcija za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć, u okviru Ministarstva finansija, kontinuirano prati usvajanje i donošenje novih Regulativa koje objavljuje Evropska komisija i vrši njihovo usklađivanje sa nacionalnim zakonodavstvom. S tim u vezi, prema posljednjem izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2023.godinu, zakonodavni okvir je u velikoj mjeri usklađen sa pravnim tekovinama EU (članovi 107. i 108. UFEU). U izvještajnom periodu usvojeno je šest povezanih podzakonskih akata. U njima su, između ostalog, navedena uputstva o tome kako izračunati ekvivalent subvencije i kamatnu stopu povraćaja. Takođe, unaprijeđen je postupak prijavljivanja državne pomoći i u potpunosti preuzete evropske procedure i metodologija prijavljivanja. Zakon o kontroli državne pomoći iz 2018.godine utvrđuje pojam pomoći, kao i proceduralna pravila državne pomoći. Međutim, neophodno je dodatno izmijeniti Zakon o kontroli državne pomoći i prateće podzakonske akte kako bi se odigurala puna usklađenost sa pravilima EU o državnoj pomoći, pa su u tom dijelu preduzete neophodne aktivnosti i izmjene, tj donošenje novog Zakona o kontroli državne pomoći je planirana iz IV kvartala tekuće godine.

U sklopu kontinuiranih napora ka unapređenju koordinacije izrade strateških dokumenata, akcionih planova, analiza, informacija, praćenje i izvještavanje Vlade Crne Gore o realizaciji aktivnosti, kao i pripremu zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći, s obzirom da Ministarstvo finansija ima normativne nadležnosti u odnosu na oblast državne pomoći. Agencija za zaštitu konkurencije (AZZK), u okviru koje je obrazovan Sektor za kontrolu državne pomoći, implementa zakonski okvir o državnoj pomoći.

U okviru operativnog cilja „Jačanje administrativnih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije (AZZK), Sektora za kontrolu državne pomoći i Savjeta AZZK“ realizuju se aktivnosti koje se odnose na Obuka Sektora za državnu pomoć i Savjeta za implementaciju zakonodavstva kao i obuka sudija i tužilaca. U okviru projekta "Increasing the capacity of institutions harmonising and implementing of EU acquis in the area of Competitiveness and Innovation" (EAR/TGD/2021/EA-RP/0144), održana je višednevna obuka u martu 2023. godine. Ova obuka bila je namijenjena zaposlenima u Sektoru za kontrolu državne pomoći u Agenciji za zaštitu konkurencije. Dodatno, u septembru iste godine, realizovana je obuka pod nazivom "Državna pomoć u sektoru energetike" za zaposlene u Agenciji za zaštitu konkurencije i Ministarstvu finansija.

Bitno je naglasiti da je sprovođenjem projekta IPA 2020 za sve službenike Sektora za kontrolu državne pomoći sačinjen je mentoring plan. Nastaviti sa kontinuiranim obukama. Posebno je istaknut izazov u postizanju postavljenog indikatora "Najmanje 15 službenika Agencije obučeno". U toku 2023. godine, 7 službenika Agencije za zaštitu konkurencije (sektor za kontrolu državne pomoći) prošlo je obuku, što se može zaključiti da su dodatni naponi zahtjevni kako bi se postigli zadani cilj do 2026. godine.

U okviru istog projekta održana je obuka za sudije o državnoj pomoći. Navedena obuka je sprovedena od 8. do 9. juna te 19. juna 2023. godine. Cilj obuke bio je obuhvatiti sudije Upravnog suda Crne Gore, Privrednog suda Crne Gore, Apelacionog suda Crne Gore i Vrhovnog suda Crne Gore. Navedena obuka je doprinijela unapređenju razumijevanja sudija u vezi s

državnom pomoći, posebno u kontekstu upravnih sporova pred Upravnim sudom Crne Gore. Ova inicijativa odražava opredjeljenje za jačanje kapaciteta institucija u procesu harmonizacije s EU *acquis-om*. Indikator učinka postavljen je na najmanje 50% obučanih sudija Upravnog i prekršajnog suda, kao i 50% tužilaca. Do kraja 2023. godine, ostvaren je značajan napredak. Naime, u ovom periodu obučeno je 20 sudija Upravnog suda Crne Gore, 3 sudija Vrhovnog suda Crne Gore, 3 sudija Apelacionog suda Crne Gore i 3 sudija Privrednog suda Crne Gore.

Uprkos ostvarenim napretcima, u narednom periodu moguć je izazov ukoliko Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu ne nastavi pružati podršku Agenciji u cilju obuke sudija i tužilaca. Održavanje kontinuirane podrške ključno je za održavanje postignutog nivoa obučenosti sudija i tužilaca.

U skladu s operativnim ciljem usmjerenim ka Izgradnji skupa slučajeva *ex-ante* i *ex-post* kontrole, Agencija za zaštitu konkurencije (AZZK) dosljedno je sprovodila aktivnosti za Zatvaranje neriješenih predmeta po službenoj dužnosti. Ključna aktivnost u tom smjeru odvijala se kroz niz inicijativa usmjerenih ka donošenju rješenja o povraćaju neusklađene državne pomoći. Stoga, u julu 2023. godine, AZZK je donijela jedno (1) rješenje o povraćaju neusklađene državne pomoći, kao rezultat ispitnog postupka pokrenutog u martu 2023. godine. Osim toga, Agencija je uspješno okončala jedan (1) ispitni postupak započet u decembru 2020. godine, donoseći pozitivnu odluku o usklađenosti državne pomoći.

Indikator uspješnosti implementacije ove aktivnosti postavljen je kroz cilj rješavanja otvorenih slučajeva državne pomoći. Praćenje i postizanje ovog cilja od strane Agencije predstavljaju ključni pokazatelj učinkovitosti implementacije nacionalnih normi i prava eu koje je transponovano u naše domaće zakonodavstvo, u pitanjima državne pomoći.

Međutim, potrebno je naglasiti da postoji izazov u implementaciji, posebno u vezi s pravovremenim dostavljanjem potpunih podataka od strane Davalaca državne pomoći. Dužnost Davalaca državne pomoći je pravovremeno dostavljanje svih relevantnih informacija koje Agencija zatraži. Ova obaveza je ključna za nesmetano provođenje *ex-post* kontrole i rješavanje otvorenih slučajeva državne pomoći.


U skladu sa istim operativnim ciljem kontinuirano se sprovode aktivnosti s ciljem povećanja broja *ex-ante* i *ex-post* kontrola. U izvještajnom periodu, naglasak je stavljen na iniciranje sedam (7) ispitnih postupaka *ex-post* kontrole po službenoj dužnosti, s namjerom nastavka ovog trenda u budućnosti. Paralelno, Agencija planira održavanje postojećih i otvaranje novih postupaka naknadne kontrole državne pomoći. U ovom izvještajnom razdoblju, uspješno je okončano 39 postupaka *ex-ante* kontrole. Indikator uspješnosti, postavljen na 100%, i odnosi se na postupke pokrenute po službenoj dužnosti prije 2022. godine, a koji su uspješno zatvoreni do izvještajnog perioda. Indikator za 2023. godinu pokazuje da je samo jedan (1) postupak pokrenut po službenoj dužnosti prije 2022. godine ostao otvoren, dok su svi ostali uspješno zaključeni. Ovaj rezultat ukazuje na visok nivo efikasnosti u sprovođenju *ex-post* kontrola, dok istovremeno predstavlja izazov u rješavanju preostalog otvorenog postupka. Dodatno, izazovi u implementaciji ovih kontrola proizlaze iz obaveze davatelja državne pomoći da poštuju klauzulu mirovanja, što podrazumijeva zabranu dodjele državne pomoći prije nego Agencija donese odluku o usklađenosti mjera sa zakonskim odredbama. Osim toga, pravovremeno

dostavljanje svih neophodnih informacija Agenciji od strane davatelja državne pomoći ključno je za efikasno mišljenje i donošenje obavezujućih odluka.

U okviru istog operativnog cilja konitnuirano se realizuje aktivnost posvećena jačanju praćenja usklađenosti u oblasti državne pomoći. Crna Gora bilježi značajan napredak prema postavljenim ciljevima. Prema Izvještaju Evropske komisije o napretku za 2023. godinu, ostvaren je napredak kroz sistematično praćenje slučajeva državne pomoći, posebno u kontekstu Montenegro Airlinesa i Air Montenegro. Ova inicijativa rezultirala je pravremenim objavljivanjem odluka i mišljenja Agencije, čime se dodatno pojačala transparentnost u ovom ključnom sektor. Ovime se može zaključiti da postavljeni indikator uspjeha ispunio, posebno u kontekstu pregovora u okviru poglavlja 8 (Konkurencija), koji bilježe značajan napredak.

Crna Gora se ističe ostvarenim napretkom u obezbjeđivanju transparentnosti odluka o državnoj pomoći. Agencija je uspješno implementirala praksu blagovremenog objavljivanja odluka i mišljenja, uključujući godišnje izvještaje, putem svoje internet stranice. Dodatno, stvaranje opšteg registra slučajeva državne pomoći, zajedno sa specijalizovanim registrima u vezi sa COVID-19 i de minimis pomoći, doprinosi povećanoj transparentnosti u ovom sektoru. Zakonodavni okvir značajno je usklađen sa pravnim tekovinama EU, posebno u pogledu članova 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU). Uprkos postignutom napretku, izazovi se javljaju u nastojanjima Agencije da prati primjenu pravila o državnoj pomoći u velikim projektima sprovedenim u saradnji sa trećim zemljama. Ključna prepreka u implementaciji zahtijeva daljnje angažovanje Agencije kako bi se osigurala dosljedna primjena pravila u ovim projektima.

U skladu s navedenim, AZZK će nastaviti s posvećenošću realizaciji planiranih aktivnosti, suočavajući se s izazovima u cilju osiguranja transparentnosti, pravičnosti i efikasnosti u sprovođenju ex-post kontrola državne pomoći.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 8 su privremeno zatvoreni (u vezi sa mjerilom koja se odnosi na državnu pomoć)	Poglavlje 8 je otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Pregovori u okviru poglavlja 8. su napredovali, mjereno kroz izvještaje o napretku EU		Poglavlje 8 je uslovno zatvoreno/zatvoreno

## 2.4 Sistem obračuna zarada

U okviru operativnog cilja usmjerenog ka unapređenju sistema zarada zaposlenih čije se finansiranje ostvaruje iz Budžeta Crne Gore, nastavljene su aktivnosti usmjerene na integraciju potrošačkih jedinica u informacioni sistem za centralizovani obračun zarada (COZ). U sklopu višefaznog postupka prelaska subjekata na novi sistem COZ, kontinuirano se sprovodi aktivnost migracije matičnih podataka o zaposlenima. Ova faza obuhvata postepeno prenošenje ažurnih podataka iz postojećih sistema u novi centralizovani sistem obračuna zarada. Važno je naglasiti

da se migracija vrši neposredno pred obuke krajnjih korisnika, osiguravajući rad s tačnim i "svježim" podacima koji su neophodni za realan obračun zarada. Status realizacije ove aktivnosti ostaje konstantno u fazi realizacije sve do uvođenja posljednjeg subjekta u sistem, budući da preuranjena migracija može zahtijevati ponovno izvođenje postupka. Uprkos izazovima, kontinuirano se preduzimaju koraci kako bi se osigurala sigurna implementacija. Adresiraju se sajber bezbjednosni rizici, vrši se usklađivanje u organizacionoj strukturi, te se sprovode aktivnosti usmjerene na prevazilaženje otpora subjekata. Timski rad sa relevantnim akterima od ključnog je značaja za prevazilaženje izazova i postizanje uspješne integracije u sistem COZ. Važno je istaknuti da je 140 institucija implementiralo COZ, čime je postignuta ciljana vrijednost za 2023. godinu.

U okviru istog operativnog cilja, sprovodi se druga aktivnost - obuka zaposlenih za korišćenje sistema COZ. Proces obuke se kontinuirano odvija, prateći dinamiku uključivanja u sistem i objektivne tehničke mogućnosti i kapacitete. Obuka se prilagođava geografskim lokacijama u Crnoj Gori, uzimajući u obzir pristup mreži definisan od strane Ministarstva javne Uprave. Ova aktivnost, kao i prethodna, direktno je povezana s dinamikom uključivanja krajnjih korisnika iz subjekata u postupku uvođenja. Obuka se izvodi nakon migracije podataka i neposredno prije stvarnog obračuna u sistemu COZ kako bi se izbjegle nepotrebne pauze između sticanja znanja i primjene istog. Dosadašnja praksa ukazuje na to da preuranjena obuka može dovesti do "gubitka" znanja, što zahtijeva ponovnu obuku prije stvarnog obračuna zarada. Status realizacije ove aktivnosti ostaje u fazi realizacije sve do uvođenja posljednjeg subjekta u sistem, obezbjeđujući dosljednost i neprekidnost procesa obuke. Napominjemo da značajnu prepreku pri uključivanju novih subjekata predstavljaju preventivne mjere zaštite od budućih eventualnih sajber napada, kojim je onemogućen pristup svim subjektima koji su izvan mreže državnih organa od strane Ministarstva javne Uprave kao subjekta nadležnog za upravljanje mrežnom infrastrukturom za državne organe. Osim toga, identifikovani izazovi proizilaze i iz promjena u organizacionoj strukturi vlade i potrošačkih jedinica, promjena u upravljačkoj strukturi i menadžmentu državnih organa i subjekata uključenih u sistem COZ. Otpor uključenju u sistem COZ prisutan je kod pojedinih subjekata iz različitih razloga, što dodatno komplikuje proces implementacije.

Kada je riječ o prilagođavanju informacionog sistema novim korisnicima, možemo konstatovati da ova aktivnost predstavlja ključni korak nakon uspješno sprovedenih aktivnosti migracije podataka i obuke. Proces prilagođavanja predstavlja treći korak u nizu, slijedeći migraciju podataka i obuke. Tokom ovog procesa, posebna pažnja posvećena je identifikaciji specifičnosti novih korisnika, a prilagođavanje sistema vrši se u skladu s pravnim osnovima koji se odnose na pojedinačne ili grupne subjekte. Trenutno, sistem je prilagođen za 151 subjekt, uzimajući u obzir njihove jedinstvene potrebe i zahtjeve, iz čega možemo zaključiti da je ciljana vrijednost za dati period postignuta. Identifikacija i suočavanje s potencijalnim sajber napadima predstavljaju ključnu komponentu sigurnosti informacionog sistema. Analizirane su posljedice sajber napada i preduzeti koraci za jačanje sigurnosnih mjera. Problemi u pristupu sistemu, posebno onemogućeni pristup za značajan broj subjekata, od strane Ministarstva javne uprave (MJU), zahtijevaju hitno rješavanje kako bi se osigurala nesmetana funkcionalnost sistema. Promjene u upravljačkoj strukturi, uključujući starješine državnih organa i subjekata,


zahtijevaju koordinaciju i prilagodbe kako bi se očuvao integritet sistema. Neki subjekti izražavaju otpor uključenju u sistem COZ iz različitih razloga. Analiziraju se razlozi otpora i preduzimaju se koraci za prevazilaženje ovih izazova.

U skladu s operativnim ciljem usmjerenim ka osiguranju održavanja sistema za COZ, implementirane su aktivnosti s ciljem kontinuirane realizacije zadatka "Obezbijediti održivost sistema za COZ". Sve navedene aktivnosti izvršene su na godišnjem nivou kako bi se sistem održao u funkcionalnom stanju. U cilju prilagođavanja sistema za COZ promjenama zakonske regulative u oblasti obračuna zarada i organizacije Vlade, ostvarena je podrška koja je omogućila brzo i efikasno usklađivanje. Aktivnosti su sprovedene u skladu s relevantnim zakonskim promjenama, što je osiguralo usaglašenost sistema sa važećim propisima. Da bi se održala funkcionalnost aplikacije za COZ, implementirana je podrška za pravovremeno otklanjanje nefunkcionalnosti i bagova. Redovno praćenje sistema i promptno reagovanje na identifikovane nesavršenosti obezbijedito je neprekidnu operabilnost aplikacije. Potpisivanjem ugovora o održavanju sa vendorom u prvom kvartalu 2023. godine postignuta je dugoročna održivost sistema. Takođe, sredstva su planirana u budžetu nabavki za 2024. godinu, što garantuje kontinuiranu podršku i ažuriranje sistema u skladu sa potrebama javne uprave.

Realizacija aktivnosti nadogradnje softverskog rješenja radi omogućavanja obračuna zarada za 5 institucija koje koriste podatke sa određenim stepenom tajnosti iz Budžeta Crne Gore trenutno se nalazi u fazi planiranja izrade, s obzirom na to da su subjekti predviđeni za uvođenje u sistem još uvijek u planu aktivnosti. Komunikacija sa navedenim subjektima odvija se u cilju rješavanja pitanja vezanih za obračun zarada, a to će biti implementirano kada predviđeni subjekti budu spremni za uvođenje u sistem. Izazovi proizlaze iz potrebe za postizanjem usklađenosti sa tehničkim i logističkim aspektima. Eventualne logističko-tehničke prepreke mogu se pojaviti u vezi s "maskiranjem" podataka ili u obezbjeđivanju prostora i osoblja za rukovanje i zaštitu tajnih podataka. Ovo pitanje će biti pažljivo razmotreno u skladu s tehničkim mogućnostima i potrebama subjekata. U skladu s operativnim ciljem nadogradnje softverskog rješenja za centralizovani obračun zarada, implementirane su aktivnosti koje se fokusiraju na unapređenje sistema obračuna zarada iz Budžeta Crne Gore. Aktivnost se sprovodi kroz planiranu nadogradnju postojećeg softverskog rješenja za obračun zarada. Originalni dizajn sistema za centralizovani obračun zarada, prema projektnom zadatku, ograničavao se samo na obračun zarada, ne obuhvatajući ostale naknade ili lična primanja koja se isplaćuju iz drugih bužetskih pozicija. U skladu s tim, prepoznata je potreba za proširenjem sistema kako bi se obuhvatile i ove dodatne vrste primanja. S obzirom na činjenicu da značajan broj potrošačkih jedinica ima lica koja ostvaruju različite naknade, uključujući ugovore o dopunskom radu, naknade po osnovu članstva u komisijama i radnim grupama, implementirane su mjere kako bi se ova primanja integrisala u sistem obračuna. Proširenje obuhvata primanja omogućilo je stvaranje jedinstvenog rješenja koje uzima u obzir izvještajne formate u skladu sa zakonskim rješenjima, ali istovremeno zadovoljava praktične potrebe korisnika. Ključni cilj nadogradnje jeste dobijanje jedinstvenog IOPPD obrasca o uplaćenim porezima i doprinosima za sve oblike naknada i ličnih primanja. Ovaj korak ima značajnu svrhu kako bi se olakšala obrada naknada i njihovo prijavljivanje na portalu poreske uprave. Implementacija jedinstvenog obrasca doprinosi jednostavnijem i efikasnijem radu krajnjih korisnika, prateći i zakonske regulative.



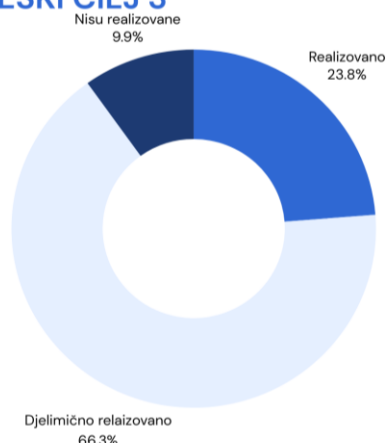
Ova inicijativa predstavlja značajan korak ka ostvarivanju operativnih ciljeva u sklopu šire reforme upravljanja javnih finansija za Crnu Goru.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Obezbijedena sveobuhvatna primjena centralizovanog obračuna zarada (COZ) za sve korisnike budžeta države	COZ otpočeno primjenu u testnom okruženju za pilot institucije	140 institucija koristi COZ	140 institucija koristi COZ		430 korisnika COZ i modul za obradu podataka klasifikovanih stepenom tajnosti u primjeni

### STRATEŠKI CILJ 3: RAČUNOVODSTVO, PRAĆENJE I FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE

U ovom strateškom cilju prepoznato je 10 operativnih ciljeva koji se uglavnom odnose na:

#### STEPEN REALIZACIJE AKTIVNOSTI STRATEŠKI CILJ 3



prelazak na obračunsko računovodstvo u javnom sektoru, što uključuje obuku računovođa, prilagođavanje zakonskih rokova, razvijanje IT rješenja, te izradu i implementaciju novih pravilnika i analiza potrebnih za sprovođenje Zakona o računovodstvu u javnom sektoru; Registra državne imovine, naglašavajući potrebu za procjenom nepokretnosti, uspostavljanjem elektronske evidencije, poboljšanjem IT rješenja, obukom službenika, i usvajanjem zakonskih izmjena kako bi se efikasno upravljalo

državnom imovinom; Važnost finansijskih sredstava i strateškog planiranja za implementaciju novih sistema i servisa za vođenje evidencije i upravljanje državnom imovinom; ističu se aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje procesa izrade i objavljivanja transparentnih godišnjih i periodičnih izvještaja o izvršenju budžeta, uključujući nadogradnju Budžetskog informacionog sistema radi poboljšanja izvještavanja i povećanje transparentnosti putem izrade "Budžeta za građane"; Rodno odgovorno budžetiranje i izradu relevantnih izvještaja, kao i kontinuirano unaprjeđenje kvaliteta izvještaja o učinku budžeta; Potreba za uspostavljanjem i unaprjeđenjem MIS-a za upravljanje fondovima EU, kao i za adekvatnom ekspertskom podrškom kako bi se postigao napredak u efikasnom upravljanju fondovima EU.

Ključni indikatori koji se prate u izvršenju aktivnosti pokazuju uglavnom **pozitivan trend**, što ukazuje na napredak unutar ovog Strateškog cilja III. Stoga, možemo konstatovati da tokom 2023. godine od ukupno 5 indikatora učinka, 80% (4) imaju pozitivan trend u odnosu na polaznu

vrijednost dok samo 1 indikator učinka nije ostvaren za izvještajni period u dijelu uspostavljanja jedinstvenog Informativnog sistema za upravljanje projektima i praćenje projekata (MIS), zbog nedostatka pokrenutih pripremnih aktivnosti za razvijanje istog.

U okviru ovog strateškog cilja prepoznata je ukupno 21 aktivnost, od kojih je 19 aktivnosti dospjelo na realizaciju. Tokom izvještajnog perioda 5 aktivnosti (24%) je realizovano, 14 aktivnosti (66%) je djelimično realizovano, dok su 2 aktivnosti (10,0%) ostale nerealizovane.

### **3.1 Prelazak na obračunsko računovodstvo**

U toku 2023. godine Ministarstvo finansija je u pogledu aktivnosti koje su prepoznate Akcionim planom u dijelu reforme računovodstva i izvještavanja kontinuirano vršilo obuku računovođa u javnom sektoru u skladu sa Programom obuke utvrđenim Pravilnikom o načinu sprovođenja obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru (Službeni list CG“, broj 20/22). U toku obuke za period 2022/2023 od 23 polaznika, 22 službenika su stekli sertifikat, dok obuka za generaciju polaznika 2023/2024 je i dalje u toku i nju pohađaju 32 polaznika. U toku obuke 2022/2023 od 23 polaznika, 22 su stekli sertifikat, dok obuka za generaciju polaznika 2023/2024 je i dalje u toku i nju pohađaju 32 polaznika. Kroz podršku UNDP-a u okviru Projekta „Public and Private Finance for Development“, ažurirani su i prilagođeni udžbenici za obuku, koji su prethodno preuzeti od CIPFA Instituta iz Velike Britanije.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 19. oktobra 2023. godine utvrdila Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu u javnom sektoru, kojim se pomjera rok za primjenu Zakona na 01. januar 2027. godine. Predmetni zakon Skupština je usvojila 26. decembra 2023. godine.

Za primjenu ovog zakona potrebno je obezbijediti adekvatno i izuzetno zahtjevno IT rješenje, koje će podržavati vođenje budžetskog računovodstva i finansijsko izvještavanje u skladu sa obračunskim računovodstvenim principom, a koje se u velikom dijelu razlikuje od postojećeg računovodstvenog informativnog sistema, koji podržava gotovinski računovodstveni princip.


Imajući u vidu da je i Državna revizorska institucija kroz Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2022. godinu, ocijenila da nisu stvoreni uslovi za primjenu Zakona u dijelu procjene vrijednosti državne imovine i stavljanja u funkciju softvera za vođenje jedinstvene evidencije i registra nepokretnosti, nije moguće primijeniti Zakon u predviđenom roku, te je u skladu sa preporukom DRI odložena i primjena zakona, kako bi se stvorili uslovi za primjenu nove računovodstvene regulative.

Takođe, uz podršku UNDP-a, pored prethodno pripremljenih šest podzakonskih akata i priručnika za primjenu Zakona o računovodstvu u javnom sektoru koji se odnose na kontni okvir, računovodstvenu metodologiju, finansijsko izvještavanje, registar entiteta javnog sektora, obuku i sertifikaciju računovođa u izvještajnom periodu izrađen je i priručnik za primjenu pravilnika o finansijskom izvještavanju čiji je cilj da olakša i pojednostavi primjenu ovog podzakonskog akta računovođama u javnom sektoru.

U izvještajnom periodu za potrebe izrade Analize o broju računovođa koje je potrebno obučiti i sertifikovati u narednom periodu, Ministarstvo finansija je izradilo upitnik za potrebe Analize i uputilo zahtjeve potrošačkim jedinicama budžeta i jedinicama lokalne samouprave za

dostavljanje podataka u skladu sa potrebama analize, tako da je u toku obrada podataka i izrada Analize.

Ministarstvo finansija je preduzelo korake i na polju izrade Analize stanja jedinica lokalne samouprave za primjenu Zakona o računovodstvu u javnom sektoru, čiji je planirani rok za završetak postavljen za 2024. godinu.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Uspostavljene pretpostavke za primjenu obračunskog računovodstva u javnom sektoru	Obračunsko računovodstvo nije u primjeni	Pokrenute pripreme aktivnosti na uvođenju obračunskog računovodstva	Utvrđen Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu u javnom sektoru, kojim se pomjera rok za primjenu Zakona na 1. januar 2027. godine		

### 3.2 Upravljanje (nefinansijskom) državnom imovinom i katastrom

U okviru aktivnosti "Kompletiranje registra imovine svih potrošačkih jedinica na centralnom nivou sa procjenom na osnovu jedinstvene metode popisa državne imovine u katastru", može se zaključiti da je kreirana Elektronska evidencija državne imovine, a ista je javno objavljena na portalu E-katastar. Za kompletiranje Registra nepokretnosti u državnoj svojini potrebno je izvršiti procjenu nepokretnosti, što je izuzetno obiman posao i predstavljaće jedan od najvećih izazova u narednom periodu. Kreirane baze podataka će eventualno biti migrirane u specijalizovani softver za vođenje evidencije o nepokretnostima u državnoj svojini nakon što isti bude nabavljen i stavljen u funkciju. Registar trenutno sadrži 299.409 nepokretnosti, uključujući objekte, posebne djelove objekata i zemljište u svojini države Crne Gore, a kojim raspolažu Vlada Crne Gore ili lokalne samouprave, kao i javne ustanove. Baze podataka se u kontinuitetu provjeravaju i ažuriraju. Gotovo cjelokupna imovina u državnoj svojini je popisana, a objekti i poslovni prostori poslovne zgrade, posebni djelovi zgrada, nestambeni prostori, reprezentativni objekti, pomoćne zgrade, zgrade školstva, zgrade zdravstva, zgrade sudstva, zgrade ugostiteljstva, zgrade u trgovini, zgrade u energetici, zgrade kulture, zgrade željezničkog saobraćaja, zgrade društvene i socijalne zaštite, zgrade za odmor, poljoprivredne objekte, magacine, skloništa, garaže i slično u svojini Crne Gore, a kojima raspolaže Vlade Crne Gore, su običeni, elaborirani i fotografisani radi unapređenja dostupnih podataka. Obzirom da je za kreiranje Registra nepokretnosti neophodno izvršiti procjenu nepokretnih stvari u državnoj svojini, potrebno je izraditi plan aktivnosti procjene vrijednosti nepokretnosti u državnoj svojini.

Nadalje, ističemo važnost projekta sveobuhvatne kontrole nepokretnosti u državnoj svojini putem izrade Kartona evidencije državne imovine za sve nepokretnosti u državnoj svojini, koji je u intenzivnoj fazi razvoja.

U vezi s pokretnom imovinom, dostavljeni su popisi imovine za 2022. godinu od strane 80 direktnih budžetskih korisnika, 87 indirektnih budžetskih korisnika, 20 lokalnih samouprava, 59

javnih službi i 9 akcionarskih društava, skladno članu 50 Zakona o državnoj imovini. Izazov u implementaciji ovog projekta predstavlja usvajanje specijalizovanog softvera za vođenje registra imovine, uz naglasak na problem nesređenih katastarskih podataka. Važno je napomenuti da je kreirana Knjiga popisa državne imovine za 2022. godinu, koja je predata Ministarstvu finansija, što predstavlja korak naprijed u ovom procesu.

Za 2023. godinu do kraja marta popise imovine je dostavilo 550 državnih organa, organa lokalnih samouprava i javnih ustanova, kao i 10 akcionarskih društava.

Kontrolna funkcija za procjenu kvaliteta snimljenih podataka je uspostavljena u formi Jedinstvenog kartona državne imovine za sve nepokretnosti u državnoj svojini. Bitno je naglasiti da je otežavajuća okolnost obimnost podataka koje treba obraditi i shodno tome izraditi kartone evidencije državne imovine za sve nepokretnosti u svojini države Crne Gore. Do sada baza sadrži 4496 fascikli sa 8449 datoteka. Datoteke predstavljaju elektronske kartone državne imovine i fotografije predmetnih nepokretnosti. Potrebno je elaborirati hiljade objekata i više stotina hiljada parcela zemljišta u svojini Crne Gore kojima raspolažu Vlada ili lokalne samouprave, što je veoma zahtjevan zadatak.

U kontekstu aktivnosti usmjerenih na jačanje Komisije za procjenu nekretnina, važno je napomenuti da nije došlo do izmjene legislative koja se odnosi na ovu oblast. Trenutno se čeka inicijativa Ministarstva i Skupštine za izmjene i dopune Zakona. Iako je početak ove aktivnosti kasnio, implementacija se planira realizovati do 2026. godine. Ova inicijativa ostaje ključna za poboljšanje funkcionalnosti Komisije i osiguranje njenog efikasnog djelovanja u domenu procjene nekretnina.

U sklopu aktivnosti usmjerenih na obuku službenika za efikasno upravljanje državnom imovinom, najveći izazov je nedostatak specijalizovanog softvera za vođenje evidencije državne imovine i upravljanje registrom, imajući u obzir da se trenutno koristi Excel za ove svrhe, što znači da specifične obuke nijesu još neophodne. Prethodnih godina, zaključno sa 2020. god. održavane su obuke koje su obuhvatile osposobljavanje službenika Odsjeka za evidenciju državne imovine za korišćenje sada nefunkcionalnog ARS sistema, kao i 468 službenika koji su delegirani od strane direktnih i indirektnih budžetskih korisnika. U narednom periodu biće održane obuke za korišćenje novog softvera za vođenje Registra nepokretnosti nakon eventualno uspješne implementacije istog, kao i na prikupljanje i razmjenu međunarodnih iskustava i najboljih praksi u ovoj oblasti.

Aktivnost usmjerena ka poboljšanju funkcionalnosti IT rješenja za upravljanje državnom imovinom i unapređenju kvaliteta podataka, je djelimično realizovana, imajući u obzir da ARS web aplikacija nikada implementirana kao funkcionalna cjelina unutar nekadašnje Uprave za imovinu, a nije bila operativna ni unutar Uprave za katastar i državnu imovinu, a sada Uprave za državnu imovinu. U pogledu implementacije specijalizovanog softvera koji će omogućiti vođenje evidencije državne imovine, nekadašnja Uprava za imovinu je već ranije uputila prijedlog izmjena i dopuna Zakona o državnoj imovini Ministarstvu finansija 2019. godine, međutim, nažalost, inicijativa od strane Ministarstva je izostala. Implementacija navedene aktivnosti u potpunosti zavisi od inicijative nadležnog ministarstva.

U toku 2023. godine u cilju unaprjeđenja katastarskog informacionog sistema rađeno je na obezbjeđivanju svih relevantnih preduslova sa ciljem kvalitetnije i efikasnije implementacije planiranih projekata. Pripremljen je radni zadatak i potrebna tenderska dokumentacija za potrebe unaprjeđenja postojećeg katastarskog sistema, saglasno raspoloživim finansijskim sredstvima. U toku je implementacija ovog projekta Implementacija EDMS i novih e-servisa za potrebe distribucije katastarskih podataka i dokumentacije. Saglasno Planu javnih nabavki za 2023. godinu, a u cilju održavanja i nadogradnje postojećih sistema koji se koriste u Upravi, završen je postupak javnih nabavki za održavanje i unaprjeđenje Registra kućnih brojeva, ulica i trgova, a u toku su ostali postupci za održavanje i unaprjeđenje sistema koji se aktivno koriste u radu Uprave: Katastarskih evidencija, Evidencije prostornih jedinica, e-Arhiva, Geoportala UzKiDI, MontePos GNSS, kao i održavanje Data Centra Uprave i obezbjeđivanje licnce za potrebe rada aplikacija u okviru sistema. Finansijska sredstva za održavanje postojećih sistema su obezbijeđena iz Budžeta Crne Gore, ali finansijska sredstva iz Buudžeta Crne Gore nijesu dovoljna za sve planirane aktivnosti nadogradnje Geodetsko-katastarskog informacionog sistema i uspostavljanju novih registara: katastra vodova, registar geografskih imena, cijena prometovanih nepokretnosti i dr.

U cilju poboljšanja zakonske regulative i izrade strateških dokumenata kako bi se osigurao kvalitet sistema i podataka, u toku 2023. godine, Uprava za katastar i državnu imovinu je sprovela sljedeće aktivnosti:

U toku je izrada regulative vezano za informacioni sistem Uprave i pripremljeni su Nacrti:

- Pravilnika o geodetsko-katastarskom informacionom sistemu informacionog sistema
- Pravilnik o bezbjednosti Geodetsko-katastarskog
- Pravilnika o načinu pristupa, distribucije, čuvanja i zaštite podataka Geodetsko-katastarskog informacionog sistema Dokumentacija se priprema od strane zaposlenih informacionom sistemu Uprave.

U cilju poboljšanja kvaliteta podataka katastarskih evidencija u toku 2023. godine, Uprava za katastar i državnu imovinu je sprovela sljedeće aktivnosti:

- Usvojen je Pravilnik o izradi i održavanju katastra nepokretnosti. Pravilnikom su propisani tehnički normativi, metode i način rada koji se primjenjuju kod izrade i održavanja katastra nepokretnosti, kao i kod upisa prava na nepokretnosti.
- Saglasno usvojenom Pravilniku, u Područnim jedinicama, u kontinuitetu se radi na poboljšanju kvaliteta podataka katastarskih evidencija.
- U kontinuitetu se radi na prevođenje evidencije popisnog katastra u evidenciju katastra nepokretnosti.

Nepostojanje strateškog dokumenta kao osnovne smjernice za razvoj informacionih sistema je dijelom prepreka za donošenje odluka na većim nivoima. Zbog primjene novih tehnologija, uvođenja novih registara i obezbjeđivanje sigurnosti rada sistema, predloženo je u okviru plana javnih nabavki za 2024. godinu obezbjeđivanje većih finansijskih sredstava. Nedovoljan broj zaposlenih u odnosu na poslove iz nadležnosti informacionog sistema, kao i nedovoljna finansijska sredstava za uspostavljanje novog IS saglasno tehničko-tehnološkim zahtjevima. Za poboljšanje kvaliteta podataka nije odgovorna samo Uprava, već je neophodno aktivno učešće

vlasnika nepokretnosti, i dodatno angažovanje zaposlenih Uprave. Dio poslova za koje je odgovorna Uprava u svim Područnim jedinicama rade se u kontinuitetu. Nedostatak obučeni kadrova je jedna od prepreka, kao i nedovoljan broj zaposlenih u odnosu na nadležnosti i obim posla. Bitno je naglasiti da za implementaciju narednih faza unaprjeđenja sistema biće potrebno obezbijediti finansijska sredstva, sa napomenom da unaprijeđenje katastarskog informacionog sistema zahtijeva duži vremenski period za implementaciju sistema i ciljevi se mogu posmatrati u domenu kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih planiranja. Za ovako velike projekte godišnja sredstva odobrena Planom javnih nabavka u okviru Budžeta Crne Gore nijesu dovoljna za postizanje cilja. Aktivnosti 3.2.2.2 i 3.2.2.3 su djelimično povezane tako da se korišćenje sredstava od 75.000 može posmatrati i za jednu i drugu aktivnost.

U sklopu inicijative usmjerene na uspostavljanje novih e-usluga, posebno na povezivanje notara s katastrom radi podnošenja zahtjeva kao elektronskih dokumenata, kontinuirano se radi na održavanju i unaprjeđenju postojeće web aplikacije koju koriste notarske kancelarije, javni izvršitelji te organi državne i lokalne uprave. Saglasno planiranim aktivnostima, uspostavljanje novih e-usluga za podnošenje zahtjeva od strane Notara elektronskim putem, započeta je prva faza implementacije projekta nadogradnje sistema kroz implementaciju novih funkcionalnosti za potrebe iz nadležnosti Uprave. Akcenat ovog projekta je na primjeni web baziranih servisa, kako bi se omogućila transparentnost, korišćenje i razmjena podataka svih nadležnih institucija korisnika podataka i dokumentacije katastarskih evidencija. Korišćenje postojećih e-servisa od strane notarskih kancelarija je 100%. Imajući u vidu činjenicu da je aktivnost planirana da se implementira do 2025. godine, status indikatora ne može biti ispunjen, ali saglasno planiranoj dinamici zahtjevi su ispunjeni.

U okviru inicijative za uspostavljanje interoperabilnosti sa relevantnim IT sistemima, aktivnosti se sprovode kontinuirano. Trenutni informacioni sistem osigurava neometano korišćenje postojećih e-servisa, dok za sve nove e-servise neophodno je osigurati sve relevantne pretpostavke. Eksterni korisnici aktivno koriste ove sisteme, pri čemu raspoloživi e-servisi i aplikacije funkcionišu bez ikakvih prekida. Izazovi proizlaze iz zahtjeva eksternih korisnika, posebno imajući u vidu da je postojeći sistem koncipiran prije više od dvadeset godina. Ovaj kontekst zahtijeva pažljivo razmatranje kako bi se osiguralo da sistem i dalje odgovara potrebama korisnika i da se adekvatno nosi s izazovima modernih zahtjeva.

U sklopu unaprjeđenja efikasnosti rada Uprave za katastar i državnu imovinu putem primjene informaciono-tehnoloških sistema, kontinuirano se sprovode obuke za službenike. U cilju poboljšanja funkcionalnosti sistema i primjene aplikativnih rješenja, planirane su obuke na više nivoa. Posebna pažnja posvećuje se podizanju nivoa znanja o bezbjednosti cjelokupnog informacionog sistema, mrežne infrastrukture i srodnih aspekata.

U cilju unaprjeđenja zakonskog okvira za upravljanje državnom imovinom, istražene su mogućnosti za izmjenu postojećih propisa radi efikasnog evidentiranja državne imovine putem softverskog rješenja, te održavanja ažurnosti podataka o transferima i raspolaganju istom. Međutim, važno je napomenuti da u ovom periodu nije došlo do konkretnih izmjena zakonskog okvira. Radni tim je formiran radi pripreme Prijedloga Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe


o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini. Ipak, specifična rješenja nisu bila finalizirana u ovom razdoblju.


U okviru aktivnosti usmjerenih na izmjenu regulatornog okvira radi preciziranja obaveza u podnošenju elektronske dokumentacije od strane notara, posebno u vezi sa Zakonom o državnom premjeru i Katastarskom nepokretnošću, Uprava je već u 2020. godini predstavila predlog i Nacrt za ovu svrhu. Razmatrajući nedostatke postojeće zakonske regulative koja nedovoljno precizno određuje nadležnosti, procedure, obaveze i postupanje u vezi sa elektronskim podnošenjem zahtjeva od strane notara, pokrenuta je inicijativa za održavanje sastanka predstavnika Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Notarske komore i Uprave za katastar i državnu imovinu. Potpuna realizacija ove aktivnosti uslovljena je izmjenom zakonske regulative koja reguliše rad notara.

U sklopu aktivnosti usmjerene ka unaprjeđenju informacionog sistema za katastar, inicira se izrada strateškog dokumenta. Radni zadatak i specifikacije su već pripremljeni. Naglasak je na hitnom obezbjeđivanju sredstava za angažovanje konsultanta kako bi se proces što efikasnije realizovao. Informacioni sistem Uprave obuhvata širok spektar podataka i funkcija, uključujući osnovne geodetske radove, katastar nepokretnosti, katastar vodova, registar kućnih brojeva, ulica i trgova, evidenciju prostornih jedinica, osnovne državne karte, topografske karte, kao i kancelarijsko poslovanje te imovinu u državnoj svojini, sve u skladu sa zakonskom regulativom.

Imajući u vidu kompleksnost ovog informacionog sistema i njegovu vitalnu ulogu u više ključnih oblasti, kontinuirano unaprjeđivanje istog je od izuzetne važnosti. Proces modernizacije zahtijeva temeljno planiranje, a prva faza bi trebala biti izrada strateškog dokumenta koji će obuhvatiti kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve, kao i odgovarajuće aktivnosti za njihovu realizaciju.

U tom kontekstu, zaposleni su pripremili dokument koji obrazlaže potrebu i ciljeve izrade Strategije razvoja informacionog sistema Uprave, zajedno s nacrtom radnog zadatka. S obzirom na obim posla i redovne obaveze, zaposleni u sektoru IT-a nisu u mogućnosti samostalno pripremiti opsežan dokument koji bi obuhvatio sve potrebne analize, procjene i predloge. Stoga je putem javnih nabavki predložen odabir kvalitetnog ponuđača za realizaciju ovog zadatka. Procjenjuje se da je okvirna vrijednost finansijskih sredstava za izradu dokumenta Strategije razvoja informacionog sistema Uprave za katastar i državnu imovinu oko 50.000 eura, međutim, sredstva za to još nisu obezbijeđena. Iako je izrada Strategije planirana u Planu javnih nabavki za 2024. godinu, zbog hitnosti je neophodno razmotriti mogućnost obezbjeđivanja sredstava iz drugih izvora finansiranja.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Uspostavljena evidencija nefinansijske	Nefinansijska imovina nije prikazana	Pokrenute pripremne aktivnosti na uspostavljanju	U izradi nacrti internih akata "Interne procedure kontrole kvaliteta prikupljenih i evidentiranih podataka o nepokretnostima u državnoj		Uspostavljena evidencija nefinansijske imovine

(državne imovine)		evidencije nefinansijske imovine (državne imovine)	svojini" i "Interna procedura prikupljanja i evidentiranja podataka za potrebe elektronske evidencije državne imovine".		(državne imovine)
Unaprijeđen katastarski informacijski sistem	Procedura za poboljšanje kvaliteta podataka nije uspostavljena;	Unaprijeđen katastarski informacijski sistem	Usvojen i primjenjuje se Pravilnik o izradi i održavanju katastra nepokretnosti. U kontinuitetu se radi na prevođenje evidencije popisnog katastra u evidenciju katastra nepokretnosti. Započeta je prva faza implementacije projekta nadogradnje sistema, sa ciljem primjene novih web baziranih servisa.		Unaprijeđen katastarski informacijski sistem I uspostavljena nova platforma

### 3.3 Izvještavanje o izvršenju budžeta

U dijelu izvještavanja o izvršenju budžeta, operativni cilj uspostavljanja procesa izrade i objavljivanja transparentnih godišnjih i periodičnih izvještaja o izvršenju budžeta inicirao je dvije ključne aktivnosti tokom 2022. godine, čija implementacija se sprovela i tokom izvještajnog perioda. Prva aktivnost odnosi se na nadogradnju Budžetskog informacionog sistema (BMIS) radi unapređenja godišnjih i periodičnih izvještaja o izvršenju budžeta. Ova aktivnost ima za cilj pripremu periodičnih izvještaja o izvršenju rashoda budžeta prema organizacionoj, programskoj, funkcionalnoj i ekonomskoj klasifikaciji, uključujući izradu polugodišnjih i godišnjih izvještaja o učinku budžeta.

Posebno se ističe uspješna priprema polugodišnjih izvještaja o izvršenju programskog budžeta za period januar-jun 2023. godine, kao i godišnji izvještaj o izvršenju programskog budžeta za prethodnu 2022. godinu. Ovi izvještaji su sastavljeni uz korištenje BMIS sistema, što je doprinijelo transparentnosti i efikasnosti u praćenju budžetskih aktivnosti. Važno je istaći da su u procesu pripreme navedenih izvještaja identifikovana je oblast koja zahtijevaja dodatno unapređenje. U narednom periodu, fokus će biti usmjeren na daljnje poboljšanje sistema izvještavanja, pri čemu će se posebna pažnja posvetiti rodno osjetljivih indikatore, kako bi se osigurala sveobuhvatna evaluacija napretka.


Druga aktivnost fokusira se na povećanje transparentnosti i poboljšanu vizualizaciju budžetskih izvjava putem izrade "Budžet za građane". Cilj ove aktivnosti jeste objavljivanje "Budžeta za građane" generalno, ali takođe i objavljivanje na internet stranici Ministarstva finansija, pružajući javnosti jasne informacije o budžetu na pristupačan način. Međutim, budžet za građane je još u fazi izrade jer se čeka nadogradnja budžetskog informacionog sistema (BMIS), kojom će se pored ostalog postići format izvještaja (posebno kad su u pitanju izvještaji o učinku budžeta) iz kojeg će se direktno dobijati podaci za izradu budžeta za građane. U 2023. godini je nastavljen rad na pripremi budžeta za građane u formatu koji je predložen u okviru projekta „Unapređenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru“, a koji je završen u decembru 2022. godine. Pored



navedenog, Parlamentarna budžetska kancelarija je izradila budžet za građane u postupku pripreme i zmatranja budžeta u skupštinskoj proceduri.

Rodno odgovorni budžet za građanke i građane je uz podršku OEBS-a finaliziran u februaru 2023. godine. Dokument na slikovit način definiše rodno odgovorno budžetiranje, izradu rodno osjetljivog budžeta i njegovu svrhu, kao i pojmove: rodna analiza, procjena uticaja budžeta na rodnu ravnopravnost, važnost rodne komponente kod planiranja i izvršenja budžeta, definisanje rodni ciljeva i indikatora, izvještavanje i sl. Dokument obuhvata konkretne primjere iz prakse primjene rodno odgovornog budžetiranja u Crnoj Gori od strane ministarstava, kao i informacije o učinku iz Zakona o budžetu za 2023. godinu, koje obuhvataju definisane rodno odgovorne ciljeve, indikatore i budžetska sredstva opredijeljena za realizaciju rodno odgovornih aktivnosti. Međutim, rodno odgovorni budžet za građanke i građane nije objavljen na sajtu Ministarstva finansija, jer isti zavisi od nadogradnje budžetskog informacionog sistema (BMIS) i markacije troškova za rodno osjetljive aktivnosti, kako bi se mogli dobiti tačni iznosi planirane potrošnje za rodno odgovorni budžet, kao i pregled definisanih rodno osjetljivih ciljeva i indikatora učinka.

U okviru drugog operativnog cilja, posvećenog "Uspostavljanju procesa izrade godišnjih i periodičnih izvještaja o učinku budžeta", u kontinuitetu se sprovodi aktivnost pod nazivom "Izraditi polugodišnje i godišnje izvještaje o učinku budžeta putem BMIS-a". Rezultat ove aktivnosti je Izvještaj o učinku, koji se pažljivo priprema u skladu s odredbama Pravilnika. Naime, u saradnji sa OEBS-om Ministarstvo finansija je izradilo Smjernice za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta, koje su inkorporirane u budžetski informacioni sistem (BMIS), i po kojima potrošačke jedinice izvještavaju o izvršenju programskog budžeta (uključujući i rodno osjetljivi budžet) putem Obrasca za izvještavanje o realizaciji programskog budžeta definisanim u skladu sa Odlukom o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica koja propisuje da se izvještaj dostavlja na obrascu koji propisuje Ministarstvo. Periodični i godišnji izvještaji o efikasnosti budžeta su pravilno dostavljeni od strane svih potrošačkih jedinica. Međutim, naglasak treba staviti na unapređenje kvaliteta priloženih (unesenih) informacija o ciljevima i indikatorima kako bi se poboljšala tačnost i potpunost izvještaja o učinku budžeta.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Godišnji i periodičnih izvještaja o izvršenju budžeta u skladu sa programskom klasifikacijom izrađuju se u okviru Informacionog Sistema za upravljanje budžetom - BMIS	Izvještaji se ne izrađuju	BMIS u postupku nadogradnje kojim će se omogućiti priprema godišnjih i periodičnih izvještaja, uključujući rodne indikatore	BMIS uključuje nadogradnju kojim se omogućuje priprema godišnjih i periodičnih izvještaja, uključujući rodne indikatore		Periodični i godišnji izvještaji poboljšani shodno nadogradnji BMIS, uključujući rodne indikatore

### 3.4 Uspostavljanje MIS-a za upravljanje fondovima EU

U okviru operativnog cilja Uspostavljanje MIS-a za upravljanje fondovima EU, tokom 2023. godine bila je planirana realizacija aktivnosti Analiza potreba i izrade tehničke specifikacije za MIS (Management Information System). Međutim, ova aktivnost nije realizovana u predviđenom roku iz razloga što je izrada Analize potreba i izrada tehničke specifikacije za MIS pomjerena za 2024. godinu. U narednom periodu neophodno je osigurati adekvatnu ekspertsku podršku koja će pružiti kvalitetne inpute. Novi period implementacije je IV kvartal 2024. godine do IV. kvartala 2026. godine. U vezi s indikatorom Unaprijeđenje upravljanja fondovima EU kroz razvoj jedinstvenog Informacionog sistema za upravljanje projektima i praćenje projekata – MIS, moramo istaknuti da ciljana vrijednost za 2023. godinu nije ostvarena. Razlog tome je nedostatak pokrenutih pripremnih aktivnosti za uspostavljanje MIS-a, kao i što je navedeno. Ovaj nedostatak ističe potrebu za hitnim koracima kako bi se nadoknadili propusti i postigao očekivani napredak u cilju efikasnog upravljanja fondovima EU.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Unaprijeđenje upravljanja fondovima EU kroz razvoj jedinstvenog Informacionog sistema za upravljanje projektima i monitoring projekata – MIS (Management Information System)	Informacioni sistem ne postoji	Otpočete pripremnih aktivnosti na uspostavljanju MIS-a	Nisu otpočete pripremnih aktivnosti na uspostavljanju MIS-a		MIS razvijen i u funkciji

## STRATEŠKI CILJ 4: FINANSIJSKA KONTROLA



Ovaj strateški cilj ima za cilj uspostavljanje čvrstih principa i procedura koje osiguravaju da su javne finansije upravljane u skladu sa zakonom, politikama i standardima. S tim u vezi prepoznata su 14 operativna cilja koja uključuju implementaciju finansijske kontrole u javnom sektoru, eksterne kontrole, jačanje uloge revizije i operacionalizaciju funkcije budžetske inspekcije. Pored toga, akcenat je stavljen i na jačanje kapaciteta insitucija koje su odgovorne za

nadzor javnih finansija.

Ključni indikatori koji se prate u izvršenju aktivnosti pokazuju **pozitivan trend**, što ukazuje na napredak unutar ovog Strateškog cilja IV. Stoga, možemo konstatovati da tokom 2023. godine od ukupno 6 indikatora učinka, 100% imaju pozitivan trend u odnosu na polaznu vrijednost. Očekuje se da će se ovaj trend nastaviti i da će se zadržati posvećenost ostvarenju postavljenih ciljeva u narednom periodu.

Kroz 14 operativnih ciljeva prepoznate su ukupno 32 aktivnosti, od kojih je 31 aktivnost dospjela za realizaciju ili je realizacija započela u toku 2023. godine. Od ukupnog broja aktivnosti do kraja 2023. godine 18 aktivnosti (56%) je realizovano, 13 aktivnosti (41%) je djelimično realizovano ili je realizacija u toku, dok je 1 aktivnost (3,0%) nerealizovana.

### **4.1 Unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru (PIFC)**

Ministarstvo finansija je i tokom 2023. godine preduzimalo aktivnosti na daljem unapređenju unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Naime, u četvrtom kvartalu 2022. godine, u saradnji sa ekspertima angažovanim na IPA projektu "Unaprjeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru", sprovedena je analiza upravljačke odgovornosti u Ministarstvu javne uprave i identifikovani su izazovi i date preporuke za unaprijeđenje. Iako je Akcionim planom bila planirana analiza kod najmanje dva budžetska korisnika, tokom implementacije zaključeno je da se identifikovani izazovi odnose na sve budžetske korisnike i date su preporuke za unaprijeđenje.

Jedna od ključnih aktivnosti koja je realizovana jeste horizontalna pilot revizija delegiranja ovlašćenja i revizija upravljanja učinkom unutar ministarstava. Tokom četvrtog kvartala 2022. godine, u saradnji sa ekspertima angažovanim na IPA projektu "Unaprjeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru", sprovedena je pilot revizija delegiranja ovlašćenja i revizija upravljanja učinkom unutar tri ministarstva: Ministarstva finansija, Ministarstva kapitalnih investicija i Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma. Ova revizija, koja je obuhvatila analizu upravljačke odgovornosti

s naglaskom na elemente revizije učinka, imala je za cilj sagledavanje efikasnosti i transparentnosti procesa unutar navedenih ministarstava. Revizorski timovi nisu bili ograničeni samo na zaposlene u ovim ministarstvima; štaviše, uključeni su revizori iz drugih ministarstava kako bi se podstakla razmjena znanja i iskustava.

Vrijednost indikatora koji mjeri % ministarstava koja delegiraju ovlašćenja za finansijsko upravljanje i unutrašnje kontrole biće poznat usvajanjem Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. godinu. Vrijednost ovog indikatora za 2022. godinu je bio 28%.

U cilju analize trenutnog stanja uspostavljanja i razvoja upravljačke odgovornosti u javnom sektoru Crne Gore, odnosno delegiranja ovlašćenja rukovodiocima organizacionih jedinica za upravljanje i ostvarivanje ciljeva iz njihove nadležnosti, Ministarstvo finansija je početkom 2023. godine sprovedo analizu prenošenja određenih poslova i zadataka u ministarstvima. Na osnovu dobijenih odgovora se može zaključiti da se ovlašćenja za odobravanje plaćanja najčešće prenose na sekretara ministarstva ili državnog sekretara. Međutim, plaćanja se vrše tek nakon dobijene saglasnosti od strane rukovodioca organizacione jedinice da je usluga obavljena ili da je roba ili oprema isporučena. Pojedina ovlašćenja (npr. za planiranje budžeta, planiranje javnih nabavki i odobravanje službenih putovanja) data su u internim pravilima i procedurama.

U cilju podizanja svijesti o značaju implementacije koncepta upravljačke odgovornosti u državnoj upravi Ministarstvo finansija je krajem novembra 2023. godine organizovalo Konferenciju o upravljačkoj odgovornosti. Cilj konferencije bio je promocija upravljačke odgovornosti i delegiranja ovlašćenja, kao i da se predstave iskustva Ministarstva finansija Holandije. Na Konferenciji su prisustvovali predstavnici Ministarstva finansija Holandije i relevantni predstavnici institucija državne uprave.

S obzirom na značaj izvještavanja za praćenje ostvarenih rezultata i uspješno upravljanje, jer daje informacije o ciljevima, odlukama i strategijama koje rukovodioci sprovode, Ministarstvo finansija je pripremlilo Metodologiju za interno izvještavanje (u skladu sa upravljačkom odgovornošću i izveštavanjem o učinku) koja je objavljena na sajtu ministarstva. Svrha Metodologije je pružanje podrške subjektima da na odgovarajući način definišu zahtjeve za informacijama koje su im potrebne za efikasno upravljanje.

Krajem 2023. godine sprovedeno je sagledavanje kvaliteta uspostavljenog sistema za razmjenu informacija u dva ministarstva i o tome su pripremljeni izvještaji početkom 2024.godine. Izvještaji sadrže nalaze i preporuke za unaprijeđenje ovog sistema.

Jedna od aktivnosti obuhvata obuke rukovodilaca i zaposlenih o upravljačkoj odgovornosti, delegiranju ovlašćenja i internom izvještavanju. Prema planu, planirano je održavanje dvije obuke - jedne na centralnom nivou i druge na lokalnom nivou, uz saradnju sa Upravom za ljudske resurse. Nažalost, iako je planirano održavanje obuke i na centralnom i na lokalnom nivou, obuka za predstavnike lokalnih institucija je jedina realizovana. Razlog tome leži u nedostatku dovoljnog broja prijavljenih za obuku na centralnom nivou, što je rezultiralo

otkazivanjem iste. Stoga, u izvještajnom periodu možemo zaključiti da je ova aktivnost djelimično realizovana.

U izvještajnom periodu, realizovan je četvrti krug lokalizovanog Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 25 kandidata koji uključuje i zaposlene u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države odnosno jedinica lokalne samouprave, u skladu sa Pravilnikom o programu obuke i načinu polaganja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 071/19). Tokom 2023. godine održana su predavanja i teorijska provjera znanja za sva četiri predmeta u okviru Programa obuke.

U izvještajnom periodu, u okviru programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru koje Ministarstvo finansija sprovodi u saradnji sa Upravom za ljudske resurse, ukupno su održane 24 obuke (za četiri grupe) za unutrašnje revizore raspoređene u jedinicama za unutrašnju reviziju na centralnom i lokalnom nivou. Obukama su prisustvovali i unutrašnji revizori raspoređeni u privrednim društvima sa većinskim vlasništvom države odnosno jedinica lokalne samouprave.

U okviru IPA projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru" pružena je podrška zaposlenima u CHU za praćenje i unapređenje upravljanja i unutrašnje kontrole u javnom sektoru, kroz razvoj dodatnih metodoloških alata za praćenje. Takođe, organizovana je studijska posjeta nadležnim institucijama u Kraljevini Španiji u cilju upoznavanja zaposlenih u CHU sa primjerima dobre prakse zemlje domaćina. Takođe, zaposleni u CHU kontinuirano prisustvuju radionicama i sastancima koje organizuje PEMPAL.

U cilju daljeg razvoja metodoloških smjernica za eksternu ocjenu kvaliteta kroz uzajamnu ocjenu, tokom 2022. godine, u okviru gorenavedenog projekta pripremljene su Smjernice za sprovođenje uzajamne ocjene kvaliteta rada unutrašnje revizije sa detaljnim uputstvima i koracima navedene aktivnosti, čime se ova aktivnost može smatrati realizovanom. U novembru 2022. godine, održana je radionica za oko 50 unutrašnjih revizora za sprovođenje uzajamne eksterne ocjene kvaliteta, na kojoj su smjernice prezentovane revizorima iz javnog sektora Crne Gore, a povratne informacije su iskorišćene za preliminarno planiranje sprovođenja uzajamne ocjene u praksi.



Aktivnosti vezane za jačanje kapaciteta funkcije unutrašnje revizije kod budžetskih korisnika, između ostalog za sprovođenje revizije učinka, revizije upravljanja rizicima, IT revizija i sprovođenje uzajamne ocjene kvaliteta djelimično su realizovane implementacijom programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru koje Ministarstvo finansija sprovodi u saradnji sa Upravom za ljudske resurse. Tokom 2022. i 2023. godine ukupno su organizovane i održane 44 obuke (za četiri grupe) za unutrašnje revizore. Tokom 2023. godine, održane su 24 obuke (za četiri grupe) za unutrašnje revizora na sledeće teme: „Angažman uvjeravanja sa posebnim akcentom na kvalitet revizorskih dokaza“, „Izvještavanje o rezultatima obavljenog angažmana u odnosu na plan rada unutrašnje revizije“, „Konsalting angažmani unutrašnje revizije i IIA globalni okvir kompetencija unutrašnje revizije“, „Upravljanje funkcijom unutrašnje revizije i uloga unutrašnjeg revizora u upravljanju rizicima“, "Revizija upravljačke odgovornosti i meke vještine unutrašnje revizije" i "IT kontrole i revizija

informativnih sistema". Ova aktivnosti djelimično je realizovana i realizacijom aktivnosti pod rednim brojem 4.1.1.2 i 4.1.3.2.

Aktivnosti vezane za dalji razvoj „soft skills“ za rukovodioce i zaposlene u jedinicama unutrašnje revizije realizovane su u prethodnom periodu. U septembru 2022. godine, uz pomoć eksperata SIGMA-e, održana je dvodnevna radionica na temu „Meke vještine unutrašnje revizije“. Obuka je održana za 35 unutrašnjih revizora raspoređenih kod korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou.

Jedan od ključnih indikatora kojim se mjeri % preporuka unutrašnje revizije koje se odnose na unaprijeđenje unutrašnjih kontrola i ostvarivanje vrijednosti za novac biće isto poznat usvajanjem Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. godinu. Bitno je napomenuti da vrijednost ovog indikatora za 2022. godinu je 32,45%.

U sklopu analize napretka u implementaciji Unutrašnje finansijske kontrola u javnom sektoru (PIFC) ističemo izazove i prepreke koji su se pojavili tokom izvještajnog perioda. Jedan od ključnih izazova jeste nerazumijevanje rukovodilaca o značaju uspostavljanja jasnih linija odgovornosti i delegiranja ovlaštenja radi za dobrog upravljanja i uspješnog ostvarivanja ciljeva.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
% ministarstava koja delegiraju ovlaštenja za finansijsko upravljanje i unutrašnje kontrole	8,3%	10%	28% (2022)		80%
% preporuka unutrašnje revizije koje se odnose na unaprijeđenje unutrašnjih kontrola i ostvarivanje vrijednosti za novac	28,60%	32%	32,45%. (2022)		40%

## 4.2 Eksterna revizija

Državna revizorska institucija (DRI) je u izvještajnom periodu ostvarila pozitivne rezultate na planu unaprjeđenja okvira strateškog planiranja i godišnjeg planiranja revizije, kao i na unaprjeđenju procesa praćenja implementacije revizorskih preporuka.

U cilju unaprjeđenja okvira strateškog planiranja, Državna revizorska institucija je u izvještajnom periodu posvetila pažnju implementaciji aktivnosti iz Strateškog plana razvoja DRI za period 2018-2022. godine i drugih važećih strateških dokumenata iz oblasti komunikacije i upravljanja ljudskim resursima.

Analizirajući ostvarenje strateških ciljeva iz Strateškog plana razvoja DRI za period 2018 – 2022. godine, nalaze i preporuke iz Izvještaja INTOSAI Inicijative za razvoj (IDI) o ocjeni učinka DRI i Izvještaja SIGMA-e o sprovedenoj anketi među subjektima revizije i ključnim eksternim

zainteresovanim stranama, Državna revizorska institucija je u martu 2023. godine donijela Strateški plan razvoja DRI za period 2023 – 2027. godine sa Operativnom planom za sprovođenje Strateškog plana razvoja DRI za 2023. godinu. Sprovođenjem aktivnosti iz Operativnog plana za sprovođenje Strateškog plana razvoja DRI za period 2023. godine, Državna revizorska institucija je unaprijedila proces strateškog planiranja finansijskih revizija i revizija pravilnosti na osnovu ocjene rizika i s tim u vezi, Institucija je u aprilu 2023. godine usvojila Srednjoročni plan finansijskih revizija i revizija pravilnosti u DRI za period 2023-2027. godine.


Državna revizorska institucija je u izvještajnom periodu uložila dodatne napore u daljem razvoju revizije uspjeha kroz sprovođenje većeg broja paralelnih revizija uspjeha iz oblasti ciljeva održivog razvoja i kroz profesionalno usavršavanje revizorskog kadra u okviru Međunarodnog Programa obuke za reviziju uspjeha u organizaciji Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske. Velika pažnja je poklonjena razvoju i sprovođenju revizija, koje se tiču implementacije ciljeva održivog razvoja u oblasti zaštite životne sredine kroz aktivno učešće Institucije u EUROSAI Radnoj grupi za reviziju životne sredine. Imajući u vidu značaj ove oblasti, u toku je izrada nacrtu Smjernica za reviziju zaštite životne sredine.

Za potrebe uspostavljanja odgovarajućeg sistema za upravljanje postupkom revizije (AMS), Državna revizorska institucija je izvršila analizu stanja za potrebe izrade projektnog zadatka i pripremila tehničku specifikaciju za AMS softver.

Državna revizorska institucija primjenjuje usvojene Smjernice za izradu, praćenje i kontrolu realizacije preporuka kroz objavljivanje izvještaja o realizaciji preporuka iz pojedinačnih revizija. Takođe se praćenje redovno vrši kroz ocjenu realizacije preporuka iz revizije Prijedloga zakona o završnom računu budžeta države i kontrolne revizije.

U narednom periodu, fokus Državne revizorske institucije će biti na: sprovođenju revizija oblasti od najvećeg rizika; proaktivnoj saradnji sa zainteresovanim stranama u procesu revizije; uspostavljanju efektivnog sistema praćenja implementacije revizorskih preporuka u saradnji sa Skupštinom; jačanju komunikacionih vještina i povećanju vidljivosti i razumijevanja nalaza revizije, kao i na nadogradnji revizorskih kapaciteta u smislu usavršavanja njihovih vještina i kompetencija.

Ključni izazovi za sprovođenje aktivnosti su vezani za nedovoljne prostorne kapacitete za prijem dodatnog broja zaposlenih i mogući nedostatak sredstava eksterne podrške za realizaciju strateških prioriteta.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Izrađen Strateški plan 2023 – 2027. Sa Akcionim planom za 2023. Godinu. Povećan stepen implementacije Strateškog plana razvoja DRI		Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) privremeno zatvoreni

### 4.3 Koordinacija borbe protiv prevara (AFCOS)

U skladu sa zahtjevima pravne tekovine Evropske unije (Pregovaračko poglavlje 32 – Finansijska kontrola), kao i Evropske Komisije, u svakoj državi koja je korisnica sredstava Evropske unije neophodno je uspostaviti adekvatan sistem funkcionisanja finansijskog upravljanja i kontrole, odnosno AFCOS sistem (sistem za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima). Cilj uspostavljenog AFCOS sistema je zaštita finansijskih interesa Evropske unije. U cilju postizanja pune operativnosti kao i daljeg unaprijeđivanja cjelokupnog AFCOS sistema i obezbjeđivanja zaštite EU finansijskih interesa, u kontinuitetu se realizuju predviđene aktivnosti koje se implementiraju planiranom dinamikom.

U cilju poboljšanja efikasnosti sistema AFCOS, ključno je uspostaviti pravni osnov i unaprijeđenje koordinacije. Aktivnosti usmjerene na ove ciljeve već su realizovane ali istotako je predviđeno dalje usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa tzv. PIF direktivom-Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskog parlamenta i Savjeta, od 05. jula 2017. o suzbijanju prevara počinjenih protiv finansijskih interesa Unije krivičnopravnim sredstvima. U tom kontekstu, Ministarstvo finansija/AFCOS kancelarija će preduzeti niz aktivnosti sa Ministarstvom pravde kako bi se izvršila analiza usklađenosti odgovarajućih zakona, podzakonskih akata i drugih primjenjivih odredbi sa tzv. PIF Direktivom. Na osnovu rezultata analize utvrdiće se potreba za unaprjeđenjem normativnog okvira u svrhu usklađivanja Krivičnog zakonika Crne Gore sa PIF Direktivom, odnosno, biće usvojene izmjene postojećih propisa ili donošenje novih propisa. U okviru implementiranih aktivnosti, ostvaren je značajan napredak kroz usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, objavljenog u "Službenom listu Crne Gore", broj 27/23, dana 8. marta 2023. godine. Ove izmjene su ključne za unapređenje zaštite finansijskih interesa Evropske Unije, uvođenjem koncepta zaštite finansijskih interesa, definisanjem uloge i značaja AFCOS kancelarije, te razjašnjavanjem funkcije OLAF kancelarije. U članu 76 a navedeno je da „Crna Gora kao korisnica sredstava Evropske unije osigurava samostalno upravljanje IPA sredstvima i zaštitu njenih finansijskih interesa uspostavljanjem sistema za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS) koji vrši koordinaciju zakonodavnih, administrativnih i operativnih aktivnosti i neposredno saraduje sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF). Dodatno, u članu 76a navodi se da „Prikupljanje podataka o nepravilnostima i potencijalnim slučajevima prevara nastalih upravljanjem IPA sredstvima, kao i njihovo prijavljivanje Evropskoj kancelariji za borbu protiv prevara (OLAF), vrši organizaciona jedinica Ministarstva finansija“. Sve to pruža mogućnost za bolji tretman zaštite finansijskih interesa EU, gdje se EU sredstva štite na način kao da je riječ o nacionalnim budžetskim sredstvima. Na ovaj način stvoreni su osnovni preduslovi za usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa evropskim u dijelu koji se tiče tretmana finansijskih sredstava EU fondova.

Takođe, Usvojena je Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreže) – („Sl. list CG“, broj 24/23, od 3.marta 2023. godine). U cilju dodatnog poboljšanja sistema za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije, pravovremene reakcije i donošenja korektivnih mjera, predložena je izmjena i dopuna odluke, kao i uvođenje naknade, radi efikasnijeg rada AFCOS mreže.



Protokol o saradnji između Ministarstva finansija i Ministarstva unutrašnjih poslova je potpisan u februaru 2023.godine, čime su jasnije definisane uloge navedenih aktera u sistemu AFCOS mreže u oblasti zaštite finansijskih interesa Evropske unije. Očekuje se da će uskoro biti potpisan i Protokol o saradnji sa Vrhovnim državnim tužilaštvom.

Usvojena je Uredba o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA). („Sl. list CG“, broj 77/23, od 28.jula 2023 god.) Ovom Uredbom definisane su obaveze i odgovornosti svih aktera u IPA sistemu, pa i u pogledu utvrđivanja i prijavljivanja nepravilnosti i prevara.

Aktivnost „Razviti procedure za prevenciju, analizu rizika, otkrivanje, izvještavanje, koordinaciju i saradnju“, je djelimično realizovana. Naime, AFCOS kancelarija je u okviru TAIEX-a organizovala u septembru 2023. godine radionicu na temu upravljanja rizicima od nepravilnosti i prevara, gdje su hrvatski eksperti prezentovali Metodologiju koju je izradila Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF), radi izrade systemske analize rizika u oblasti sprječavanja prevara i upravljanje nepravilnostima. Systemsku analizu rizika u oblasti sprječavanja od prevara i upravljanje nepravilnostima je neophodno izraditi u narednom vremenskom periodu, u okviru cjelokupnog AFCOS sistema, a koja će predstavljati bazu za izradu naredne Strategije. Nakon obuka u sklopu TAIEX radionice i Twinning prijekta, gdje je obučeno više od 50 službenika na teme IMS aplikacije, prevencije, analize rizika, otkrivanja, izvještavanja, koordinacije i saradnje prilikom upravljanja nepravilnosti, može se reći da je procentualno smanjen broj prijava nepravilnosti vraćenih agencijama za implementaciju na reviziju i ispravku, ali da ima još prostora za napredak u ovoj oblasti. Tokom izvještajnog perioda održana su 3 redovna koordinaciona sastanka sa AFCOS savjetodavnim tijelom dok se nastavak redovnih koordinacionih sastanaka u narednom periodu se očekuje sa svim IPA tijelima (2026).


Unaprijeđenje rada organa AFCOS mreže efikasnosti AFCOS mreže u oblasti upravljanja nepravilnostima planira se kroz dve ključne aktivnosti: prvo, razvoj i usvajanje Komunikacione strategije i procedura za unapređenje komunikacije između AFCOS organa i šire javnosti; i drugo, implementacija sistema za upravljanje slučajevima nepravilnosti i prevare vezanih za IPA fondove. U okviru predstojećeg Twinning light projekta AFCOS kancelarije pod nazivom "Dalje unapređenje funkcionalnosti crnogorskog AFCOS sistema radi efikasnije zaštite finansijskih interesa EU", koji je odobren sa budžetom od 250.000€, jedan od zacrtanih ciljeva je kreiranje Komunikacione strategije. Iako razvoj ove strategije još uvek nije započet, otvoren je poziv za ponude za navedeni projekat, a početak njegove implementacije očekuje se u septembru 2024. godine. Fokus je stavljen na postizanje rezultata koji će doprineti efikasnijem upravljanju i transparentnosti u kontekstu zaštite finansijskih interesa EU.

U septembru 2023. godine je uspješno realizovan Twinning light projekat: "Jačanje kapaciteta institucija AFCOS sistema u oblasti upravljanja nepravilnostima", koji su zajednički implementirale Nacionalna agencija za transparentnost iz Republike Grčke, i Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS kancelarija), u iznosu od 100.000 €. U okviru ovog 8-mjesečnog projekta pored komponente evaluacije Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2019 – 2022. godine, druge dvije komponente odnosile su se na jačanje administrativnih kapaciteta

cjelokupnog AFCOS sistema, dakle predstavnika Strukture za prijavljivanje nepravilnosti, odnosno IPA strukture i predstavnika institucija zaduženih za borbu protiv prevara, korupcije i nekih drugih oblika nezakonitih aktivnosti u sistemu (AFCOS mreža), kroz održavanje obuka/seminara za njihove službenike.

Kada je riječ o ove dvije komponente projekta, mora se napomenuti da je tokom 8 mjesječnog trajanja projekta, održano 9 seminara, na sljedeće teme: konflikt interesa, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti, tzv. crvene zastavice-indikatori, pravila javnih nabavki, saradnja sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara, Kancelarijom evropskog javnog tužioca, kao i na temu prijavljivanja nepravilnosti i prevara putem softvera Evropske komisije - Irregularity management system. Dodatno, razmijenjena su iskustva u vezi sa uobičajenim nepravilnostima koje se javljaju tokom implementacije projekata, budući da je za uspješnu i pravilnu implementaciju projekata koju finansira Evropska unija neophodno posjedovanje jakih administrativnih kapaciteta i temeljno poznavanje odgovarajućih pravila i procedura. Ovim obukama je prisustvovalo više od 120 službenika iz čitave IPA strukture pa se može reći da je znatno povećan broj službenika koji su obučeni za upravljanje (prevenciju, prepoznavanje, izvještavanje) nepravilnostima, kao i drugim važnim temama u oblasti zaštite finansijskih interesa EU.

Projekt fiche-om gore navedenog Twinning light projekta AFCOS kancelarije: “Dalje unaprjeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU“, je takođe predviđena izrada nacрта Strategije za borbu protiv prevara i upravljanja nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2024-2027. i pratećeg Akcionog plana. Ova aktivnost još uvijek nije u potpunosti realizovana. Izrada i usvajanje Strategije je predviđena Twinning light projektom koji počinje, kao što je već pomenuto, u septembru 2024. godine, nakon evaluacije dostavljenih ponuda. Takođe, napominjemo da će, u skladu sa dogovorom sa Generalnim sekretarijatom Vlade, Strategija biti za period 2025-2028.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti		Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) privremeno zatvoreni

#### 4.4 Poboljšanje efikasnosti Revizorskog tijela

Programom reformi upravljanja javnim finansijama, u okviru strateškog cilja 4 – Finansijska kontrola, definisani su ciljevi koji će doprinijeti poboljšanju efikasnosti Revizorskog tijela kroz realizaciju 2 aktivnosti:

- Usklađivanje Zakona o reviziji sredstava iz fondova EU i podzakonskih akata sa standardima revizije i budućim zahtjevima EU; i

- Obuka revizora o zatvaranju Instrumenta pretpristupne podrške - IPA II programa i novinama u vezi sa programskim periodom IPA III.

Implementacija predviđenih aktivnosti predstavlja važan korak ka unaprijeđenju zakonodavnog okvira u oblasti revizije sredstava iz fondova EU. Jačanje funkcije Revizorskog tijela i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa EU standardima ključni su za napredak ka članstvu u EU. Tokom perioda 2022-2025, IPA II i IPA III će se sprovoditi paralelno i Revizorsko tijelo će sprovoditi revizije oba programska perioda, kao i revizorske aktivnosti u vezi sa zatvaranjem IPA II programa. U tom smislu potrebno je jačanje revizorskih kapaciteta, dalja obuka revizora i razvoj revizorskih procedura.

Tokom 2021. godine Revizorsko tijelo je pripremio projektni predlog Twinning light projekta "Unapređenje zakonodavnog okvira i jačanje administrativnih kapaciteta Revizorskog tijela Crne Gore". U skladu s postavljenim ciljevima, 08. decembra 2022.godine potpisan je ugovor sa partnerom iz države članice, Agencijom za reviziju sistema sprovođenja programa Evropske unije. Cilj projekta je dalji razvoj kapaciteta Revizorskog tijela za primjenu usklađenih propisa i procedura u vezi sa IAS (International Accounting Standards) standardima i IPA/ESIF (European Structural and Investments Funds) fondovima sa zakonodavstvom EU i najboljom EU praksom. Ukupna vrijednost ugovora iznosila je 199.999,95 EUR, uz planiranu implementaciju u trajanju od 8 mjeseci. Projekat je započeo sa svojim aktivnostima 16. januara 2023. godine. Tokom implementacije, angažovan je tim eksperata iz Hrvatske, uz podršku stručnjaka iz Švedske, Mađarske i Irske.

Realizacija projekta odvijala se kroz 2 komponente, koje su u skladu sa aktivnostima definisanim Programom reforme upravljanja javnim finansijama, i to:

- Komponenta I – Unapređenje zakonodavnog okvira, i
- Komponenta II - Jačanje kapaciteta i povećanje efikasnosti sprovođenja revizija.

U okviru komponente I postignuti su sledeći rezultati:

- Izvršena je detaljna analiza relevantnog zakonodavstva kojim se uređuje revizija EU fondova u Crnoj Gori;
- Gap izvještaj sa preporukama za izmjene i dopune Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova sa identifikovanim pripremljenim podzakonskim aktima
- Završen je tekst Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova. Shodno proceduri, Predlog Zakona je dostavljen predlagaču radi dostavljanja nadležnim organima za dobijanje mišljenja i upućivanja Predloga Zakona Vladi Crne Gore na razmatranje i odlučivanje.
- Podzakonski akti Revizorskog tijela su identifikovani i pripremljeni i isti će biti dalje procesuirani, nakon donosenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova od strane Skupštine Crne Gore.

U okviru komponente II tokom izveštajnog perioda postignuti su sljedeći rezultati:


- Izvršena je analiza relevantnog zakonodavstva Evropske unije, smjernica i zahtjeva u vezi sa zatvaranjem programskog perioda 2014-2020 (IPA II) i izrada odgovarajućih procedura, kontrolnih lista i radnih dokumenata za obavljanje revizorskih aktivnosti u vezi sa zatvaranjem IPA II programa;

- Izmijenjen je priručnik za reviziju u skladu sa zahtjevima za reviziju sredstava IPA III/ESI fondova i predstavljen zaposlenima Revizorskog tijela;
- Izvršena analiza potreba za obukama zaposlenih Revizorskog tijela;
- Razvijen program obuke (uključujući plan i program) za Revizorsko tijelo i pripremljeni materijali obuke za seminare i radionice;
- 15 revizora je obučeno za revizorske aktivnosti u vezi sa zatvranjem IPA II i/ili za reviziju IPA III/ESIF;
- Sprovedena praktična obuka kroz dvije studijske posjete zaposlenih Revizorskog tela u državi članici EU (5 radnih dana, 7 učesnika po studijskoj posjeti) sa fokusom na specifična pitanja zasnovana na potrebama institucije (Mađarska I Švedska);
- Organizovana i sprovedena praksa za 3 revizora u Revizorskim tijelima zemalja članica, Švedska I Hrvatska.

Uprkos ograničenom vremenskom periodu implementacije, ovaj projekt je ostvario značajan napredak, ističući se ne samo kroz predviđene aktivnosti, već i kroz intenziviranje saradnje između zemalja članica i IPA zemalja. Ovo je evidentirano kroz održavanje mini-homolog sastanka u Podgorici dana 12. maja 2023. godine. Ovaj događaj predstavlja prvi put da je jedna IPA zemlja bila domaćin homolog sastanka, koji je inače redovno organizovan na godišnjem nivou u jednoj od zemalja članica. Učesnici su obuhvatali predstavnike IPA zemalja, kao i stručnjake iz članica kao što su Hrvatska, Mađarska, Srbija i Irska. Projekat je uspješno okončan i zvanično je zaključen 15. septembra 2023. godine.

U narednom periodu, se planiraju obuke revizora sa posebnim akcentom na obuke koje se odnose na zatvaranje IPARD II programa, obuke u vezi sa revizijama bezbjednosti informacionih sistema, kao i obuke u vezi sa novinama u IPARD III programu.

Prilikom realizacije aktivnosti u 2023.godini nije bilo prepreka, vec je sve realizovano u skladu sa planom.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Završene su izmjene i dopune Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova za podnošenje Skupštini; Podzakonski akti Revizorskog tijela isu identifikovani i pripremljeni za dalje usvajanje		Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) privremeno zatvoreni

#### 4.5 Operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije

U kontekstu realizacije operativnog cilja Uspostavljanje zakonodavnog okvira unutar segmenta posvećenog Operacionalizaciji funkcije budžetske inspekcije, predviđena je realizacija aktivnosti „Izraditi regulatorni i metodološki okvir“. Bitno je naglasiti da Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. jula 2022. godine razmotrila prijedlog Pravilnika o Unutrašnjoj organizaciji

i sistematizaciji Ministarstva finansija<sup>4</sup>, koji je dostavilo Ministarstvo finansija i s tim u vezi Vlada je donijela zaključak utvrđivanja Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Navedenim aktom ukinut je Direktorat za budžetsku inspekciju i suzbijanje nepravilnosti i prevara, a osnovano je Odjeljenje za budžetsku inspekciju. U skladu sa navedenim okolnostima, ukinute su i nadležnosti članova Radne grupe za rad na Strategiji za razvoj budžetske inspekcije.

Prijedlozi izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, posebno oni koji se odnose na budžetsku inspekciju i njen rad, su pripremljeni i biće integrisani prilikom izmjena ovog zakona, koji je planiran u 2024. godini.

Krajem 2023. godine, došlo se do zaključka da izrada Strategije razvoja budžetske inspekcije i Metodologije rada budžetske inspekcije nije neophodna. Ova odluka je rezultat analize i prepoznavanja da su ključni aspekti razvoja budžetske inspekcije već adekvatno obuhvaćeni kroz postojeće strateške okvire, uključujući Strategiju reforme javne uprave i Program reforme upravljanja javnim finansijama. Ova odluka odražava težnju za efikasnošću i koherentnošću u strategijskom planiranju, usklađujući nacionalne inicijative sa preporukama međunarodnih tela, kao što su SIGMA i Evropska komisija. Te preporuke naglašavaju značaj grupisanja srodnih strategijskih inicijativa u opsežnije dokumente, s ciljem optimizacije resursa i pojačanja sinergijskih efekata između različitih segmenata javne uprave. Kroz integraciju specifičnih ciljeva razvoja budžetske inspekcije u šire strateške okvire, Crna Gora demonstrira svoju posvećenost unapređenju efikasnosti i transparentnosti javnog sektora, kao i svoju otvorenost prema implementaciji najboljih praksi i preporuka međunarodnih partnera. U toku 2024. godine radiće se na nacrtu posebnog Zakona o budžetskoj inspekciji.

U julu 2022, Vlada Crne Gore je imenovala glavnog budžetskog inspektora na mandat od pet godina, a tokom 2023. godine sproveden je proces zapošljavanja dva budžetska inspektora, koji je trajao od maja do oktobra. Proces je bio otežan zbog složenih procedura oglašavanja i selekcije, što je dovelo do smanjenog interesovanja potencijalnih kandidata, posebno onih izvan državnog sektora. Primijećeni su i izazovi u privlačenju kandidata unutar državnog sistema, uglavnom zbog zahtjeva za ponovnim prolaskom kroz selekcijski proces nakon pet godina. Uprkos ovim teškoćama, nastavlja se rad na optimizaciji i poboljšanju procedura zapošljavanja, sa ciljem povećanja efikasnosti i privlačnosti procesa za kandidate. Takođe, tokom 2023. godine, uspješno su sprovedene dvije studijske posjete Ministarstvu finansija Republike Srbije i Ministarstvu finansija Republike Hrvatske, s fokusom na upoznavanje s praksom budžetske inspekcije u regionalnom kontekstu. Ove posjete su omogućile razmjenu vrijednih iskustava i informacija, te uspostavljanje osnova za dalju saradnju i razvoj stručnih kapaciteta, posebno u području transfera znanja (know-how) i moguće ekspertske podrške. U narednom periodu, planira se nastavak ovakvih studijskih posjeta, uz istovremeno osmišljavanje prilagođenih obuka za budžetske inspektore, koje će biti vođene od strane domaćih i stranih stručnjaka iz relevantnih oblasti i legislativnih okvira primjenjivih na rad budžetskih inspektora. U tu svrhu, planira se organizacija i implementacija in-house treninga u

---

4 <https://www.gov.me/dokumenta/ae1aabdb-8405-4312-8af3-012bdd982faf>

saradnji s kolegama iz Državnog budžeta i Državnog trezora, kako bi se osiguralo kontinuirano unaprijeđenje stručnih kompetencija i efikasnija primjena propisanih procedura.

Tokom izvjestajnog perioda, ostvaren je djelimičan napredak u vezi sa aktivnošćom "Uspostavljanje, razvoj i održavanje IT sistema za otkrivanje i prijavljivanje nepravilnosti u javnom sektoru, i obuka za isti" koja ima za cilj da doprinosi transparentnosti i efikasnosti u javnom sektoru putem uspostavljanja i razvoja inovativnih IT sistema. Bitno je naglasiti da je pokrenuta inicijativa za inspeksijski nadzor koje se direktno podnose Ministarstvu finansija. Kako bi se dodatno unaprijedio nadzor i povećala operativna efikasnost, preporučuje se da se budžetski inspektori integrišu sa SAP-om Ministarstva finansija i BMIS-om, koji je trenutno u fazi razvoja. Osim toga, predlaže se da inspektori prođu specijalizovanu kratkotrajnu obuku za korišćenje ovih sistema, sa posebnim fokusom na funkcionalnosti koje su im dostupne u read-only modu. Ovakav pristup osigurava da su inspektori opremljeni potrebnim znanjem i alatima za efektivno obavljanje svojih dužnosti, doprinoseći time većoj odgovornosti i efikasnosti u javnom sektoru.

NAZIV INDIKATORA	POČETNA VRIJEDNOST 2021	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2023	STVARNA VRIJEDNOST 2023	TREND	CILJANA VRIJEDNOST ZA 2026.
Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Kadrovski i organizaciono osnažen		Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) privremeno zatvoreni

## IV BUDŽET

### **EU PODRŠKA REFORMI JAVNE UPRAVE – IPA III (SEKTORSKA BUDŽETSKA PODRŠKA)**

Značajna podrška PFM RP osigurana je od strane EU kroz finansijsku perspektivu IPA III, konkretno kroz program Sektorske budžetske podrške (SBP) u iznosu od 16.646 miliona €. Od ukupnog iznosa € 13.1 miliona je direktno usmjereno kao finansijska podrška budžetu Crne Gore, dok je €3.5 miliona namijenjeno kao komplementarna podrška, implementirana kroz tri projekta usmjerena na reformu javne uprave i reformu upravljanja javnim finansijama. SBP funkcioniše kao mehanizam pomoći zasnovan na rezultatima, što znači da se sredstva isplaćuju direktno u nacionalni budžet putem jedne fiksne i dvije varijabilne tranši koje su uslovljene ispunjenošću definisanih indikatora. Iznos od 3.5 miliona € za prvu, fiksnu tranšu SBP uplaćen je u nacionalni budžet početkom 2024. godine, a isplata prve varijabilne tranše očekuje se 2025. godine, nakon upućivanja zahtjeva za isplatu tranše.

## V PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD

- Intenzivirati normativne aktivnosti o zakonskim rješenjima u oblasti poboljšanja fiskalne transparentnosti, upravljanja javnim sredstvima i budžetskog planiranja.
- Intenzivirati aktivnosti u vezi sa upravljanjem javnim prihodima i rashodima kroz razvoj novih i unapređenje postojećih mehanizama kontrole, uz maksimiziranje korišćenja raspoloživih sredstava iz fondova EU, posebno kroz Plan rasta za Zapadni Balkan.
- Nastaviti aktivnosti u pravcu proaktivnog objavljivanja finansijskih informacija, uključujući redovno objavljivanje budžetskih izveštaja i fiskalnih analiza, u cilju daljeg povećanja transparentnosti i odgovornosti javnog sektora.
- Unaprijediti rad koordinacionih timova za praćenje sprovođenja Programa po ključnim ciljevima
- Osigurati obuke i razvoj kapaciteta službenika zaduženih za upravljanje javnim finansijama, kako bi se povećala njihova stručnost i sposobnost za sprovođenje reformi.
- Unaprijediti saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama iskoristiti raspoložive tehničke i finansijske podrške za sprovođenje reformi.
- Osigurati veću transparentnost i odgovornost u upravljanju javnim finansijama.
- Na osnovu dinamike realizacije i relevantnosti, razmotriti i po potrebi revidirati planirane aktivnosti u okviru Programa i Akcionog plana

## VI TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE



STRATEŠKI CILJ I									
OJAČANI FISKALNI OKVIR I PLANIRANJE BUDŽETA									
PODSISTEM CILJ 1.1									
Makroekonomska analiza i fiskalna politika									
Indikator	Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost 2023	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.					
Razika između projektovanog i ostvarenog BDP-a	-2%	-2%	-2%	-2%					
Odstupanje između gornjih granica rashoda utvrđenih u SRBO-u i godišnjeg proračuna [Cilj: < 2% ]	-2%	-2%	0.2% BDP	-2%					
Odstupanje između planiranih budžetskih izdataka u SRBO/godišnjem planu i izvršenja budžeta za prošlu godinu	-2%	-2%	-3%	-2%					
Odstupanje između planiranih budžetskih prihoda u SRBO/godišnjem planu i stvarne naplate prošle godine	-2%	-2%	6%	-2%					
OPERATIVNI CILJ 1.1.1									
Formiranje Fiskalnog savjeta za jačanje nadzora nad sprovođenjem fiskalne politike i izgradnju njegovih kapaciteta									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.1.1.1 Komparativna analiza nezavisnih fiskalnih institucija data Dokumentom o opcijama		Fiskalni savjet uspostavljen i operativan	I Q, 2022	I Q, 2022	Komparativna analiza nezavisnih fiskalnih institucija data Dokumentom o opcijama odrađena u 2022 god		€ 20,000.00	Donacija	
1.1.1.2 Izrada zakonskih izmjena/novih zakona i podzakonskih akata u cilju formiranja Fiskalnog savjeta			II Q, 2022	II Q, 2023	16. 03. 2023 stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u kojem je definirano osnivanje Fiskalnog savjeta		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	
1.1.1.3 Izrada nacrt procedura/pravilnika za njegovo funkcionisanje fiskalnog savjeta			II Q, 2023	IV Q, 2023	Nije sprovedena aktivnost	IV Q, 2025	€ 150,000.00	Budžet CG, Donacija	
OPERATIVNI CILJ 1.1.2									
Poboljšanje identifikacije i praćenja fiskalnih rizika									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.1.2.1 Izrada metodologije o fiskalnim rizicima	Metodologija izrađena	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2022	Metodologija izrađena		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	
1.1.2.2 Priprema izvještaja o fiskalnim rizicima kao dijela Smjernice makroekonomske i fiskalne politike	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike dopunjene sa posebnim poglavljem koje se bavi fiskalnim rizicima	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike dopunjene sa posebnim poglavljem koje se bavi fiskalnim rizicima		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	
1.1.2.3 Periodično praćenje fiskalnih rizika		MINISTARSTVO FINANSIJA	2024	Kontin.			Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	
OPERATIVNI CILJ 1.1.3									
Jačanje kapaciteta Ministarstva finansija za poboljšano makroekonomsko predviđanje									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.1.3.1 Obuka osoblja DEP-a o makroekonomskom modelovanju, finansijskom programiranju i procjeni uticaja	Kontinuirano sprovođenje sprovedenih procjena uticaja strukturalnih reformi Kapaciteti unaprijeđeni	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontin.	Nije bilo angažmana novih kadrova. Nije realizovan projekat ekspertise podrške obuke zaposlenih. Modeliranje se sprovodi kontinuirano i primjenjuje se u strateškim i ostalim dokumentima koje donose Vlada i Ministarstvo finansija. Zaposleni su pohađali 2 online i on-spot obuka u vezi sa makroekonomijom i modeliranjem.		€ 40,000.00	Budžet CG, Donacija	Novom sistematizacijom iz decembra 2023 godine, osnivo se Direktorat za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije, u kojem su ponovo spojene dvije pomenute direkcije i kojem se pridružuje i Direkcija za fiskalne analize i projekcije prihoda budžeta.Organizacione izmjene i sajber napadi uticali su dodatno na funkcionalnost sajbnikskog makroekonometrijskog modela. Nedovoljan broj zaposlenih i nedostatak tehničkog znanja. Potreban nov projektni ciklus kako bi u potpunosti model bio operativan i funkcionalan.
PODSISTEM CILJ 1.2									
Srednjoročno planiranje budžeta									
Indikator	Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost 2023	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.					
Broj budžetskih korisnika prvog nivoa koji daju sveobuhvatne izjave za predlog srednjoročnog budžetskog okvira (SRBO)	0	50%	100%	90%					
Broj zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave obučanih za Srednjoročni budžetski okvir	0	30	0	60					
Broj strateških reformi pripremljenih u skladu sa novom metodologijom izrade strateških dokumenata povezanih sa programskim budžetom	0%	0%	0%	40%					
OPERATIVNI CILJ 1.2.1									
Izmjena zakonskog i regulatornog okvira koji odražava reformu budžeta									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.2.1.1 Nacrt podzakonskih akata za implementaciju ZBO-a (nakon usvajanja izmjena ZBO): institucionalne nadležnosti, proces koordinacije i sadržaj SRBO-a	Usvojene izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i relevantni podzakonski akti	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Usvojene izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koje detaljno definišu institucionalne nadležnosti, proces koordinacije i sadržaj Strateškog dokumenta o budžetu (SRBO).	I Q, 2025	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	Izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koje odavno razrađuje SRBO planirano je da bude doneseno u 2024. godini, na osnovu toga će se i donijeti propratni podzakonski akti
OPERATIVNI CILJ 1.2.2									
Uspostavljanje metodološkog okvira za srednjoročno planiranje budžeta za lokalne samouprave									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.2.2.1 Nacrt metodologije za procjenu fiskalnog uticaja inicijativa politika i raspoloživog fiskalnog prostora	Metodologija izrađena	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2022	Nacrt Metodologije je urađen, izrada i procjena fiskalnog uticaja novih politika je već u primjeni	IV Q, 2025	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	Nakon usvajanja izmjena Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, biće donesena i dodatno razrađena predmetna Metodologija
1.2.2.2 Razvoj procedura za identifikaciju, određivanje prioriteta, utvrđivanje troškova i odabir novih predloga javnih politika/kapitalnih projekata	Procedure izrađene	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2023	Priručnik za srednjoročni budžetski okvir donesen je u aprilu 2023. godine, istaklo je Inicijativni Cirkular za pripremu srednjoročnog budžetskog okvira za period 2023.-2025. godina, koji je nakon toga dostavljen budžetskim korisnicima na postupanje u skladu sa istim		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG, Donacija	
OPERATIVNI CILJ 1.2.3									
Izgradnja kapaciteta u pogledu srednjoročnog planiranja budžeta na nivou centralne i lokalne vlasti									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period

1.2.3.1 Sprovođenje obuka o srednjoročnom budžetskom okviru	Unaprijeđeni kapaciteti jedinica lokalne samouprave obučeni za Srednjoročni budžetski okvir	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontinuirano	Predstavnik jedinica lokalne samouprave iz Sjevernog, Srednjeg i Primorskog regiona su prošli 4 obuke.		€ 30,000.00	Budžet CG Donacija	U narednom periodu u kontinuitetu se unaprijeđuju kapaciteti jedinica lokalne samouprave obučeni za Srednjoročni budžetski okvir
<b>OPERATIVNI CILJ 1.2.4 Dalje jačanje veze između strateških planova i budžeta</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.2.4.1 Koordinacija sa kancelarijom za reformu javne uprave; uspostavljanje funkcije planiranja u svim većim potrošačkim jedinicama; procedure za utvrđivanje troškova strategije i institucionalne nadležnosti u vezi sa koordinacijom	Donešene standardne operative procedure za izradu programskog budžeta sa jasnom podjelom uloga u dijelu planiranja i upravljanja programskim budžetom i predlaganjem novih politika	MINISTARSTVO FINANSIJA MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE	2023	2023	Nacrt standardnih operativnih procedura je izrađen u decembru 2022. godine.	IV Q 2025	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Finalizacija i usvajanje istih očekuje se tokom 2024. godine, nakon usvajanja zakonskih predlozaka za implementaciju istih.
1.2.4.2 Povešavanje SRBO-a sa sistemom strateškog planiranja i srednjoročnim programom rada vlade	Obezbjedjena razmjena podataka između informacijskih sistema	MINISTARSTVO FINANSIJA MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE	2024	2025			Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	
1.2.4.3 Povešavanje strateških dokumenata sa programskim budžetom	Izmjena Metodologija za pripremu strateških dokumenata, koja će omogućiti jasnu vezu između budžeta i strateškog dokumenta, usvojena	MINISTARSTVO FINANSIJA MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE	2024	2025	Formiranje radnog tima sa ciljem pronalaska najefektivnijeg modela za povezivanje strateških dokumenata sa programskim budžetom je u toku.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Tokom 2024. godine planirano je potpisivanje tehničke podrške koji će pružiti podršku u povezivanju SRBO-a sa sistemom strateškog planiranja i srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore.
<b>PODSISTEM CILJ 1.3 Dalji razvoj programskog budžetiranja</b>									
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>					
Broj implementiranih rodno orijentisanih politika i ciljeva politike u programskom budžetu	0%	10%	26%	45%					
% jedinica lokalnih samouprava koje su implementirale informacijski sistem koji podržava programsko budžetiranje	0%	40%	0%	90%					
<b>OPERATIVNI CILJ 1.3.1 Pobožavanje strukture programa i informacija o učinku</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.3.1.1 Usklađivanje i unaprijeđivanje kvaliteta programske strukture potrošačkih jedinica	Rođni ciljevi i indikatori predstavljeni u budžetskom dokumentu	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontinuirano	BMS sistem je ažuriran za 2023. godinu na način da omogućava unos ciljeva i indikatora rodno orijentisanih politika za sve aktivnosti odnosa prema programima koji su definisani kao rodno osjetljivi, a dostupna je mogućnost odabira i drugih dimenzija (negativan ili neutralan).		€ 30,000.00		Planirano je kontinuirano unaprijeđivati proces prepoznavanja rodno orijentisanih ciljeva i indikatora u sklopu budžetskih dokumenata.
1.3.1.2 Analiziranje postojećih ciljeva i indikatora i eventualno unaprijeđivanje kvaliteta istih, uključujući definisanje rodne dimezije	Uvećanje % ukupnih budžetskih korisnika koji su unaprijeđili informacije o učinku u svojim godišnjim budžetskim zahtjevima	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Potrošačke jedinice kroz zahtjeve za budžetskim sredstvima do nivoa aktivnosti definišu rodne ciljeve i indikatore koji su vidljivi u budžetskim dokumentima, a u odnosu na 2022. godinu u 2023. godini uvećan je i broj potrošačkih jedinica koje su svoje programe, kroz postojeće ciljeve i indikatore učinaka, označile kao rodno osjetljive. Što predviđaju uvećanje za 16% u odnosu na 2022. godinu.			Budžet CG Donacija	Proces unapređenja informacija o učinku u budžetskim dokumentima treba nastaviti u 2024. god.
1.3.1.3 Napredna obuka o programskom budžetiranju za različite ciljne grupe	Sve jedinice lokalne samouprave su usvojile strukturu programa i informacije o učinku, uključujući rodno orijentisane indikatore	MINISTARSTVO FINANSIJA	2024	2026					
<b>OPERATIVNI CILJ 1.3.2 Uspostavljanje sistema izvještavanja i praćenja informacija o učinku</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.3.2.1 Dalji razvoj programa, aktivnosti i mjera učinaka u svim potrošačkim jedinicama	Uvećanje % udjela budžetskih korisnika koji dostavljaju izvještaje o rodno odgovornom budžetiranju koji pokazuje kako svaki program, potprogram i aktivnost/projekat doprinosi smanjenju rodno jaza i poboljšanju položaja ranjivih grupa u društvu	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontinuirano	Vezano za unapređenje informacija o učinku u odnosu na pripremu budžeta za 2022. godinu, leti pilot ministarstva, koja su prošli obuku za pripremu rodno odgovorne analize pripreme su sili i dostavile kroz zahtjeve za budžetskim sredstvima za 2023. godinu, kao je provedeno uvećanje samo 6,6% sa aspekta unapređenja informacija posmatramo ga značajnim zbog kvaliteta dostavljenih podataka		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Koncept rodno odgovornog budžetiranja je kompleksan i zahtjeva vrijeme za obuku kadrova koji će u budućnosti definišati rodno osjetljive aktivnosti.
1.3.2.2 Razvoj procedura za praćenje i izvještavanje o programskom budžetu	Interfejs između BMS-a i sistema za izvršenje budžeta (SAP) operativan	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	BMS-a i SAP linkovan		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	
1.3.2.3 Nadogradnja BMS-a sa novom strukturom programskog budžetiranja i poboljšanim informacijama o učinku	BMS nadograđen	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	BMS nadograđen - u dijelu izvještavanja o rodno odgovornim ciljevima i indikatorima, omogućeno je proučavanje i gotovo poređenje kako bi se procijenilo da li je program bio efikasan u postizanju željenih rezultata.		€ 30,000.00	Budžet CG Donacija	
<b>OPERATIVNI CILJ 1.3.3 Implementacija programskog budžetiranja na lokalnom nivou</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.3.3.1 Uvođenje BMS-a na lokalnom nivou	Informacijski sistem za upravljanje budžetom, koji podržava programsko budžetiranje uveden u većini jedinica lokalne samouprave, uveden	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2023	BMS-a na lokalnom nivou nije uveden	IV Q 2025	€ 100,000.00	Budžet CG	Neophodna je Analiza o funkcionisanju sistema lokalnih samouprava (priprema dokumenta), kako bi se skeniralo stanje opština i njihovih kadrovskih, finansijskih, tehničkih i drugih mogućnosti sa predložene odgovarajuće mjere i aktivnosti. Potrebno je uraditi izmjene zakonskog okvira kako bi se ova aktivnost realizovala.

1.3.3.2 Izrada Mape puta i priručnika za implementaciju programskog budžetiranja na lokalnom nivou	Izradeni priručnici i sprovedene obuke	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2022	U 2022. godini izrađen je Priručnik za srednjoročni budžetski okvir za crnogorske opštine i priručnik o kapitalnom budžetu za lokalnu samoupravu u Opštini Gori, kao i Priručnik Planiranje i izvršenje kapitalnog budžeta na lokalnom nivou		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Potrebno je definisati i doneti propise na osnovu kojih će lokalne samouprave takođe implementirati programsko budžetiranje, inajdu u vidu da je Odlukom o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica definisan obuhvat samo na centralnom nivou.	
1.3.3.3 Obuka službenika jedinice lokalne samouprave		MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	Obuka je sprovedena kroz 4 radionice tokom 2021.godine		€ 10,000.00	Budžet CG	Potrebno sprovesti aktivnosti na unapređenju saradnje između lokalne samouprave i državne uprave - centralnog nivoa.	
<b>OPERATIVNI CILJ 1.3.4 Vrednovanje učinka programa</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
1.3.4.1 Razviti procedure i priručnik za evaluaciju učinka programa i projekata	Procedure razvijene	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	U decembru 2023. godine je izrađen Način priručnika za evaluaciju rodno odgovornih programa, koji je trenutno u proceduri revidiranja i komentiranja od strane relevantnih aktera.	IV Q, 2024	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Finalizovati procedure i priručnik za evaluaciju učinka programa i projekata	
<b>PODSISTEM CILJ 1.4 Upravljanje javnim investicijama</b>										
<b>Indikator</b>	<b>Početa vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>						
Izrada Akcionog plana za unaprijeđenje Sistema upravljanja javnim investicijama	Nije donesen Akcioni plan	Plan usvojen	Nije donesen Akcioni plan	Akcionni plan implementiran						
Donošenje Dugoročnog plana ulaganja u infrastrukturu	Nije donesen plan	Formiranje radne grupe i otpočinjanje aktivnosti na izradi dokumenta	Nije formirana Radna grupa	Dugoročni plan ulaganja donesen						
<b>OPERATIVNI CILJ 1.4.1 Unaprijeđenje procesa planiranja kapitalnog budžeta i kapaciteta za upravljanje javnim investicijama</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
1.4.1.1 Jačanje pravnog i regulatornog okvira za upravljanje javnim investicijama	Usvojen akcioni plan (na bazi PIMA izvještaja)	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Akcionni plan nije izrađen usljed kadrovskih i organizacionih promjena u javnoj upravi	IV Q, 2025	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	U narednom periodu se očekuje da se će se podeti sa aktivnostima na izradu akcionog plana	
1.4.1.2 Jačanje institucionalnog okvira i koordinacije i obuka članova komisije za utvrđivanje liste prioriteta kapitalnih ulaganja	Sprovedene obuke	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Obuke nisu sprovedene usljed kadrovskih i organizacionih promjena u institucijama koje imenuju članove komisije	IV Q, 2025	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Obuke nisu bile potrebne u prethodnom periodu imajući u vidu se radilo po Odluci o izradi kapitalnog budžeta, kao i usljed višegodišnjeg iskustva imenovanih članovima u oblasti implementacije kapitalnih projekata.	
<b>OPERATIVNI CILJ 1.4.2 Poboljšanje efikasnosti alokacije za kapitalne budžete određivanjem fiskalnog prostora</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
1.4.2.1 Razviti metodologiju za upravljanje javnim investicijama: Smjernice za sprovođenje ekonomskih analiza (analiza opravdanosti) investicionih projekata kako bi se osigurala vrijednost za novac; i a)urirani Priručnik za kapitalno budžetiranje (u cilju utvrđivanja fiskalnog prostora)		MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Priručnik za kapitalno budžetiranje je izrađen u 2022. god.	II Q 2025	€ 30,000.00	Budžet CG Donacija	Ova aktivnost biće izrađena kroz projekat tehničke podrške od strane EUD tokom 2024 god.	
1.4.2.2 Obuka za obračun troškova kapitalnih projekata	Uvećan % projekata za koje su rađene analize isplativosti, shodno novoj metodologiji	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Obuke nisu sprovedene Obuka za obračun troškova se bazira na radi nove metodologije/fiskalnim kojim će se definisati način i metod obračuna troškova kapitalnog budžeta	IV Q 2026	€ 50,000.00	Budžet CG Donacija	Ova aktivnost biće izrađena kroz projekat tehničke podrške od strane EUD tokom 2024 god.	
1.4.2.3 Promovisati korišćenje javno-privatnog partnerstva		MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontinuirano	Tokom 2023. predstavnici MP su bili u studijskoj posjeti u Rigi i Bratislavi na uporedivanje sa uspjesima implementacije kapitalnih projekata po modelu u JPP.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Na osnovu odrađenih studijskih posjeta po zemljama EU, organizovati promociju modela JPP, letanim samoupravama, i ostalim zainteresovanim potrošačkim jedinicama uz učesće ekperata iz EU	
<b>OPERATIVNI CILJ 1.4.3 Unaprijeđenje postupka implementacije i praćenja kapitalnih projekata</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
1.4.3.1 Uspostavljanje (javne) baze podataka kapitalnih projekata	Objavljeni javni registar kapitalnih projekata	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	Krajem III Q, 2023. su pokrenute aktivnosti na izradi "Informacionog sistema za upravljanje javnim investicijama", koji će biti sastavni dio BMIS.		€ 35,000.00	Budžet CG Donacija	U sklopu istog u narednom periodu planirana je izrada "Registra javnih investicija", koji će omogućiti pregled statusa realizacije svih kapitalnih projekata koji se finansiraju iz javnih sredstava	
1.4.3.2 Nadogradnja postojećeg IT sistema (BMIS) za podršku procesima upravljanja javnim investicijama	BMIS nadograđen	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2023	Krajem III Q, 2023. su pokrenute aktivnosti na izradi "Informacionog sistema za upravljanje javnim investicijama", koji će biti sastavni dio BMIS.		€ 100,000.00	Budžet CG Donacija	Dalji razvoj javnog registra kapitalnih projekata realizovace se u narednom periodu kroz razvoj funkcionalnosti BMIS-a.	
1.4.3.3 Razviti procedure za praćenje i izvještavanje o realizaciji kapitalnih projekata	Urađena metodologija i procedure	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2025	Početak aktivnosti na izradi dokumenta je prolongiran usljed strukturalnih i kadrovskih promjena u organizaciji upravljanja	IV Q 2026	€ 150,000.00	Budžet CG Donacija	Nakon uspostavljanja "Registra javnih investicija" izradisce se Obrazac o načinu izvještavanja svakog kapitalnog projekta pojedinačno.	
<b>OPERATIVNI CILJ 1.4.4 Izrada dokumenta dugoročnog ulaganja</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
1.4.4.1 Izrada dugoročnog investicionog dokumenta (master plan infrastrukturnih projekata)	Dokument "Dugoročni Plan ulaganja u infrastrukturu" izrađen	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2026	Početak aktivnosti na izradi dokumenta je prolongiran usljed strukturalnih i kadrovskih promjena u organizaciji izradivanja	IV Q 2026	€ 200,000.00	Budžet CG Donacija	Nakon izmjena Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, stvorisce se pretpostavke za daljnji jačanje administrativnih kapaciteta u sjećenju javnih investicija te će u	
<b>PODSISTEM CILJ 1.5 Upravljanje javnim dugom</b>										
<b>Indikator</b>	<b>Početa vrijednost 2021</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>						

Kretanje prosječne ročnosti duga	5.6 godina	Prosječna ročnost stabilna ili poboljšana u odnosu na 2021. godinu	U 2022. prosječna ročnost duga iznosila je 4.9 godina, dok po preliminarnim podacima, u 2023. prosječna ročnost iznosila 4.03 godina.	Prosječna ročnost stabilna ili poboljšana u odnosu na 2021. godinu					
Kretanje prosječne ponderisane kamatne stope	2.20%	Prosječna ponderisana kamatna stopa stabilna u skladu sa uslovima na tržištu	2.3 u 2022 god. dok prema preliminarnim podacima u 2023. došlo je povećanje prosječne ponderisane kamatne stope i ona iznosi 3.28%	Prosječna ponderisana kamatna stopa stabilna u skladu sa uslovima na tržištu					
<b>OPERATIVNI CILJ 1.5.1</b>									
Unaprjeđenje kapaciteta jedinice nadležne za oblast javni dug									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.5.1.1 Zapošljavanje i obuka zaposlenih	Broj obučanih zaposlenih	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	Povećani broj obučanih zaposlenih		€ 300,000.00	Budžet CG	U maj 2023. godine, eksperti MMF-a su održali obuku pod nazivom "Strategija upravljanja dugom, upravljanje rizicima i razvoj domaćeg tržišta"
<b>OPERATIVNI CILJ 1.5.2</b>									
Donošenje nove strategije upravljanja dugom									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.5.2.1 Pripremiti i usvojiti strategiju upravljanja dugom 2022-2024 i njena periodična ažuriranja	Usvojena strategija upravljanja dugom 2022-2024	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Nije usvojena strategija upravljanja dugom 2022-2024	IV Q. 2024	€ 40,000.00	Budžet CG Donacija	Odlaganje izrade nove strategije uticala je i iznjemica da su u junu 2023. godine održani vanredni parlamentarni izbori, nakon čeka je u oktobru 2023. godine uspostavljena nova Vlada Crne Gore
1.5.2.2 Uvođenje sistema za praćenje implementacije strategije upravljanja dugom	Uveden sistem za praćenje implementacije strategije upravljanja dugom	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2024	Zbog odlaganja izrade nove strategije praćenje implementacije strategije upravljanja dugom nije uspostavljen sistem.	IV Q. 2025	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Zbog odlaganja izrade nove strategije praćenje implementacije strategije upravljanja dugom nije uspostavljen sistem. Međutim, redovno se izvještava kroz Izvještaje o državnim i javnom dugu, kao i kroz PER.
<b>OPERATIVNI CILJ 1.5.3</b>									
Unaprjeđenje softverskog rješenja za upravljanje javnim dugom									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.5.3.1 Implementacija modula za upravljanje dugom u okviru BMIS-a, radi poboljšanja izvještavanja i uključivanja modula za poboljšanje upravljanja rizikom javnog duga i analize scenarija i obezbjeđivanje interoperabilnosti sa SAP sistemom	Implementiran i operativan i modul softvera za upravljanje dugom koji je interoperabilan sa SAP sistemom za plaćanje	MINISTARSTVO FINANSIJA	IV Q. 2022	2024	Nastavljene su aktivnosti usmjerene ka integraciji modula za upravljanje dugom unutar BMIS-a.		€ 60,000.00	Budžet CG	Kontinuirani nedeljni sastanci sa ekspertima koji aktivno rade na implementaciji softvera sa i dalje održavaju. Pored testne verzije softvera postavljena je i produkcija i proces migracije podataka iz postojećeg SAP sistema je završen. Međutim, dalje se radi na funkcionalnostima softvera i očekuje se da će do kraja 2024. softver biti operativan i paralelno se koristi sa postojećim SAP sistemom
<b>PODSISTEM CILJ 1.6</b>									
Razvoj sistema sopstvenih sredstava EU									
Indikator	Početa vrijednost	Ciljana vrijednost do 2023.	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.					
Pregovori o poglavlju 33 (Finansijske i budžetske odredbe) su privremeno zatvoreni	Otvoreno poglavlje 33	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Prema Izvještaju o napretku za 2023. god Poglavlje 33 ostvarilo bolju ocjenu napretka: Napredak je postignut kroz poboljšanu koordinaciju i upravljanje sopstvenim resursima.	Poglavlje 33 privremeno zatvoreno/zatvoreno					
<b>OPERATIVNI CILJ 1.6.1</b>									
Jašanje administrativnih kapaciteta svih institucija uključenih u sistem sopstvenih sredstava EU									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.6.1.1 Izgradnja administrativnih kapaciteta za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima EU (obuka MF Direkcije za koordinaciju i upravljanje sopstvenim resursima EU i drugih organizacionih jedinica i institucija uključenih u sistem sopstvenih sredstava EU)	Ojačani administrativni kapaciteti za koordinaciju i uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2024	Održane su obuke za radnu grupu i radnicima u Hrvatskoj o sistema sopstvenih sredstava EU za institucije koje se bave planiranjem, plaćanjem i izvještavanjem, kao i direktive obuke na radnom mjestu.		€ 225,000.00	Budžet CG	Kontinuirano raditi na unaprjeđenju administrativnih kapaciteta u svim institucijama uključenim u proces planiranja sopstvenih sredstava EU, sa posebnim osvrtom na unaprjeđenje zaposlenih u oblasti IT u cilju pružanja kompetentne podrške resornim odjeljenjima
<b>OPERATIVNI CILJ 1.6.2</b>									
Uspostavljanje procedura za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
1.6.2.1 Uspostavljanje procedura za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava u dijelu tradicionalnih sopstvenih sredstava			2022	2024	*Nacrt Smjernica za sistem tradicionalnih sopstvenih sredstava za račune A i B *Nacrt Uputstva o priznavanju i otpisu nenaplativih carina, posebnih, antidampinških, kompenzacionih dažbina, kamata i kazni *Nacrt Smjernica za registraciju računovodstvenih pravila i izvještavanje *Nacrt Smjernica za naknadnu kontrolu *Stimulacija izvještaja sa otpisom otkrivenih slučajeva prevara i nepravilnosti vezanih za tradicionalna sredstva u iznosu većem od 10.000€.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	
1.6.2.2 Uspostavljanje procedura za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava u dijelu sopstvenih sredstava po osnovu PDV-a	Uspostavljene procedure za obračun, planiranje i izvještavanje o sistemu sopstvenih sredstava	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2024	Procedure definisane Smjernicama		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	

1.6.2.3 Uspostavljanje procedura za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava u dijelu sopstvenih sredstava po osnovu BND-a			2022	2024	Procedure definirane smjernicama		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	U skladu sa Uredbom 516/2019 o usklađivanju bruto nacionalnog dohodka sa tržišnim cijenama za potrebe sopstvenih sredstava, BND se obračunava po tržišnim cijenama. BND po tržišnim cijenama se definiše u skladu sa Uredbom 549/2013 o „ESA 2010“ i podaci o BND-u moraju ispunjavati tri glavna zahtjeva - uporedivost, pouzdanost i sveobuhvatnost. O BND-u se izvještava na osnovu sljedećih dokumenata: Uplatnika o BND-u, uključujući podatke o BND-u i njegovim komponentama i dokumenti Opis izvora i metoda za obračun BND-a.
<b>OPERATIVNI CILJ 1.6.3</b>									
<b>Usklađivanje regulatornog okvira sa legislativom EU</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.6.3.1 Izrada analize postojećeg regulatornog okvira	Analiza izrađena	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Pripremljena je Analiza nedostataka i preporuka za usklađivanje regulatornog okvira za uspostavljanje sistema upravljanja sopstvenim sredstvima.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Ovaj dokument sadrži detaljnu analizu zahtjeva EU i usklađenosti nacionalnog pravnog okvira, uključujući propise o procedurama i procesima, koje je potrebno uspostaviti za potrebe upravljanja sopstvenim sredstvima EU.
1.6.3.2 Pripremljene izmjene regulatornog okvira u skladu sa legislativom EU	Predlog izmjena regulatornog okvira urađen		2023	2025		U skladu sa Uredbom 516/2019 o usklađivanju bruto nacionalnog dohodka sa tržišnim cijenama za potrebe sopstvenih sredstava, BND se obračunava po tržišnim cijenama. BND po tržišnim cijenama se definiše u skladu sa Uredbom 549/2013 o „ESA 2010“ i podaci o BND-u moraju ispunjavati tri glavna zahtjeva - uporedivost, pouzdanost i sveobuhvatnost. O BND-u se izvještava na osnovu sljedećih dokumenata: Uplatnika o BND-u, uključujući podatke o BND-u i njegovim komponentama i dokumenti Opis izvora i metoda za obračun BND-a.	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je definisano poglavlje koje se odnosi na sopstvena sredstva Evropske unije. Navedena odredbama stava se zakonski osnovu za uplatu sredstava koja se godišnjim zakonom o budžetu planiraju i uplaćuju u budžet Evropske unije, u skladu sa propisima Evropske unije o sistemu sopstvenih sredstava.
<b>PODSISTEM CILJ 1.7</b>									
<b>Poboljšanje zvanične statistike</b>									
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>					
Pregovori o poglavlju 17 (Ekonomska i monetarna politika) su privremeno zatvoreni	Otvoreno pregovaračko poglavlje 17	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 17	Pripremljene su izmjene i dopune postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Poglavlje 17 je privremeno zatvoreno/zatvoreno					
Pregovori o poglavlju 18 (Ekonomska i monetarna politika) su privremeno zatvoreni	Otvoreno pregovaračko poglavlje 18	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 18	Povećan je opseg proizvodnje i transmisije podataka Eurostatu definisanih programom transmisije u cilju ispunjenja mjerila za zatvaranje poglavlja 18.	Poglavlje 18 je privremeno zatvoreno/zatvoreno					
<b>OPERATIVNI CILJ 1.7.1</b>									
<b>Zvanična statistika usklađena sa međunarodnim standardima</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.7.1.1 Unaprijediti koordinaciju između MF, MONSTAT-a i Centralne banke formiranjem radnih timova i unaprijeđenjem razmjene podataka	Statistika državnih finansija izrađena u skladu sa metodologijama GFSM i ESA 2010	UPRAVA ZA STATISTIKU MINISTARSTVO FINANSIJA CENTRALNA BANKA	2022	2026	Izmjenama i dopunama Zakona, kada se steknu uslovi izmjenice se sa tim povezani sporazumi i aneksi sporazuma o saradnji.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	U toku su aktivnosti na pripremi izmjena i dopuna postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike sa ciljem da se prvi nacrt donese tokom 2024. godine. Nastavak drugog dijela obuhvata SP, kao i druge obuke koje su planirane u skladu sa kalendarom obuka. Analiza digitalne spremnosti Uprave za statistiku, definisanje „druge puta digitalne transformacije Uprave za statistiku“ i izraden tehnički plan uspostavljanja komunikacije između Uprave za statistiku i organa i organizacija koje upravljaju administrativnim izvorima podataka.
1.7.1.2 Obuka statističara			2023	2026	Obuka u okviru ESTP kurza				
1.7.1.3 Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike			2023	2024	Unaprijeđen je način prikupljanja podataka za istraživanja iz oblasti socijalne statistike (ARS i SAC) i povećan je broj setova podataka za koje se SDMX fajlovi kreiraju korištenjem SDMX RI alata		€ 150.000,00	Budžet CG Donacija	
<b>OPERATIVNI CILJ 1.7.2</b>									
<b>Statistika državnih finansija usklađena sa ESA 2010 metodologijom</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.7.2.1 Izrada statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom ESA 2010 i Priručnikom za statistiku državnih finansija (GFSM) zahtjeva poboljšanje procedura prikupljanja podataka	Fiskalna obavještenja za pretrpistu proceduru izrađena u skladu sa zahtjevima ESA 2010 metodologija	UPRAVA ZA STATISTIKU MINISTARSTVO FINANSIJA CENTRALNA BANKA	2023	2024	Nije realizovano. Prenos nadležnosti za GFS/EDP je u toku. Uslijedice nakon završetka i usvajanja Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike.	IV Q 2026	€ 700.000,00	Budžet CG	Usvajanje izmjena i dopuna postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike sa ciljem da se prvi nacrt donese tokom 2024. godine. Takođe, očekuje se potpisivanje Memoranduma o saradnji i koordinacija proizvodnje zvanične statistike od strane MONSTAT-a. Takođe, u toku postupka prenosa nadležnosti i nakon toga, paralelno će se, u saradnji tri institucije, raditi na unapređenju kvaliteta podataka koji se dostavljaju kroz fiskalna obavještenja.
<b>OPERATIVNI CILJ 1.7.3</b>									
<b>Unaprijeđena pretrpistva fiskalna obavještenja, odnosno izvještavanje o proceduri prekomjernog deficita</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
1.7.3.1 Izgradnja kapaciteta za profesionalizaciju sistema finansijskog izvještavanja, posebno fiskalnih obavještenja za pretrpistu zahtjeve u skladu sa ESA metodologijom	Izmjena Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike u cilju definisanja institucionalnih uloga u izradi statistike državnih finansija u skladu sa najboljim praksama	UPRAVA ZA STATISTIKU MINISTARSTVO FINANSIJA CENTRALNA BANKA	2023	2025	Prenos nadležnosti za GFS/EDP je u toku. Uslijedice nakon završetka i usvajanja Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike		€ 250.00	Budžet CG Donacija	Usvajanje izmjena i dopuna postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike sa ciljem da se prvi nacrt donese tokom 2024. godine. Takođe, očekuje se potpisivanje Memoranduma o saradnji i koordinacija proizvodnje zvanične statistike od strane MONSTAT-a
<b>STRATEŠKI CILJ II</b>									
<b>IZVRŠENJE BUDŽETA</b>									
<b>PODSISTEM CILJ 2.1</b>									
<b>Poboljšanje efikasnosti u prikupljanju prihoda</b>									
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>					

Usklađeno zakonodavstvo u poglavlju 16 – Oporezivanje sa pravnom tekovinom EU	Otvoreno poglavlje 16	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 16	Uvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	Poglavlje 16 je privremeno zatvoreno/zatvoreno					
Usklađeno zakonodavstvo u Poglavlju 29 – Carinska unija sa pravnom tekovinom EU	Otvoreno poglavlje 29	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila za Poglavlje 29	Skupština Crne Gore je 30. VII 2022. usvojila novi Carinski zakon („S. list CG“ broj 86/22), čija primjena je počela 11. II 2023.	Poglavlje 29 je privremeno zatvoreno/zatvoreno					
Ištanje kapaciteta i razvoj ljudskih resursa Uprave prihoda i carina u oblasti informacionih tehnologija	Službenici nisu obučeni	150 carinskih i 200 poreskih službenika obučeno	486 carinskih i 200 poreskih službenika obučeno	200 carinskih i 350 poreskih službenika obučeno					
<b>OPERATIVNI CILJ 2.1.1</b>									
Usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u oblastima oporezivanja i carina									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.1.1.1 Kontinuirano usaglašavanje sa direktivama EU u poreskoj oblasti	Visoka usaglašenost sa direktivama EU u poreskoj oblasti	MINISTARSTVO FINANSIJA UPRAVA PRIHODA I CARINA	2022	2026	Nastavljen je proces daljeg usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa direktivama EU			Budžet CG Donacija	Uvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost ("S. list CG", broj 3/23). Ovim zakonom se predviđa dodatno usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2006/112 o zajedničkom sistemu PDV.
2.1.1.2 Kontinuirano usaglašavanje sa direktivama EU u carinskoj oblasti	Visoka usaglašenost sa direktivama EU u carinskoj oblasti	MINISTARSTVO FINANSIJA UPRAVA PRIHODA I CARINA	2022	2026	Novi Carinski zakon usvojen, čija primjena je počela 11. II 2023. 24. II 2023 usvojena Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o izmjenama i dopunama carinskih postupaka i carinskih formalnosti čija primjena je počela 7. III 2023. godine. 15. VII 2022. usvojena Uredba o carinskoj tarifi za 2023. godinu.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Kontinuiranim izmjenama i dopunama carinskih propisa se postigao visok nivo usklađenosti zakonodavstva.
2.1.1.3 Nacrt zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku		MINISTARSTVO FINANSIJA UPRAVA PRIHODA I CARINA	2023	2026	Sastanci sa DG TAXUD-om se održavaju redovno u cilju praćenja aktivnosti uspostavljanja NCTS-a i ispunjavanja uslova za pristupanje Crne Gore konvencijama, kao i obezbjeđivanju podrške EK u dijelom radu na uspostavljanju NCTS-a.			Budžet CG Donacija	Vezano za ratifikaciju Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku i Konvencije o pojednostavljenju trgovine robom od Evropske komisije je ukazano da konvencije treba ratifikovati nakon što Crna Gora ispunji uslove za primjenu navedenih konvencija, nakon čega će Crna Gora dobiti poziv za pristupanje konvencijama kako bi se osiguralo da budu ratifikovane sve izmjene i momentu pridruživanja Crne Gore pomenutim konvencijama.
2.1.1.4 Nacrt zakona o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju trgovine robom		MINISTARSTVO FINANSIJA UPRAVA PRIHODA I CARINA	2023	2026				Budžet CG Donacija	
<b>OPERATIVNI CILJ 2.1.2</b>									
Unaprjeđenje procedura, razvoj i implementacija IT sistema u carinskoj i poreskoj oblasti									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.1.2.1 Razvoj integrisanog sistema upravljanja prihodima	Implementiran IRMS sistem	UPRAVA PRIHODA I CARINA	2022	2026	Završena rekonstrukcija projekta kojim je isti proširen do septembra mjeseca. Usvojena strateška dokumenta projekta faza 0 i započeta realizacija. U toku je realizacija aktivnosti 1a faze 1-izrada konceptualnog dizajna uz još 2 prateća dokumenta a)infrastruktura sistema i b) migracija podataka.		€ 10,000,000.00	Budžet CG Kredit	Nakon prihvatanja dokumentacije slijedi faza verifikacije od strane odabrane firme za verifikaciju svih faza rada na projektu .
2.1.2.2 Implementacija sistema razmjene PDV informacija (VIES)	Implementiran sistem razmjene PDV informacija (VIES)		2024	2026			€ 2,000,000.00	Budžet CG Donacija	
2.1.2.3 Završiti implementaciju NCTS (faza 5)	NCTS (faza 5) operativan		2022	2023	Tokom 2023. godine vrše se aktivnosti na pripremi sistema za nacionalnu primjenu NCTS, a i vrši se testiranje aplikacija za privredne subjekte. Pilot primjena NCTS na nacionalnom nivou je nastavljena, uz postepeno uključivanje carinskih ispostava i privrednih subjekata i uključuje sve carinske ispostave koje sprovedu carinski tranzitni postupak. Postupak javne nabavke za uslugu održavanja i nadogradnje aplikativnog softvera u NCTS sistemu je okončan .	IV Q 2024	€ 3,300,000.00	Budžet CG Donacija	Početak nacionalne primjene NCTS-a je odložen za februar 2024. godine zbog odlaganja primjene migracionog CS-a, koji je umjesto u septembru 2023. implementiran u novembru 2023. godine. Naime, povezanost NCTS -a sa CS-om je izradna na migrirani CS.
2.1.2.4 Implementacija IT sistema potrebnih za međupovezivanje i elektronsku razmjenu podataka sa EU - posebno ITMS, AES,ICS2, NCTS Phase 6 i EMCS i sl.	Drugi carinski IT sistemi za interkonekciju i elektronsku razmjenu podataka implementirani i operativni*		2022	2026	Nastavljene su aktivnosti u okviru Projekta „ Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore na unaprjeđenju Carinskog informacionog sistema (CIS).“		€ 9,200,000.00	Budžet CG Donacija	ITMS projekat je odložen za realizaciju u IPA 2025. ukoliko bude sredstava, a takođe prilikom ažuriranja Strateškog dokumenta. Takođe, shodno sugestiji EK odložena je implementacija projekta NCTS -faza 6, koji je krajem marta 2023. narednoj jedinici Ministarstva finansija dostavila Nacrt Action Richeva za projekte koji bi se realizovali iz IPA 2024. 1. Podrška Upravi prihoda i carina u ustanovljavanju automatizovanog izvoznog sistema (AES) i uvoznog kontrolnog sistema (ICS2) u iznosu od 3 miliona eura. 2. Podrška Upravi prihoda i carina u razvoju Sistema za kontrolu kretanja akciznih proizvoda-EMCS*

2.1.2.5 Smanjenje administrativnih barijera kroz dalju implementaciju mjera za olakšavanje trgovine u skladu sa Strategijom trgovinskih olakšica 2018-2022. i PER-om	Kontinuirana implementacija aktivnosti		2022	Kontin.	Nastavljene su aktivnosti i na implementaciji carinskih IT sistema neophodnih za međusobno povezivanje i elektronsku razmjenu podataka sa EU kao i smanjenje administrativnih barijera kroz dalju implementaciju mjera za olakšavanje trgovine u skladu sa strategijom trgovinskih olakšica 2018-2022 i PER-om		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Neophodno povezivanje Sistema carinskih olakšica sa CS-om i ostalim carinskim sistemima do kraja projekta "Implementacija sistema carinskih olakšica (CDS) na nacionalnom nivou".
<b>OPERATIVNI CILJ 2.1.3 Unaprijeđenje efikasnosti naplate</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.1.3.1 Jačanje upravljanja poreskim rizikom kroz profilisanje rizika, evidentiranje rezultata poreske revizije i prikupljanje informacija od trećih lica; posebno analiza rizika za kontrolu i obradu povrata PDV-a	Povećanje % predatih e-prijava na vrijeme	UPRAVA PRIHODA I CARINA	2023	Kontin.	Stoga blagovremeno podnetih prijava iznosi 89% za dobit i 85% za PDV.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Na osnovu preporuka konsultanata MMF-a izvršena je centralizacija poreske kontrole, kao i centralizacija povrata PDV-a zaozvana na analizi rizika.
<b>OPERATIVNI CILJ 2.1.4 Unaprijeđenje dobrovoljne poreske discipline i poštovanja poreskih obaveza</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.1.4.1 Jačanje vanjske i interne komunikacije kroz ciljano podizanje svijesti javnosti i programe edukacije poreskih obveznika	Kontinuirana implementacija aktivnosti	UPRAVA PRIHODA I CARINA	2023	2024	Organizovana edukativna kampanja pod nazivom "Poreski karavan" - ključnim tačkama saradnje s Poreskim kalendarom. Razvijen i objavljen je edukativni materijal poznat kao "Poreski kalendar". Tokom II Q. 2023. godine organizovale su se četiri tribine u različitim gradovima.		€ 150,000.00	Budžet CG	
<b>OPERATIVNI CILJ 2.1.5 Razvoj i unaprijeđenje ljudskih resursa</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.1.5.1 Osigurati dalje zapošljavanje službenika za IT odsjek	Obučeni službenici	UPRAVA PRIHODA I CARINA	2022	2026	U sektoru za informacione sisteme nije bilo zapošljavanja tokom 2023.godine		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	U narednom periodu u Sektoru za informacione sisteme se očekuje dodatno zapošljavanje
2.1.5.2 Obuka službenika		UPRAVA PRIHODA I CARINA	2023	2026	Tokom 2023.godine u okviru 45 realizovanih obuka obučeno je 486 carinskih službenika po raznim oblicima carinskog dostrovanja.		€ 120,000.00	Budžet CG Donacija	
<b>PODSISTEM CILJ 2.2 Javne nabavke</b>									
<b>Indikator</b>	<b>Početa vrijednost</b>	<b>Cijana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Cijana vrijednost u 2026.</b>					
Stvarno vrijeme obrade prigovora u javnim nabavkama	23	20	41	18					
Udio ugovora koji podliježu formalnoj naknadnoj evaluaciji	0	0	0	0					
Udio žalbi na javne nabavke koje su osporene sudovima	14,28%	13,20%	7,5%	11,10%					
Broj žalbi na javne nabavke u odnosu na broj objavljenih obavještenja o tenderu	0	0	6,77	0					
Prosječan broj ponuđača po postupku nabavke	2,82	2,8	3,16	3					
Udio ugovora dodijeljenih po konkurentnim procedurama	96,4	97	97,52	97					
<b>OPERATIVNI CILJ 2.2.1 Uspostavljanje kapaciteta za implementaciju novog zakonskog okvira za Javne nabavke i javno – privatno partnerstvo</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.2.1.1 Razviti sistem obuke za potrebe JN i JPP u šemi za obuku instruktora za različite ciljne grupe (naručioc)	700 obučanih službenika za javne nabavke 16 obučanih trenera	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	430 službenika obučeno 15 trenera obučeno		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Direktorat za politiku javnih nabavki što samostalno što u saradnji sa Upravom za ljudske resurse kontinuirano vrši stručno osposobljavanje kadrova u oblasti javnih nabavki. Takođe, u izvještajnoj godini održano je više specijalističkih obuka na teme zelenih nabavki, nabavke u sektoru energetike, korupcijskih praksi u javnim nabavkama itd.
2.2.1.2 Unaprijeđenje priručnika i uputstava o korišćenju sistema e-nabavke	Usvojeni potrebni podzakonski akati	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Donešena 4 stručna uputstva		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Uputstvo za naručioca za podnošenja zahtjeva Upravi prihoda i carina! Uputstvo za ponuđače! Objavljivanje jednostavnih nabavki u skladu sa izmjenjenim pravilnikom! Uputstvo za unos postupaka
<b>OPERATIVNI CILJ 2.2.2 Unaprijeđenje funkcionalnosti sistema e-nabavki i obuka njegovih korisnika, u cilju postizanja vrijednosti za novac u javnim nabavkama i JPP</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
2.2.2.1 Povećanje broja privrednih subjekata koji su registrovani u sistemu e-nabavki	Povećanje privrednih subjekata aktivnih u sistemu e-nabavki 10% godišnje	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontin.	Broj ponuđača na kraju 2023.godine iznosi 3.573		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Broj punđača od dana korišćenja elektronskog sistema je iznosio 2.484 dok je na kraju 2023. taj broj 3.573 i u konstantnom je porastu
2.2.2.2 Obuka korisnika za sistem e-nabavke	Uvećan broj privrednih subjekata obučanih za e-nabavke 20% godišnje	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	3 održane obuke za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki		€ 100,000.00	Budžet CG Donacija	U saradnji sa Upravom za ljudske resurse održane su tri obuke na temu korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki za službenike za javne nabavke. Direktorat je pripremio 4 stručna uputstva za korišćenje e-sistema za privredne subjekte, a help desk je operativan svakog dana pružajući savjetodavnu pomoć ponuđačima. Šiono navedenom, interesovanje za obuku od strane privrednih subjekata je i manje.
2.2.2.3 Dalji razvoj funkcionalnost sistema e-nabavke	Unaprijeđenje Informacionog Sistema za javne nabavke	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	Povezan e-sistem sa sistemom Uprave prihoda i carina Novi mehanizmi podnošenja žalbe. Nova analitički izvještaji kreirani u sistemu			Budžet CG Donacija	Takom izvještajne godine e-sistem je usješno povezan i operativan sa sistemom Uprave prihoda i carina, takođe kreirani su brojni novi izvještaji u skladu sa potrebama prenosa sistema i labeni sistem je unaprijeđen.
2.2.2.4 Uspostavljanje interoperabilnosti e-nabavke sa pripadajućim IT sistemima i registrima	Interfejs između e-nabavke sa povezanim IT sistemima	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2025	Elektronski sistem javnih nabavki je povezan sa sistemom Upravom prihoda i Uprave carina, na dnevnom nivou od 7-10 upita ka sistemu Uprave prihoda i Uprave carina			Budžet CG Donacija	Elektronski sistem javnih nabavki je povezan sa sistemom Upravom prihoda i Uprave carina, na dnevnom nivou od 7-10 upita ka sistemu Uprave prihoda i Uprave carina

2.2.2.5	Pobožiti sistem monitoringa razvojem analitičkog okvira za mjerenje ekonomičnosti sistema e-nabavki	Kontinuirano povećanje broja izrađenih analitičkih izvještaja (isplativosti)	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2026	Directorat je kreirao 9 novih analitičkih izvještaja u izvještajnom periodu	€	150,000.00	Budžet CG Donacija	Directorat je u okviru svakodnevnog praćenja e-sistema i u skladu sa potrebama, a u okviru blagovremenog statističkog kreiraio tjedne analitičke izvještaje: izvještavanjePostupci sa žalbom!! Ukupan broj ponuda po postupcima - partijama!! Naruđnici bez objavljenog plana za izabranu godinu!! Metrika sistema!! Izvještaj o zaključenim okvirnim sporazumima (za sve naruđioce)!! Procijenjena/ugovorena vrijednost svih postupaka za sve naruđioce!! Broj ponuda za svaku fazu postupaka!! Izvještaj o raskinutim ugovorima!! Izvještaj o izmjenjenim ugovorima
<b>OPERATIVNI CILJ 2.2.3</b>		<b>Unaprjeđenje sistema za razmatranje žalbi</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.2.3.1	Izgradnja kapaciteta Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (obuka, sistem upravljanja predmetima)	Obuke realizovane	KOMISIJA ZA ZAŠTITU PRAVA U POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI	2023	Kontin.	Obuke nijesu realizovane	€	25,000.00	Budžet CG Donacija	Komisija za zaštitu prava je dostavila prijedlog politika za formulisane srednjoročnog budžetskog okvira 2024.g.-2026.g. kojim je planirala da se u toku 2025.g. održi Regionalna konferencija „Pravna zaštita učesnika u postupcima javnih nabavki“, za koju je potrebno obezbijediti sredstva u iznosu od 50.000,00 eura ( 42.000,00 budžetska sredstva i 8.000,00 eura donacije) Konferencija je planirana da traje tri dana.
<b>OPERATIVNI CILJ 2.2.4</b>		<b>Povećanje tržišne konkurencije, posebno učešća MSP</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.2.4.1	Edukativni program za MSP sa ciljem podsticaja za uključivanje u postupke javnih nabavki posebno jednostavnih nabavki	Godišnje sprovođenje obuka za podsticanje učešća MSP u postupcima javnih nabavki	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	Obuke se sprovode u kontinuitetu	€	40,000.00	Budžet CG	U kontinuitetu ce se realizovati ove aktivnosti sprovede se u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore i Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma
<b>PODSISTEM CILJ 2.3</b>		<b>Reforma državne pomoći</b>								
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>						
Pregovori o poglavlju 8 su privremeno zatvoreni (u vezi sa mjerilom koja se odnosi na državnu pomoć)	Poglavlje 8 je otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Pregovori u okviru poglavlja 8. su napredovali, mjereno kroz izvještaje o napretku EU	Poglavlje 8 je uslovno zatvoreno/zatvoreno						
<b>OPERATIVNI CILJ 2.3.1</b>		<b>Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.3.1.1	Izrada i donošenje propisa	Relevantni akti doneseni	MINISTARSTVO FINANSIJA AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	2022	2026	Zakonodavni okvir je u velikoj mjeri usklađen sa pravnim tekovinama EU.Usvojeno je šest povezanih podzakonskih akata, u kojima su navedena uputstva o tome kako izvršavati ekvivalent subvencije i kamatnu stopu povraćaja. Unaprjeđen je postupak prijavljivanja državne pomoći i u potpunosti preuzete evropske proceduri i metodologija prijavljivanja	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Kontinuiranim praćenjem i preuzimanjem EU legislativne će se postići veći stepen usklađenosti sa primarnim i sekundarnim zakonodavstvom EU i regulatorno-tehničkim standardima koje uređuju ovu oblast, jasnije definisanje zakonskih procedura, prava i obaveza davalaca i korisnika državne pomoći kao i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći, radi bolje zaštite konkurencije.	
<b>OPERATIVNI CILJ 2.3.2</b>		<b>Jačanje administrativnih kapaciteta AZJK, Sektora za kontrolu državne pomoći i Savjeta AZJK</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.3.2.1	Obuka Sektora za državnu pomoć i Savjeta za implementaciju zakonodavstva	Najmanje 15 službenika Agencije obučeno	AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	2022	2026	7 službenika Agencije za zaštitu konkurencije (sektor za kontrolu državne pomoći) u 2023. godini	€	400,000.00	Budžet CG	Nastavak obuka službenika Agencije oji rade na poslovima kontrole državne pomoći.
2.3.2.2	Obuka sudija i tužilaca	Najmanje 50% sudija Upravnog i prekršajnog suda obučeno i 50% tužilaca	AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	2022	2026	20 sudija Upravnog suda Crne Gore, 3 sudija Vrhovnog suda Crne Gore, 3 sudija Apelacionog suda Crne Gore, 3 sudija privrednog suda Crne Gore u 2023. godini				Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu da nastavi da daje podršku Agenciji u okviru obuke sudija i tužilaca.
<b>OPERATIVNI CILJ 2.3.3</b>		<b>Izgradnja skupa slučajeva ex-ante i ex-post kontrole i sprovođenje od strane AZJK-a</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.3.3.1	Zatvaranje neriješenih predmeta po službenoj dužnosti uključujući i naređivanje povrata državne pomoći, u zavisnosti od slučaj	Otvoreni slučajevi date državne pomoći riješeni	AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	2022	2026	Otvoreni slučajevi date državne pomoći riješeni	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Davaoci državne pomoći moraju da blagovremeno dostavljaju potpune podatke koje Agencija zahtri, što je i dužnost davalaca državne pomoći.	
2.3.3.2	Povećanje broja ex-ante i ex-post kontrola	100% postupaka pokrenutih po službenoj dužnosti prije 2022. godine zatvoreni	AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	2022	2026	100% postupaka pokrenutih po službenoj dužnosti prije 2022. godine zatvoreni	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Davaoci državne pomoći moraju poštovati klauzulu mirovanja (zabranu dodjele državne pomoći prije odlučivanja Agencije da li mjera predstavlja državnu pomoć i da li je ta državna pomoć usklađena). Takođe, davaoci državne pomoći moraju blagovremeno obezbijediti Agenciji pristup svim neophodnim informacijama da bi Agencija mišljenja i donijela obavezujuće odluke.	
2.3.3.3	Jačanje praćenja usklađenosti u oblasti državne pomoći	Pregovori u okviru poglavlja B. (Konkurencije) su napredovali, mjereno kroz izvještaje o napretku EU	AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	2022	2026	Pregovori u okviru poglavlja B. (Konkurencije) su napredovali, mjereno kroz izvještaje o napretku EU	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Agencija treba da nastavi da prati primjenu pravila o državnoj pomoći u velikim projektima koji se sprovode u saradnji sa trećim zemljama	
<b>PODSISTEM CILJ 2.4</b>		<b>Sistem obračuna zarada</b>								
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>						
Obezbjedjena sveobuhvatna primjena centralizovanog obračuna zarada (COZ) za sve korisnike budžeta države	COZ otpočetno primjenu u testnom okruženju za pilot institucije	140 institucija koristi COZ	140 institucija koristi COZ	430 korisnika COZ i modul za obradu podataka klasifikovanih stepenom tajnosti u primjeni						
<b>OPERATIVNI CILJ 2.4.1</b>		<b>Sve potrošačke jedinice čije se zarade zaposlenih finansiraju iz Budžeta Crne Gore uključene u informacijski sistem za centralizovani obračun zarada</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.4.1.1	Migracija matičnih podataka o zaposlenima iz postojećih u novi sistema za COZ.	- 430 budžetskih korisnika koji koriste novi informacijski sistem za centralizovani obračun zarada	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2024	140 institucija koristi COZ	€	600,000.00	Budžet CG Donacija	Sprovode se intenzivne aktivnosti na uključivanju narednih subjekata
2.4.1.2	Sprovođenje obuka za zaposlene za korišćenje sistema za COZ.									
2.4.1.3	Prilagodavanje informacionog sistema svim specifičnostima novih korisnika									
<b>OPERATIVNI CILJ 2.4.2</b>		<b>Obezbjedjeno održavanje sistema za COZ</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	



2.4.2.1	Obezbijeđena podrška za prilagođavanje sistema za COZ promjenama zakonske regulative u oblasti obračuna zarada i promjene organizacije Vlade	Obezbijeđena podrška za pravovremeno otklanjanje nefunkcionalnosti i bagova u aplikaciji	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	Obezbijeđena podrška za prilagođavanje sistema za COZ	€ 740,000.00	Budžet CG		
<b>OPERATIVNI CILJ 2.4.3</b>										
<b>Nadogradnja softverskog rješenja za centralizovani obračun zarada za klasifikovane podatke</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.4.3.1	Nadograditi softversko rješenje za obračun zarada za institucije i organizacione cjeline sa podacima klasifikovanim određenim stepenom tajnosti	Omogućen obračun zarada koje se isplaćuju iz Budžeta CG za 5 institucija koje koriste podatke koji su klasifikovani određenim stepenom tajnosti.	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2026	U toku u skladu sa dinamičkom uvođenjem ostalih subjekata.	€ 50,000.00	Budžet CG Donacija	Potrebno je omogućiti obračun zarada koje se isplaćuju iz Budžeta CG za organizacione cjeline u 5 institucija koje koriste podatke koji su klasifikovani određenim stepenom tajnosti	
<b>OPERATIVNI CILJ 2.4.4</b>										
<b>Nadogradnja softverskog rješenja za centralizovani obračun zarada u dijelu obuhvata svih ličnih primanja koja se isplaćuju iz Budžeta CG</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
2.4.4.1	Nadograditi softversko rješenje za obračun zarada u dijelu obuhvata svih ličnih primanja koja se isplaćuju iz Budžeta CG	Omogućen obračun zarada koje se isplaćuju iz Budžeta CG za svih 430 subjekata uključenih u COZ.	MINISTARSTVO FINANSIJA	2024	2026	Originalni dizajn Sistema za centralizovani obračun zarada a u skladu sa projektom zadatkom podrazumijevao je samo obračun zarada, ne i ostale naknade tj ostala lična primanja koja se isplaćuju sa drugih budžetskih pozicija a ne sa stavke za zarade.	€ 150,000.00	Budžet CG Donacija	Imajući u vidu da značajan broj potražljivih jedinica ima i lica sa navedenim naknadama/primanjima, pojavila se potreba za uključivanjem njih u sistem u cilju dobijanja jedinstvenog IOPPO obrasca o uplaćenim porezima i doprinosima po svim oblicima naknada/ličnih primanja.	
<b>STRATEŠKI CILJ III</b>										
<b>RAČUNOVODSTVO, PRAĆENJE I FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE</b>										
<b>PODSISTEM CILJ 3.1</b>										
<b>Prelazak na obračunsko računovodstvo</b>										
<b>Indikator</b>	<b>Početa vrijednost 2021.</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023.</b>							
Uspostavljene pretpostavke za primjenu obračunskog računovodstva u javnom sektoru	Obračunsko računovodstvo nije u primjeni	Pokrenute pripreme aktivnosti na uvođenju obračunskog računovodstva	Utvrđen Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu u javnom sektoru, kojim se pomjera rok za primjenu Zakona na 1. januar 2027. godine							
<b>OPERATIVNI CILJ 3.1.1</b>										
<b>Stapanje na snagu i primjena Zakona o računovodstvu u javnom sektoru</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
3.1.1.1	Usvajanje podzakonskih akata za implementaciju Zakona o računovodstvu u javnom sektoru	Usvajeni podzakonski akti za sprovođenje Zakona o računovodstvu u javnom sektoru	MINISTARSTVO FINANSIJA	2024	2026	Utvrđen Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu u javnom sektoru	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Vlada Crne Gore je na sjednici od 19. oktobra 2023. godine utvrdila Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu u javnom sektoru, kojim se pomjera rok za primjenu Zakona na 1. januar 2027. godine. Predmetni zakon Skupština je usvojila 26. decembra 2023. godine.	
3.1.1.2	Analiza stanja jedinica lokalne samouprave za primjenu Zakona o računovodstvu u javnom sektoru	Izrađena Analiza stanja za zaključcima i preporukama za jedinice lokalne samouprave za primjenu Zakona o računovodstvu u javnom sektoru	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Za potrebe Analize izrađen je optički i upućeni su zahtjevi potražljivim jedinicama budžeta i jedinicama lokalne samouprave za dostavljanje podataka	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	U narednom periodu, nakon što se podaci prikupljaju od strane potražljivih jedinica budžeta i jedinica lokalne samouprave, radiće se na finalizaciji Analize	
<b>OPERATIVNI CILJ 3.1.2</b>										
<b>Nadogradnja IT sistema za podršku obračunskom računovodstvu</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
3.1.2.1	Izrada Cost benefit analize za nadogradnju računovodstvenog informacionog sistema	Izrađena Cost benefit analiza za nadogradnju računovodstvenog informacionog sistema	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Uspostavljena komunikacija oko pružanja tehničke podrške u izradi predmetne analize.	€ 20,000.00	Budžet CG	Za potrebe izrade Cost benefit analize za nadogradnju računovodstvenog informacionog sistema Ministarstvo finansija je imalo komunikaciju sa predstavnicima UNDP-a oko pružanje tehničke podrške u izradi predmetne analize.	
3.1.2.2	Izrada Projektnog zadatka za računovodstveni informacioni sistem u skladu sa novim računovodstvenim propisima	Započeta tenderska procedura	MINISTARSTVO FINANSIJA	2024	2024		€ 35,000.00	Budžet CG		
3.1.2.3	Nadogradnja IT sistema za podršku obračunskom računovodstvu	Računovodstveni informacioni sistem funkcionalan za kniženje po obračunskom principu	MINISTARSTVO FINANSIJA	2025	2026		€ 1,225,000.00	Budžet CG Donacija		
3.1.2.4	Priprema testnog okruženja			2026	2026					
<b>OPERATIVNI CILJ 3.1.3</b>										
<b>Obuka i sertifikacija računovođa u javnom sektoru</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
3.1.3.1	Obučiti računovođe u javnom sektoru u skladu sa Pravilnikom o načinu sprovođenja obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru	Broj sertifikovanih računovođa	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontin.	Kontinuirano se vrše obuke. U toku obuke 2022/2023 od 23 polaznika, 22 su stali sertifikati, dok obuka za generaciju polaznika 2023/2024 je i dalje u toku i rju pohađaju 32 polaznika	€ 100,000.00	Budžet CG	Održana je obuka računovođa u javnom sektoru u skladu sa Programom obuke utvrđenim Pravilnikom o načinu sprovođenja obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru. Kroz podršku UNDP-a u okviru Projekta „Public and Private Finance for Development“, ašurirani su i prilagođeni udžbenici za obuku, koji su prethodno preuzeti od CIFPA Instituta iz Velike Britanije.	
3.1.3.2	Izrada analize o broju računovođa koje je potrebno obučiti i sertifikovati u narednom periodu	Izrađena analiza o broju računovođa koje je potrebno obučiti i sertifikovati u narednom periodu	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2023	Uspostavljena komunikacija oko pružanje tehničke podrške u izradi predmetne analize.	IV Q, 2024	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Za potrebe izrade Cost benefit analize za nadogradnju računovodstvenog informacionog sistema Ministarstvo finansija je imalo komunikaciju sa predstavnicima UNDP-a oko pružanje tehničke podrške u izradi predmetne analize.
<b>PODSISTEM CILJ 3.2</b>										
<b>Upravljanje (nefinansijskom) državnom imovinom i katastrom</b>										
<b>Indikator</b>	<b>Početa vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023.</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>						
Uspostavljena evidencija nefinansijske (državne imovine)	Nefinansijska imovina nije prikazana	Pokrenute pripreme aktivnosti na uspostavljanju evidencije nefinansijske imovine (državne imovine)	U izradi nacrti internih akata "interne procedure kontrole kvaliteta prikupljenih i evidentiranih podataka o nepokretnostima u državnoj svojini", "Interni procedura prikupljanja i evidentiranja podataka za potrebe elektronske evidencije državne imovine".	Uspostavljena evidencija nefinansijske imovine (državne imovine)						

Unaprijeđen katastarski informacijski sistem	Procedura za poboljšanje kvaliteta podataka nije uspostavljena; Strateški dokument za razvoj katastarskog informacijskog sistema nije usvojen.	Pokrenute pripreme aktivnosti na izradi dokumentacije procedura za poboljšanje kvaliteta podataka, dokumentacije razvoj katastarskog informacijskog sistema i tenderske dokumentacije za Unaprijeđenje, odnosno izradu katastarskog informacijskog sistema baziranog na novoj platformi.	Usvojen i primjenjuje se Pravidnik o izradi i održavanju katastra nepokretnosti LU kontinuitetu se radi na provođenju evidencije popisanog katastra u evidenciji katastra nepokretnosti. Započeta je prva faza implementacije projekta nadogradnje sistema, sa ciljem primjene novih web baziranih servisa.	Unaprijeđen katastarski informacijski sistem i uspostavljena nova platforma					
OPERATIVNI CILJ 3.2.1					Uspostavljanje kompletnog registra imovine i njegovo ažuriranje				
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
3.2.1.1 Kompletiranje registra imovine svih potrošačkih jedinica na centralnom nivou sa procjenom na osnovu jedinstvene metode popisa državne imovine u katastru	IT sistema za upravljanje državnom imovinom ARS se koristi od strane svih korisnika	UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2022	2025	Elektronska evidencija državne imovine sadrži 299.049,00 nepokretnosti koje se svakodnevno kontroliraju i ažuriraju.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Elektronska evidencija državne imovine je kompletirana, te se za sada evidencija u realnom vremenu vodi u Excelu. Baze podataka u pitanju će po nabavi specializovanog softvera biti migrirane u isti. U pogledu pokretne imovine, popis imovine za 2022. godinu je dostavio 80. direktnih budžetskih korisnika, 87. indirektnih budžetskih korisnika, 20. lokalnih samouprava, CG, javnih službi i 9 akcionarskih društava. Registar ne sadrži procjenjuju vrijednost nepokretne stvari u momentu evidentiranja. Potrebno je izraditi plan procjene vrijednosti nepokretnosti državne imovine.
3.2.1.2 Uspostaviti kontrolnu funkciju za procjenu kvaliteta snimljenih podataka	Kontrolna funkcija uspostavljena	UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2026	Trenutno baza sadrži 4496 fascikli sa 8449 datoteka. Datoteke predstavljaju elektronske kartice državne imovine i fotografije predmetnih nepokretnosti.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Kontrolna funkcija je uspostavljena, otežavajuća okolnost je obimnost podataka koje treba obraditi i shodno tome izraditi kartice evidencije državne imovine za sve nepokretnosti u svojoj države Crne Gore. Potrebno je elaborirati objekte i parcele zemljišta u svojini Crne Gore kojima raspolaže Vlada ili lokalne samouprave, što je zahtjevan zadatak.
3.2.1.3 Jačanje Komisije za procjenu nekretnina	Usvojene izmjene i dopune Zakona o državnoj imovini i relevantnih podzakonskih akata kojim se stvaraju pretpostavke za efikasniji rad komisije	MINISTARSTVO FINANSIJA I UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2026	Nije došlo do izmjene legislative u pogledu Komisije za procjenu nekretnina		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	U narednom periodu potrebno je da izvrše izmjene i dopune Zakona, stičući što se čeka se inicijativa Ministarstva i Skupštine.
3.2.1.4 Obuka službenika za oblast državne imovine u domenu upravljanja registrom imovine, prikupljanje i razmjena međunarodnih iskustava i najboljih praksi	Obuke službenika Uprave za katastar i državnu imovinu sprovedene	UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2024	Obuke su realizovane tokom prethodnih godina i biće nastavljene po implementaciji novog specializovanog softvera		€ 30,000.00	Budžet CG	Službenici Odsjeka za evidenciju državne imovine bili su obučeni za korištenje ARS sistema, kao i 468 službenika delegiranih od strane direktnih i indirektnih korisnika budžeta. Trenutno ne postoji specializovani softver za vođenje evidencije državne imovine i upravljanje registrom, već se koristi Excel, te specifične obuke nisu potrebne.
OPERATIVNI CILJ 3.2.2					Nadogradnja relevantnih IT sistema u oblasti upravljanja državnom imovinom i katastrom i razvoj E-usluga				
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
3.2.2.1 Unaprijeđenje funkcionalnosti IT rješenja za upravljanje državnom imovinom i kvaliteta podataka	Informacioni sistem unaprijeđen i operativan	UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2026	ARS sistem nije operativan. Međutim, nastajane su aktivnosti ka evidentiranju imovine u excel tabelama za sve budžetske i vanbudžetske korisnike, kao i lokalne samouprave i javne službe		€ 500,000.00	Budžet CG	Trenutno se evidencija u realnom vremenu vodi u Excelu, što je prirodoerno rješenje. Neophodno je usvojiti novi specializovani softver čije karakteristike moraju u potpunosti odgovarati potrebi vođenja Registra imovine. Uprava za imovinu je uputila Predlog izmjena i dopuna Zakona o državnoj imovini Ministarstvu finansija 2019. godine, ali inicijativa od strane Ministarstva nije uslijedila.
3.2.2.2 Unaprijeđenje katastarskog informacijskog sistema i poboljšanje kvaliteta podataka	Sistem, baziran na novoj platformi, razvijen i operativan	UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2026	Pripremljen je radni zadatak i potrebna tenderska dokumentacija za potrebe unaprijeđenja postojećeg katastarskog sistema, saglasno raspoloživim finansijskim sredstvima. U toku je implementacija ovog projekta Implementacija EDMS i novih e-servisa za potrebe distribucije katastarskih podataka i dokumentacije. Sistem koji je upotrebi dugi niz godina i podaci su dostupni, kvantitativni podaci vezano za popunjenoost baze podataka evidencije katastra nepokretnosti (vlasničke i graficke strukture)		€ 800,000.00	Budžet CG Donacija	Za implementaciju narednih faza unaprijeđenja sistema biće potrebno obezbijediti finansijska sredstva, s napomenom da unaprijeđenje katastarskog informacijskog sistema zahtijeva duži vremenski period za implementaciju sistema i dijelovi se mogu posmatrati u domenu kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih planiranja. Za ovako velike projekte godišnja sredstva odobrena.
3.2.2.3 Uspostavljanje novih e-usluga (povezivanje notara sa katastrom za podnošenje elektronskih dokumenata)	Usluge uspostavljene		2023	2025	Sve notarske kancelarije koriste postojeći sistem. Sistem se koristi od strane Notara za e-uslugu preuzimanje LN/PL		€ 100,000.00	Budžet CG Donacija	Korišćenje postojećih e-servisa od strane notarskih kancelarija je 100%. Imajući u vidu činjenicu da je aktivnost planirana da se implementira do 2025. godine, status indikatora ne može biti ispunjen, ali saglasno planiranoj dinamici zahtjevi su ispunjeni. Neopozitno jasno preciznih normi u načinu korišćenja novih e-servisa od strane notarskih kancelarija.
3.2.2.4 Uspostaviti interoperabilnost sa relevantnim IT sistemima	Broj institucija koje koriste e-servise		2023	2026	Broj institucija/ korisnika (javni sektor) je 80		€ 150,000.00	Budžet CG Donacija	Izažovi su zahtjevi od strane eksternih korisnika, jer postojeći sistem je rađen unazad dvadeset i više godina.
3.2.2.5 Obuka službenika Uprave za katastar i državnu imovinu o korišćenju IT sistema	Kontinuirano sprovođenje obuka Uprave	MINISTARSTVO FINANSIJA I UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2026	Obuke se rade u kontinuitetu		€ 80,000.00	Budžet CG Donacija	Neophodno je obuke raditi i na većem nivou vezano za bezbjednost komoletnog sistema, mrežnu infrastrukturu i dr. U okviru unaprijeđenja sistema i aplikativnih rješenja koje su u upotrebi, predviđene su obuke na različitim nivoima

OPERATIVNI CILJ 3.2.3										
Izmjena zakonodavstva i izrada strateških dokumenata kako bi se osiguralo kvalitet sistema i podataka										
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period	
3.2.3.1 Izmjena zakonskog okvira za upravljanje državnom imovinom (uređenje jednokratnog dostavljanja podataka o već stečenoj imovini radi upisa u ARS aplikaciju, kao i za održavanje ovih podataka ažurnim u pogledu prenosa i raspodjeljivanja)					Nije došlo do izmjena zakonskog okvira za upravljanje državnom imovinom.			Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Postojeće Radni tim za izradu Prijedloga Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, ali konkretno rješenje je izostalo. Uprava za imovinu je uputila Predlog izmjena i dopuna Zakona o državnoj imovini Ministarstvu finansija 2019. godine, ali inicijativa od strane Ministarstva nije uslijedila.
3.2.3.2 Izmjena regulatornog okvira u smislu definiranja imperativnih normi podnošenja elektronske dokumentacije od strane notara	Uvojene izmjene i dopune relevantne regulative i u primjeni	MINISTARSTVO FINANSIJA UPRAVA ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU	2023	2026	Vežano za rkon o državnom premetru i RN. Uprava je predlog i Načrt dostavila još u toku 2020. godine. Od strane Notara pokrenuta je inicijativa za održavanjem sastanka predstavnika Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Notarske komore i Uprave za katastar i državnu imovinu.			Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Ppstojeća zakonska regulativa na decidan način ne propisuje nadležnosti, procedure, obaveze i način postupanja kod predaje zahtjeva elektronskim putem. Ova aktivnost je uslovljena i izmjenom zakonske regulative vežana za rad Notara. Za izmjene i dopune Zakona čeka se inicijativa Ministarstva i Skupštine.
3.2.3.3 Unaprijediti Zakon o državnoj imovini	Uvojene izmjene i dopune zakonske regulative		2024	2024				Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Tokom 2019. god. Ministarstvo finansija pripremlje je izmjene podzakonskih akata u vezi Zakona o državnoj imovini, koje nisu realizovane.
3.2.3.4 Izraditi strateški dokument za razvoj IT sistema za katastar	Strateški dokument usvojen i implementaciji		2023	2026	Radni zadatak i specifikacije su pripremljene. Pripremljen je dokument ogradnosti i ciljeve izrade Strateije razvoja IS-a Uprave		€ 100,000.00	Budžet CG Donacija	Potrebno je u što kraćem roku obezbijediti sredstva za angažovanje konsultanta. Planom javnih nabavi za 2024. godina predložena je izrada Strateije razvoja IS-a Uprave, ali zbog urgentnosti bilo bi neophodno obezbijediti sredstva iz eventualno drugih fondova.	
<b>PODSISTEM CILJ 3.3</b>										
Izjštavanje o izvršenju budžeta										
Indikator	Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost do 2023.	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.						
Godišnji i periodični izvještaji o izvršenju budžeta u skladu sa programskom klasifikacijom izrađuju se u okviru Informacionog Sistema za upravljanje budžetom - BMIS	Izveštaji se ne izrađuju	BMIS u postupku nadogradnje kojim će se omogućiti priprema godišnjih i periodičnih izvještaja, uključujući rodne indikatore	BMIS uključuje nadogradnju kojim se omogućuje priprema godišnjih i periodičnih izvještaja, uključujući rodne indikatore	Periodični i godišnji izvještaji poboljšani shodno nadogradnji BMIS, uključujući rodne indikatore						
<b>OPERATIVNI CILJ 3.3.1</b>										
Uspostavljanje procesa izrade i objavljivanja transparentnih godišnjih i periodičnih izvještaja o izvršenju budžeta										
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period	
3.3.1.1 Nadograditi BMIS kako bi se poboljšali godišnji i periodični izvještaji o izvršenju budžeta	Periodični izvještaji o izvršenju izdataka budžeta pripremljeni prema organizacionoj, programskoj, funkcionalnoj i ekonomskoj klasifikaciji; izrađeni polugodišnji i godišnji izvještaji o učinku budžeta, uključujući rodne indikatore	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2024	Izveštaji pružaju informacije o postavljenim ciljevima i indikatorima na svim nivoima programske strukture, uključujući rive programa, podprograma i aktivnosti.		€ 34,000.00	Budžet CG	U narednom periodu, fokus će biti usmjeren na daljnje poboljšanje sistema izvještavanja, pri čemu će se posebna pažnja posvetiti rodno osjetljivim indikatorima, kako bi se osigurala sveobuhvatna evaluacija napretka.	
3.3.1.2 Povećanje transparentnosti i unaprijeđena vizuelizacija budžetskih iskaza – Budžet za građane	Budžet za građane objavljen na internet stranici Ministarstva finansija	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2024	Budžet za građane je objavljen od strane Budžetske parlamentarne kancelarije. Ministarstvo finansija je uradilo nacrt budžeta za građane	I Q, 2026		Budžet CG	Budžet za građane će u narednom periodu, uz podršku EU i UNDP-a, biti razrađen i najvećem mogućem stepenu automatizovan kroz integraciju u informacioni sistema za upravljanje budžetom	
<b>OPERATIVNI CILJ 3.3.2</b>										
Uspostavljanje procesa izrade godišnjih i periodičnih izvještaja o učinku budžeta										
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period	
3.3.2.1 Izraditi polugodišnje i godišnje izvještaje o učinku budžeta putem BMIS-a	Izveštaj o učinku izrađen u skladu sa Pravilnikom	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontin.	Izveštaj o učinku izrađen u skladu sa Pravilnikom			Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	
<b>PODSISTEM CILJ 3.4</b>										
Upravljanje i izvještavanje o korištenju fondova EU										
Indikator	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost do 2023.	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.						
Unaprijeđeno upravljanje fondovima EU kroz razvoj jedinstvenog informacionog sistema za upravljanje projektima i monitoring projekata – MIS (Management Information System)	Informacioni sistem ne postoji	Otpočete pripreme aktivnosti na uspostavljanju MIS-a	Nisu otpočete pripreme aktivnosti na uspostavljanju MIS-a	MIS razvijen i u funkciji						
<b>OPERATIVNI CILJ 3.4.1</b>										
Uspostavljanje MIS-a za upravljanje fondovima EU										
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period	
3.4.1.1 Analiza potreba i izrada tehničke specifikacije za MIS	Informacioni sistem MIS je testiran i stavljen u funkciju.	MINISTARSTVO FINANSIJA MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA	2023	2024	Analiza potreba i izrada tehničke specifikacije za MIS nije urađena	IV Q, 2026	€ 1,500,000.00	Budžet CG Donacija	Analiza potreba i izrada tehničke specifikacije za MIS je predviđena da počne tokom 2024. Potrebno je da se u narednom periodu obezbijedi adekvatna ekspertna podrška koja daje kvalitetne inpute. Novi period implementacije Q, 2024 - IV Q, 2026	
3.4.1.2 Sprovođenje procedure javnih nabavi za potrebe izrade Misa			2024	2025						
3.4.1.3 Implementacija MIS-a			2025	2026						
<b>OPERATIVNI CILJ 3.4.2</b>										
Uspostavljanje procesa za praćenje programa podrške EU										
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period	
3.4.2.1 Organizovanje snimanja (unosa) podataka u MIS	Informacioni sistem MIS je testiran i stavljen u funkciju.	TJELA KOJA ĆE KORISTITI MIS SISTEM (UPRAVLJAČKO TJELO, UPRAVLJAČKA STRUKTURA, POSREDOVAČKA TJELA (TD))	2025	2026				Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	
3.4.2.2 Izrada izvještaja			2025	2026						

3.4.2.3 Ojačati funkciju praćenja i ostvarivanja definisanih pokazatelja učinka			2025	2026					
<b>STRATEŠKI CILJ IV</b>									
<b>EFIKASNA FINANSIJSKA KONTROLA</b>									
<b>PODSISTEM CILJA 4.1</b>	<b>Unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru (PIFC)</b>								
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>					
% ministarstava koja delegiraju ovlaštenja za finansijsko upravljanje i unutrašnje kontrole	8,3%	10%	28% (2022)	80%					
% preporuka unutrašnje revizije koje se odnose na unaprijeđenje unutrašnjih kontrola i ostvarivanje vrijednosti iz opisa:	28,60%	32%	32,45% (2022)	40%					
<b>OPERATIVNI CILJ 4.1.1</b>	<b>Unaprijeđenje upravljačke odgovornosti i procedura za upravljanje rizicima</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.1.1.1 Analiza upravljačke odgovornosti u pilot institucijama/ delegiranje ovlaštenja za donošenje odluka, u vezi sa programskim budžetom, kod najmanje dva budžetska korisnika na centralnom nivou	Pripremljena analiza za preporukama za unaprijeđenje upravljačke odgovornosti	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Uradena je analiza upravljačke odgovornosti u Ministarstvu javne uprave i identifikovani su predmeti koji se odnose na budžetske korisnike i date su preporuke za unaprijeđenje.		€ 20,000,00	Budžet CG Donacija	
4.1.1.2 Pilot revizije delegiranja ovlaštenja i revizije upravljanja učinkom unutar ministarstava („horizontalna revizija“) revizija upravljačke odgovornosti sa elementima revizije učinka.	Sprovedene pilot revizije		2022	2023	Obavljena je pilot revizija delegiranja ovlaštenja i revizije upravljanja učinkom unutar ministarstava („horizontalna revizija“) revizija upravljačke odgovornosti sa elementima revizije učinka.		€ 15,000,00	Budžet CG Donacija	
4.1.1.3 Izrada metodologije za interno izvještavanje (u skladu sa upravljačkom odgovornošću, izveštavanjem o učinku na centralnom nivou	Pripremljena metodologija za interno izvještavanje		2022	2023	Pripremljene su Smjernice za upravljanje ključnim/strateškim rizicima u javnom sektoru koje su u decembru 2022. i objavljene		€ 10,000,00	Budžet CG Donacija	
4.1.1.4 Razviti metodološke smjernice za strateške/ključne rizike	Pripremljene metodološke smjernice za strateške/ključne rizike		2022	2022	Metodologija za interno izvještavanje je pripremljena		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	
4.1.1.5 Sagledavanje kvaliteta uspostavljenog sistema za otkrivanje i postupanje o obavještenjima na sumnje na nepravilnosti, kao i evaluacija i po potrebi ažuriranje uspostavljene regulative u ovoj oblasti	Pripremljeni izvještaji o sagledavanju kvaliteta		2022	2023	Pripremljeni izvještaji o sagledavanju kvaliteta		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	MF krajem 2022. sprovelo sagledavanje kvaliteta uspostavljenog sistema za otkrivanje i postupanje o obavještenjima na sumnje na nepravilnosti i prevare i o tome pripremlili izvještaje koji sadrže i preporuke za unaprijeđenje ovog sistema. Sagledavanje kvaliteta za 2023.godinu je započeto u decembru 2023.godine. Održani su sastanci sa subjektima koji su predmet sagledavanja, a izvještaji će biti pripremljeni u 2024.godini.
4.1.1.6 Obuka rukovodilaca i zaposlenih u upravljačkoj odgovornosti, delegiranju ovlaštenja i internom izvještavanju	Broj obučanih rukovodilaca i zaposlenih		2023	Kontin.	Uprava za ljudske resurse je uputila poziv svim institucijama na centralnom i lokalnom nivou da se organizuje obuka. Međutim, obuka za centralni nivo je otkazana, a na obuku za zaposlene na lokalnom nivou se odavalo njih 6.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	I dalje postoji nedovoljno razumijevanje rukovodilaca subjekata javnog sektora značaja utvrđivanja javnih knjiga odgovornosti i delegiranja ovlaštenja za dobro upravljanje i uspješno ostvarivanje ciljeva.
<b>OPERATIVNI CILJ 4.1.2</b>	<b>Jačanje interne revizije i FMC-a u državnim preduzećima</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.1.2.1 Jačanje kapaciteta rukovodilaca i zaposlenih u oblasti upravljanja i unutrašnje kontrole u privrednim društvima u kojima država ima većinski vlasnički udio	Održane obuke za rukovodioce i zaposlene u privrednim društvima u kojima država ima većinski vlasnički udio	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	Realizovan je četvrti krug lokalizovanog Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 25 kandidata, koji uključuje i zaposlene u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države. Takođe, održana su predavanja i teorijska provjera znanja za sva četiri predmeta u okviru Programa obuke. Istotako, održane su 24 obuke (za četiri grupe) za unutrašnje revizore raspoređene u jedinicama za unutrašnju reviziju na centralnom i lokalnom nivou.		€ 150,000,00	Budžet CG	I dalje postoji nedovoljno razumijevanje rukovodilaca subjekata javnog sektora značaja utvrđivanja javnih knjiga odgovornosti i delegiranja ovlaštenja za dobro upravljanje i uspješno ostvarivanje ciljeva.
<b>OPERATIVNI CILJ 4.1.3</b>	<b>Unaprijeđenje kapaciteta CHU i funkcije interne revizije</b>								
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.1.3.1 Jačanje kapaciteta zaposlenih u CHU za praćenje i unaprijeđenje upravljanja i unutrašnje kontrole u javnom sektoru (obuka, podrška na radnom mjestu, razmjena iskustava iz zemalja članica EU)	Kontinuirano povećanje broja postupaka sagledavanja kvaliteta upravljanja unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontin.	Pružena je podrška zaposlenima u CHU za praćenje i unaprijeđenje upravljanja i unutrašnje kontrole u javnom sektoru, kroz razvoj dodatnih metodoloških alata za praćenje. Takođe, organizovana je studijska posjeta nadležnim institucijama u Kraljevini Španiji u cilju upoznavanja zaposlenih u CHU sa primjerima dobre prakse zemlje domaćina. Takođe, zaposleni u CHU kontinuirano prisustvu radionicama i sastancima koje organizuje PEMPAL.		€ 15,000,00	Budžet CG Donacija	
4.1.3.2 Dalji razvoj metodoloških smjernica za eksternu ocjenu kvaliteta kroz uzajamnu ocjenu	Pripremljene metodološke smjernice za eksternu ocjenu kvaliteta	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Pripremljene su Smjernice za sprovođenje uzajamne ocjene kvaliteta rada unutrašnje revizije sa detaljnim uputstvima i koracima navedene aktivnosti.		€ 5,000,00	Budžet CG Donacija	U novembru 2022. godine, održana je radionica za oko 50 unutrašnjih revizora za sprovođenje uzajamne eksterne ocjene kvaliteta. Povratne informacije su iskoristene za preliminarno planiranje sprovođenja uzajamne ocjene u praksi.

4.1.3.3 Jačanje kapaciteta funkcije unutrašnje revizije kod budžetskih korisnika, između ostalog za sprovođenje revizije učinaka, revizije upravljanja rizicima, IT revizija i sprovođenje uzajamne ocjene kvaliteta	Održane obuke za sprovođenje revizije učinaka, revizije upravljanja rizicima, IT revizija i sprovođenje uzajamne ocjene kvaliteta	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	Kontin.	Tokom 2021 i 2023. održane 44 obuke (za četiri grupe) unutrašnje revizore. U 2023. održane su 24 obuke (za četiri grupe) za unutrašnje revizora.	€	15,000.00	Budžet CG Donacija	U narednom periodu nastaviti sa obukama.
4.1.3.4 Napredna obuka za razvijanje "soft skills" za rukovodioce i zaposlene u jedinicama unutrašnje revizije	Održana obuka za razvijanje "soft skills" za rukovodioce i zaposlene u jedinicama unutrašnje revizije	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2023	Održana obuka "Meke vještine unutrašnje revizije"	€	5,000.00	Budžet CG Donacija	U septembru 2022. godine, uz pomoć eksperata SIGMA-e, održana je dvodnevna radionica na temu "Meke vještine unutrašnje revizije". Obuka je održana za 35 unutrašnjih revizora raspoređenih kod korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou.
<b>PODSISTEM CILJ 4.2</b>									
<b>Eksterna revizija</b>									
Indikator	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost do 2023.	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.					
Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Izrađen Strateški plan 2024 – 2027. sa Akcionim planom za 2023. godinu i Povećan stepen implementacije Strateškog plana razvoja DRI	Pregovori o poglavlju 32 (Finansijski nadzor) privremeno zatvoreni					
<b>OPERATIVNI CILJ 4.2.1</b>									
<b>Unaprijediti okvir strateškog planiranja</b>									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
4.2.1.1 Izraditi Strateški plan razvoja DRI za period 2023. - 2027. godine i Akcioni plan za implementaciju Strateškog plana razvoja DRI za period 2023. - 2027. godine	Izrađen Strateški plan 2023 – 2027. sa Akcionim planom Povećan stepen implementacije Strateškog plana razvoja DRI	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2023	2026	U martu 2023. godine, Senat DRI je usvojio Strateški plan razvoja za period 2023. – 2027. godine zajedno sa Akcionim planom, u povećani nivo implementacije od 47%, što obuhvata realizaciju aktivnosti iz Operativnog plana za 2023. godinu.		€ 40,000.00	Budžet CG Donacija	
4.2.1.2 Izraditi Komunikacionu strategiju DRI za period 2025 - 2028. godine i Akcioni plan za implementaciju Komunikacione strategije DRI za period 2025 - 2028. godine	Izrađena Komunikacionu strategiju DRI za period 2025 - 2028. godine i Akcioni plan Povećan stepen implementacije Komunikacione strategije DRI za period 2025-2028.	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2022	2026	Izrađena Komunikaciona strategiju DRI za period 2025 - 2028. godine i Akcioni plan;		€ 40,000.00	Budžet CG Donacija	Povećan stepen implementacije Komunikacione strategije DRI za period 2025-2028. i Komunikacione strategije 2025-2028.
4.2.1.3 Izraditi Strategiju upravljanja ljudskim resursima DRI za period 2026 - 2029. godine i Akcioni plan za implementaciju Strategije upravljanja ljudskim resursima DRI za period 2026 - 2029. godine	Izrađena Strategija upravljanja ljudskim resursima DRI za period 2026 - 2029. godine sa Akcionim planom Povećan stepen implementacije Strategije upravljanja ljudskim resursima DRI 2026 - 2029	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2022	2026	Izrađena Strategija upravljanja ljudskim resursima DRI za period 2026 - 2029. godine sa Akcionim planom		€ 40,000.00	Budžet CG Donacija	Povećan stepen implementacije Strategije upravljanja ljudskim resursima DRI 2026 - 2029.
<b>OPERATIVNI CILJ 4.2.2</b>									
<b>Povećati kvalitet revizija</b>									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
4.2.2.1 Izraditi srednjoročni plan revizije DRI	Povećan stepen realizacije Srednjoročnog plana revizije uspjeha 2020 – 2024.; Izrađen Srednjoročni plan finansijske revizije i revizije pravilnosti DRI 2023-2026. i početna implementacija	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2022	2026	Usvojen Srednjoročni plan finansijskih revizija i revizija pravilnosti u DRI za period 2023 - 2027. godine		€ 30,000.00	Budžet CG Donacija	Povećan stepen realizacije Srednjoročnog plana revizije uspjeha 2020 - 2024. godine u odnosu na prethodni izvještajni period (2022). Instrukcije sa Godišnjim plan revizija za 2024. godinu ređene su uzimajući u obzir prioritete iz Srednjoročnog plana za finansijske revizije i revizije pravilnosti i Srednjoročnog plana za reviziju uspjeha.
4.2.2.2 Izraditi Smjernice za reviziju zaštite životne sredine	Izrađene Smjernice za reviziju životne sredine	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2022	2023	Formirana Radna grupa za izradu Smjernica za reviziju zaštite životne sredine i izrađena radna verzija Smjernica.	2024	€ 30,000.00	Budžet CG Donacija	Izraditi Smjernice za reviziju životne sredine
4.2.2.3 Ojačati reviziju uspjeha	Povećan broj revizija uspjeha, broj sektora unutar DRI za reviziju uspjeha, broj paralelnih revizija uspjeha	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2022	2026	Izvršeno 5 revizija uspjeha u 2023. godini. Ukupan broj revizora uspjeha u okviru 2 sektora je 13. Učelice u Međunarodnom programu obuka za reviziju uspjeha u organizaciji NKO Svedske; izvršena 1 paralelna revizija uspjeha "Sopstveni prihodi opština u čiju pružanja kvalitetnih usluga građanima tokom pandemije" u toku su 3 paralelne revizije uspjeha: "Uspješnost sprovođenja rodno odgovornog budžetiranja"; "Upravljanje rijekama – Zastita rijeka od odlaganja komunalnog otpada" i "Implementacija projekata u vodoprivredi"		€ 30,000.00	Budžet CG Donacija	
<b>OPERATIVNI CILJ 4.2.3</b>									
<b>Unaprijediti digitalizaciju revizije i proces praćenja implementacije preporuka revizije</b>									
Aktivnosti	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak	Završetak	Status realizacije	Novi rok	Sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
4.2.3.1 Nabaviti, razviti i implementirati softver za upravljanje postupkom revizije DRI	Uspostavljen AMS sistem za upravljanje postupkom revizije shodno potrebama DRI	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2023	2026	Uspostavljen AMS sistem za upravljanje postupkom revizije shodno potrebama DRI		€ 500,000.00	Budžet CG Donacija	Formirana Radna grupa za izradu informacionog sistema za upravljanje procesom revizije. Angažovani eksterni konsultanti za pripremu uvođenja AMS-a; urađena analiza stanja za potrebe izrade projektnog zadatka; Izrađen projektni zadatak i tehnička specifikacija. Angažovanje eksternih konsultanata zbog nedostatka stručnog znanja u izradi softvera.
4.2.3.2 Osigurati punu primjenu Smjernica za izradu, praćenje i kontrolu realizacije preporuka Državne revizorske institucije kroz Registar preporuka	Povećan broj kontrolisanih revizorskih preporuka u odnosu na broj datih preporuka	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA	2022	2026	Povećan broj: 69,21% kontrolisanih preporuka u odnosu na broj datih preporuka u izvještajima o finansijskoj reviziji, reviziji pravilnosti, IT reviziji i reviziji uspjeha.		€ 50,000.00	Budžet CG Donacija	Obezbjedjivanje nepodnih sredstava za noviranje sistema shodno potrebama i održavanje postojećeg sistema.
<b>PODSISTEM CILJ 4.3</b>									
<b>Koordinacije borbe protiv prevara (AFCD)</b>									
Indikator	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost do 2023.	Stvarna vrijednost 2023	Ciljana vrijednost u 2026.					

Pregovori o poglavlju 32 (Financijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	Pregovori o poglavlju 32 (Financijski nadzor) privremeno zatvoreni					
<b>OPERATIVNI CILJ 4.3.1 Unaprijeđenje funkcionisanja AFCOS sistema</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.3.1.1 Uspostavljanje pravne osnove i unaprijeđenje koordinacije: izmjena Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i donošenje podzakonskih akata	Redovno održavanje koordinacionih sastanaka AFCOS sistema	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	3 održana koordinaciona sastanaka AFCOS sistema		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	28. II 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti : Donjeta Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS) 15. februara 2023. godine. U narednom periodu je potrebno da se uskladi Krivični zakonik sa Direktivom
4.3.1.2 Razviti procedure za prevenciju, analizu rizika, otkrivanje, izvještavanje, koordinaciju i saradnju	Procedure razvijene	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Održan je seminar u cilju upoznavanja o sistemu.		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacija	Poslati službenicima u IPA strukturi su self assesment tools na osnovu koje ce se uraditi analiza rizika na osnovu koje ce se razviti procedure i strategije.
<b>OPERATIVNI CILJ 4.3.2 Unaprijeđenje rada organa AFCOS mreže u oblasti upravljanja nepravilnostima</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.3.2.1 Izrada i usvajanje Komunikacione strategije i procedura komunikacije između organa AFCOS sistema i javnosti	Usvojena komunikaciona strategija	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Objavljen je poziv za ponude za navedeni Twinning light projekat			Budžet CG	Početak implementacije projekta se očekuje u septembru 2024 godine.
4.3.2.2 Uspostaviti sistem upravljanja slučajevima za nepravilnosti i prevare u kontekstu IPA fondova	Povećanje broja službenika obučanih za upravljanje nepravilnostima	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	120 službenika iz Otvorene IPA strukture. Znatno povećan broj obučanih službenika		€ 500,000.00	Donacija	Službenici su obučeni za upravljanje (prevenciju, otkrivanje, izvještavanje) nepravilnostima, kao i drugim važnim temama u oblasti zaštite finansijskih interesa EU.
<b>OPERATIVNI CILJ 4.3.3 Jačanje administrativnih kapaciteta AFCOS sistema</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.3.3.1 Analiza potreba za obukom i izrada plana obuke		MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	30% manje prijava nepravilnosti vraćenih agencijama za implementaciju na reviziju i ispravku (2025). Objavljen poziv za ponude za Twinning light projekat		Nisu potrebna dodatna sredstva		Twinning light projekat se očekuje da otpočne sa implementacijom u septembru 2024 godine, nakon čega će se pripuniti izradi Analize potreba za obukom i izrada plana obuke
4.3.3.2 Obuka o upravljanju nepravilnostima i izvještavanju za organe koji koriste pretpriступne fondove	Smanjen % prijava nepravilnosti vraćenih agencijama za implementaciju na reviziju i ispravku	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	Obučeno više od 50 službenika		Nisu potrebna dodatna sredstva		U sklopu TAIEK radionice i Twinning projekta obučeno više od 50 službenika na teme IMS aplikacije, prevencije, analize rizika, otkrivanja, izvještavanja, koordinacije i saradnje prilikom upravljanja nepravilnosti
4.3.3.3 Poboļjšati izvještavanje o nepravilnostima		MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	2024	Održane obuke za službenike za nepravilnosti i korisnike IMS aplikacije, sa ciljem poboljšanja kapaciteta institucija AFCOS sistema		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Održana dvodnevna radionica u oblasti prevencije, analize rizika, otkrivanja, izvještavanja, koordinacije i saradnje prilikom upravljanja nepravilnosti, za IPA službenike, a u sklopu TAIEK ekspertске misije; Održan Twinning projekat „Unaprijeđenje kapaciteta organa AFCOS sistema u oblasti upravljanja nepravilnostima“ u sklopu kojeg su održane obuke za službenike za nepravilnosti i korisnike IMS aplikacije, sa ciljem poboljšanja kapaciteta institucija AFCOS sistema u vezi sa otkrivanjem i prijavljivanjem nepravilnosti i prevara, kao i povećanjem broja službenika obučanih za upravljanje nepravilnostima;
4.3.3.4 Obuka o prevarama, korupciji i drugim nepravilnostima u sistemu (AFCOS mreža) i zaštita uzbunjivača	Kontinuirano sprovođenje obuka	MINISTARSTVO FINANSIJA	2023	Kontin.	Održano 9 seminara		Nisu potrebna dodatna sredstva		
<b>OPERATIVNI CILJ 4.3.4 Unaprijeđenje zaštite finansijskih interesa EU</b>									
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>
4.3.4.1 Izrada i usvajanje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2025-2028 sa pratećim Akcionim planom	Usvojena Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima	MINISTARSTVO FINANSIJA ODJELJENJE ZA SUZBIJANJE NEPRAVILNOSTI I PREVARA	2023	2025	Objavljen je poziv za ponude, evaluacija ce biti sprovede: maj-jul i očekuje se početak implementacije u sept. 2024		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Izrada i usvajanje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2025-2028 sa pratećim Akcionim planom se planira u sklopu domaćeg Twinning projekta u iznosu od 250.000,00€, koji bi, kao što je već navedeno, trebalo da krene sa implementacijom početkom 2024. godine.
<b>PODSISTEM CILJ 4.4 Poboļjšanje efikasnosti Revizorskog tijela</b>									
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>					

Pregovori o poglavlju 32 (Financijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Završene su izmjene i dopune Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova za podnošenje Skupštini; Podzakonski akti Revizorskog tijela su identifikovani i pripremljeni za dalje usvajanje	Pregovori o poglavlju 32 (Financijski nadzor) privremeno zatvoreni						
<b>OPERATIVNI CILJ 4.4.1</b>										
<b>Unaprijeđenje zakonodavnog okvira</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
4.4.1.1 Usklađivanje Zakona o reviziji sredstava iz fondova EU i podzakonskim akta sa standardima revizije i budućim zahtjevima EU	Broj usklađenih/novih pravnih akata vezanih za oblast revizije sredstava iz fondova EU	REVIZORSKO TIJELO CRNE GORE	2023	2026	3 Predlog izmjene i dopune Zakona o reviziji sredstava iz EU i 3 podzakonska akta (Pravilnik o zaradama, Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Revizorskog tijela, Pravilnik o radu Revizorskog tijela)		€ 200,000.00	Budžet CG Donacija	Izvršena je detaljna analiza relevantnog zakonodavstva kojim se uređuje revizija EU fondova u Crnoj Gori. Gap izveštaj sa preporukama za izmjene i dopune Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova sa identifikovanim pripremljenim podzakonskim aktima; Završene su izmjene i dopune Zakona o reviziji sredstava iz EU fondova za podnošenje Skupštini; Podzakonski akti Revizorskog tijela su identifikovani i pripremljeni za dalje usvajanje	
<b>OPERATIVNI CILJ 4.4.2</b>										
<b>Jačanje kapaciteta i povećanje efikasnosti sprovođenja revizija</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
4.4.2.1 Obuka revizora o zatvaranju IPA II programa i novinama u vezi sa programskim periodom IPA III	Broj obučanih revizora	REVIZORSKO TIJELO CRNE GORE	2022	2026	15 obučanih revizora		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Izvršena je analiza relevantnog zakonodavstva Evropske unije, smjernica i zahtjeva u vezi sa zatvaranjem programskog perioda 2014-2020 (IPA II) i izrada odgovarajućih procedura, kontrolnih lista i radnih dokumenata za obavljanje revizorskih aktivnosti u vezi sa zatvaranjem IPA II programa; Bimijenjen je priručnik za reviziju; Izvršena analiza potreba za obukama zaposlenih Revizorskog tijela; Razvijen program obuke za sprovedena obuka kroz dvije studijske posjete - 7 učesnika po studijskoj posjeti; Organizovana i sprovedena praksa za 3 revizora u RT zemalja članica,	
<b>PODSISTEM CILJ 4.5</b>										
<b>Operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije</b>										
<b>Indikator</b>	<b>Početna vrijednost</b>	<b>Ciljana vrijednost do 2023.</b>	<b>Stvarna vrijednost 2023</b>	<b>Ciljana vrijednost u 2026.</b>						
Pregovori o poglavlju 32 (Financijski nadzor) su privremeno zatvoreni	Poglavlje 32 otvoreno	Značajan napredak u ispunjenju završnog mjerila	Kadrovski i organizaciono osnažen	Pregovori o poglavlju 32 (Financijski nadzor) privremeno zatvoreni						
<b>OPERATIVNI CILJ 4.5.1</b>										
<b>Uspostavljanje zakonodavnog okvira</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
4.5.1.1 Izraditi regulatorni i metodološki okvir	Izrada Strategije razvoja budžetske inspekcije i Metodologije rada budžetske inspekcije	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	Ova aktivnost nije realizovana		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG Donacije	Neophodne su izmjene i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji se odnose na budžetsku inspekciju i rad budžetske inspekcije, u dijelu odredba koje se odnose na povrat nezakonito i neovlaštenih sredstava, koje predstavljaju, pored prekršajnih odredbi, učinkovitiji i krajnji cilj i suštinu budžetske inspekcije. U toku 2024.godine radiće se na nacrtu posebnog Zakona o budžetskoj inspekciji.	
<b>OPERATIVNI CILJ 4.5.2</b>										
<b>Izgradnja kapaciteta</b>										
<b>Aktivnosti</b>	<b>Indikator rezultata</b>	<b>Nadležne institucije</b>	<b>Početak</b>	<b>Završetak</b>	<b>Status realizacije</b>	<b>Novi rok</b>	<b>Sredstva</b>	<b>Izvor finansiranja</b>	<b>Preporuke za naredni period</b>	
4.5.2.1 Zapošljavanje i obuka osoblja	Povećanje broja inspektora i broj obuka	MINISTARSTVO FINANSIJA	2022	2026	U toku 2023.godine, realizovane su 2 studijske posjete. Zapošljavanje 1 inspektora		Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG	Inspektori će pohađati specijalizovanu obuku tokom 2024.godine, za inspeksijski nadzor. Komplikovan proces zapošljavanja sa velikim rizikom da kandidati ispolje ne prođu testove. Neinteresovanost za inspeksijska radna mjesta kadrova iz sistema, jer su mandata (na rok od 5 godina).	
4.5.2.2 Uspostavljanje, razvoj i održavanje IT sistema za otkrivanje i prijavljivanje nepravilnosti u javnom sektoru, i obuka za isti			2023	2026	Inicijative za pokretanje inspeksijskog nadzora se prijavljuju direktno na MF		€ 500,000.00	Budžet CG	Budžetski inspektori trebaju da se povežu na SAP Ministarstva finansija i BMIS koji je još u razvoju, kao i da prođu kratku obuku za korišćenje oba sistema u domenu nadležnosti inspektora - read only.	

